

**Qubanın
icra başçısının
səbiq
müavini
intihar
etdi**

yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 16 avqust 2019-cu il Cümə № 169 (7339) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

**Pensiya kapitalı inflyasiya
səviyyəsinə uyğun indeksləşəcək**

Vüqar Bayramov:
"2006-cı ildən sonra
pensiya kapitalı yığa
bilməyən yaşlı insanlara
da pensiya almaq
hüququ verilməlidir"

yazısı səh.3-də

**Rəsulzadə gəmisi ilə bağlı
qalmaqal davam edir**

yazısı səh.7-də

**Müxalifət indi də Rusiyadan
ruhlanır - səbəb...**

yazısı səh.5-də

**"Saakaşvilisiz Gürcüstanın gələcəyi
yoxdur" - deputat Azər Süleymanov**

yazısı səh.7-də

**Rusiya və İran Qərblə sövdələşməyə
çalışır - "Transxəzər" üzərindən**

yazısı səh.9-də

**"Çox istərdik ki, hökumət
təkliflərimizdən daha çox istifadə
etsin" - İqbal Ağazadə**

yazısı səh.10-də

**Paşinyanın Xankəndi
bəyanatı Qarabağ
ermənilərində də etiraz doğurdu**

yazısı səh.11-də

**Məşhurlar onlarla şəkil çəkdirən
şəxslərin kimliyinə görə
cavabdehdir...**

yazısı səh.3-də

**Adam döydürən, "razborka"
aparan müğənnilərimiz**

yazısı səh.14-də

**Diləncilərlə bağlı İsveç qanunu
Azərbaycanda da tətbiq oluna bilər...**

yazısı səh.13-də

**İngiltərə şirkəti
Azərbaycandakı filialını bağladı**

yazısı səh.2-də

KREML EMİSSARININ KRİTİK İRƏVAN SƏFƏRİ, BAKININ ABŞ ÜÇÜN ARTAN ÖNƏMİ

Patruşev gətirdi, suallar qaldı - mühüm gəlişmə; Putinin Ermənistan səfəri öncəsi Paşinyan ABŞ-a niyə gedir, Moskva Ermənistan hökumətində "təmizlənmə"yə nail ola biləcəkmi?...

musavat.com
Toğrul İsmayıl

yazısı səh.8-də

Türk qoşunlarının Azərbaycana gəlməsi çağırışı - politoloqdan ilginç açıqlama

**Elxan Şahinoğlu: "Bir gün gələcək qardaş ölkənin
Naxçıvanda və Abşeronda hərbi bazaları mövcud
olacaq, başqa alternativimiz yoxdur"**

yazısı səh.5-də

Etibar Əliyev

**Sərdar Cəlaloğlu
ilə Etibar Əliyev
arasında
"Nobel"
qalmaqalı**

yazısı səh.10-də

Kamran Əsədov:
"Növbəti tədris
ilindən plan
yerlərinin sayı
artırılmalıdır,
çünki..."

yazısı səh.4-də

Qafar Çaxmaqlı:
"Ermənilər
məni Bakıda
işə götürmək
istəmirdilər"

yazısı səh.6-də

Ombudsmanın nümayəndələri fərari erməni hərbciyə baş çəkib

Kazaryan saxlanma şəraitindən razıdır

Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili Elmira Süleymanovanın tapşırığına əsasən, BMT-nin İsgəncə və digər qəddar, qeyri-insani və ya ləyaqəti alçaldan rəftar və ya cəza əleyhinə Konvensiyasının Fakültativ Protokolu və Ombudsman haqqında Konstitusiyaya Qanununa uyğun fəaliyyət göstərən Ombudsmanın Milli Preventiv Qrupunun (MPQ) üzvləri Müdafiə Nazirliyinin Hauptvaxtına əvvəlcədən xəbərdarlıq etmədən başçəkmə həyata keçiriblər.

Ombudsman Aparatından "Report"a verilən məlumata görə, başçəkmədə məqsəd 2019-cu il avqustun 12-si səhər saatlarında cəbhənin Füzuli rayonu istiqamətində fərariyyət etmiş erməni hərbi qulluqçusu Kazaryan Aro Xaykoviçin saxlanılma şəraitinin və rəftarın araşdırılması, onun hüquqlarının təmin olunması vəziyyətinin öyrənilməsi olub.

A.Kazaryanla tərcüməçinin iştirakı ilə söhbət zamanı o, həkim müayinəsindən keçdiyini, səhhətinin normal olduğunu, saxlanılma şəraitindən, onunla rəftardan və qida təminatından razı qaldığını, ona qarşı insan hüquqlarının pozulmasına yol verilmədiyini və hər hansı bir şikayətinin olmadığını bildirib.

Müəllimlərin işə qəbulu üzrə müsahibədə 3728 nəfər iştirak edəcək

Avqustun 19-23-də müəllimlərin işə qəbulu üzrə müsahibənin müsahibə mərhələsi keçiriləcək. Təhsil Nazirliyindən APA-ya verilən xəbərə görə, bu mərhələdə vakant yer tutmuş

3 728 nəfərin iştirakı gözlənilir.

Müsahibə mərhələsinin qrafiki barədə məlumat namizədlərin şəxsi səhifələrinə göndərilib. Namizədlər miq.edu.az/musahibeler linki vasitəsilə müsahibə mövzularını tanış ola bilərlər.

Müsahibə zamanı namizədlərin ixtisası üzrə bilik və bacarıqları, psixoloji durumu və ümumi dünyagörüşü yoxlanılacaq. Həmçinin namizədlər ixtisasları üzrə əvvəlcədən elan olunmuş mövzulardan birini açıq dərs formatında müsahibə komissiyası üzvlərinə təqdim etməlidirlər. Həmin mövzu proqram təminatı tərəfindən təsadüfi seçim əsasında müəyyən ediləcək.

Üzrxahlıq

"Yeni Müsavat"ın 15 avqust sayında texniki səbəblərdən xalq yazıçısı Anarın müsahibəsi təkrar dərc edilib. Yanışlığa görə oxuculardan üzr istəyirik.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01

Ermənilərin Rusiyada növbəti təxribatı cavabsız qalmadı

Səfir Polad Bülbüloğlu Pyatiqorskda Forumda iştirakdan və planlaşdırılmış görüşlərdən imtina edib

Avqustun 14-də Azərbaycan Rusiyaya nota verib. Notaya səbəb Rusiya ərazisində keçirilən tədbirlərin birində növbəti dəfə anti-Azərbaycan mövqeli çıxışların səslənməsidir.

Azərbaycanın Rusiyadakı səfirliyindən bildirilib ki, bu ilin 9 avqust tarixindən Rusiyanın Pyatiqorsk şəhərində "Masuk-2019" Şimali Qafqaz Gənclər Forumu öz işinə başlayıb. Forum çərçivəsində Ermənistanın Rusiyadakı səfirinin tədbir iştirakçıları ilə keçirilən görüşü zamanı o, Azərbaycana, ölkəmizin suverenliyinə və ərazi bütövlüyünə qarşı yolverilməz fikirlər səsləndirib ki, bu da Forumda iştirak edən "Gənclərin Bakı Klubu" ictimai birliyinin sədri Sabir Rüstəmovun haqlı etirazına səbəb olub və xoşagəlməz insident baş verib. Bu barədə APA-nın Moskva müxbirinə bildirilib ki, bununla bağlı S.Rüstəmov səfirliyə müraciət ünvanlayaraq hadisənin mahiyyətini açıqlayıb və səfirlikdən dəstək istəyib.

S.Rüstəmov Zerkalo.az-a müsahibəsində deyib ki, təxribatı öncə Ermənistanın Rusiyadakı səfiri Vardan Qoçyan törədib. Belə ki, o, çıxış edərək Qarabağın "Ermənistan torpağı" olduğunu iddia edib. Ardınca deyib ki, azərbaycanlılar heç vaxt Qarabağda yaşamayıb. S.Rüstəmov deyib ki, tələb etməsinə baxmayaraq, ona səfirə cavab vermək üçün mikrofon verilməyib. Belə olduqda mikrofonuz Qarabağın əzəli

Internet materiallarından bəlli olur ki, Stavropol vilayətində 2010-cu ildən etibarən

keçirilən forumda Azərbaycan nümayəndə heyəti Sabir Rüstəmovun rəhbərliyi ilə təmsil olunub. Lakin tədbirdə yene də erməni təxribatı baş verib. Belə ki, S.Rüstəmov üzərində AZERBAIJAN yazılmış futbolkada səhnəyə çıxaraq, Dağlıq Qarabağ həqiqətləri və Azərbaycan torpaqlarının işğal olunması ilə bağlı çıxış etmək istəyəndə bundan əsəbiləşən ermənilər ona hücum edib köynəyini cırmaq istəyiblər.

S.Rüstəmov Zerkalo.az-a müsahibəsində deyib ki, təxribatı öncə Ermənistanın Rusiyadakı səfiri Vardan Qoçyan törədib. Belə ki, o, çıxış edərək Qarabağın "Ermənistan torpağı" olduğunu iddia edib. Ardınca deyib ki, azərbaycanlılar heç vaxt Qarabağda yaşamayıb. S.Rüstəmov deyib ki, tələb etməsinə baxmayaraq, ona səfirə cavab vermək üçün mikrofon verilməyib. Belə olduqda mikrofonuz Qarabağın əzəli

Azərbaycanın Rusiyadakı səfirliyindən münasibət öyrənə bilmədik. Azərbaycan XİN-in mətbuat xidmətindən isə dedilər ki, məsələyə səfirlik səviyyəsində reaksiya veriləcək.

□ ELŞAD, Musavat.com

İngiltərə şirkəti Azərbaycandakı filialını bağladı

İngiltərənin "Hermes Datacommunications International Ltd" şirkəti Azərbaycandakı filialını bağladığını elan edib.

"APA-Economics"-in Vergilər Nazirliyinə istinadən verdiyi məlumata görə, kreditör 2 ay ərzində tələblərini AZ1102 Bakı şəhəri, Nəsimi rayonu, 20 Yanvar küçəsi, ev 15, mənzil 1 ünvanına bildirə bilərlər.

Qeyd edək ki, bu şirkət neft və qaz sənayesində rabitə və şəbəkə xidmətləri göstərir.

Hindistan və Pakistan ordusu arasında atışma olub, 8 əsgər ölüb

Kəşmir nəzarət xəttində Pakistan və Hindistan ordusu arasında atışma olub. APA-nın xəbərinə görə, bu barədə Pakistan Müdafiə Nazirliyinin mətbuat katibi general mayor Asif Qafur "Twitter" səhifəsində məlumat verib.

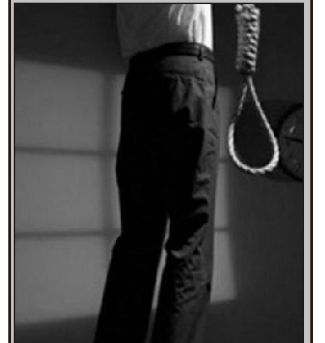
Atışma nəticəsində 3 Pakistan əsgəri və 5 Hindistan əsgəri həlak olub.

A.Qafur gün ərzində mütəmadi olaraq atışmanın davam etdiyini qeyd edib.

Bakıda evdən ahıl kişinin meyiti tapılıb

Bakıda evdən meyit tapılıb. Fövqəladə Hallar Nazirliyindən (FHN) APA-ya verilən xəbərə görə, FHN-nin "112" qaynar telefon xəttinə daxil olan məlumata əsasən, Bakı şəhərinin Yasamal rayonunda 1 nəfər mənzildə bağlı qapı arxasında köməksiz vəziyyətdə qalıb.

Hadisə yerinə cəlb olunan Xüsusi Riskli Xilasetmə Xidmətinin müvafiq xilasetmə qüvvələri mənzilin giriş qapısını açıb və orada aşkarlanan 1933-cü il təvəllüdü Məmmədov Tofiq Qubal oğlunun meyitini aidiyyəti üzrə təhvil veriblər.

Qubanın icra başçısının sabiq müavini intihar etdi

Qubada intihar hadisəsi baş verib. APA-nın şimal bürosunun verdiyi məlumata görə, rayon sakini, 1959-cu il təvəllüdü Cənab Abbasov özünü asaraq intihar edib. Onun özünə qəsd etməsinin səbəbləri hələlik məlum deyil.

Faktla bağlı cinayət işi başlanıb, intiharın səbəbləri araşdırılır.

Qeyd edək ki, C.Abbasov uzun müddət Qubada müxtəlif vəzifələrdə işləyib. O, bir müddət Quba Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının müavini olub.

Məhkəmə İrana məxsus neft tankerinin azad olunması haqqında qərar çıxardı

İyulun 4-də İran bayrağı altında üzən və Britaniya dəniz qüvvələrinin köməyi ilə Cəbəllütariq hökuməti tərəfindən saxlanılan "Grace-1" neft tankeri azad edilib.

APA-nın Tehran bürosunun məlumatına görə, Cəbəllütariq Ali Məhkəməsi "Grace-1" neft tankerinin azad olunması haqqında qərar çıxarıb.

İyulun 4-də İran bayrağı altında üzən "Grace-1" neft tankeri Britaniya dəniz qüvvələrinin köməyi ilə Cəbəllütariq hökuməti tərəfindən saxlanılıb. Cəbəllütariq hökuməti İrana məxsus tankerin Avropa İttifaqının Bəşər Əsəd hökumətinə qarşı tətbiq etdiyi sanksiyaları pozaraq Suriyaya neft apardığını bəyan edib.

İyulun 19-da isə İran İslam İnqilabı Keşikçiləri Korpusunun (SEPAH) Hərbi Dəniz Donanması Hörmüz boğazında Britaniyanın "Stena impero" adlı neft tankerini beynəlxalq dəniz qaydalarına əməl etmədiyinə görə saxlayıb.

Azərbaycan hökuməti pensiya kapitalının indeksləşdirilməsi mexanizminə dəyişiklik edib. İyul ayında Milli Məclis tərəfindən "Əmək pensiyaları haqqında" qanuna edilən müvafiq dəyişiklik iki gün öncə ölkə prezidenti tərəfindən təsdiqlənib.

Dəyişikliyə əsasən, bundan sonra Azərbaycanda sığortaolunanların hesabındakı pensiya kapitalının indeksasiyası ölkə üzrə orta aylıq nominal əməkhaqqının artım səviyyəsinə uyğun deyil, orta illik inflyasiya dərəcəsinə uyğun olaraq indeksləşdiriləcək.

Qeyd edək ki, bu il ərzində Azərbaycanda minimum əməkhaqqı iki dəfə artırılaraq 130 manatdan 250 manata çatdırılıb. Eyni zamanda ölkə prezidentinin fərman və sərəncamları ilə dövlət büdcəsindən maliyyələşən bütün sahələrdə çalışanların əməkhaqqı 40 faiz artırılıb.

Nəticədə ölkə üzrə orta aylıq nominal əməkhaqqının məbləğində kəskin artım qeydə alınıb. Belə ki, 2018-ci ildə Azərbaycanda orta aylıq nominal əməkhaqqı cəmi 3 faiz artmışdısa, Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, 2019-cu ilin yanvar-iyun aylarında bu artım 8,2 faiz təşkil edib. Sentyabrın 1-dən minimum əməkhaqqının 180 manatdan 250 manata qaldırılması, həmçinin müxtəlif dövlət qurumlarında işləyənlərin əməkhaqqının artırılmasına dair prezident sərəncamlarının da bu tarixdən qüvvəyə minməsi nəticəsində 2019-cu ilin yekununda orta aylıq nominal əməkhaqqında artımın 14-15 faizə yaxın olacağı gözlənilirdi. Bu isə 2020-ci ilin əvvəlində fərdi pensiya kapitalının 14-15 faiz civarında artırılmasına imkan verəcəkdi.

"Əmək pensiyaları haqqında" qanuna edilən dəyişiklikdən sonra pensiya kapitalının indeksasiyası 2019-cu ildəki inflyasiyaya uyğun həyata keçiriləcək. Dövlət Statistika Komitəsi 8 ayda ölkədə 2,7 faiz inflyasiya qeydə alıb. İlin sonunadək inflyasiyanın 3 faizdən yuxarı olmayacağı gözlənilir.

İqtisadi və Sosial İnkişaf Mərkəzinin (CESD) rəhbəri, iqtisadçı-ekspert Vüqar Bayramov pensiya kapitalının indeksasiyasında orta illik inflyasiya göstəri-

Pensiya kapitalı inflyasiya səviyyəsinə uyğun indeksləşəcək

Vüqar Bayramov: "2006-cı ildən sonra pensiya kapitalı yığa bilməyən yaşlı insanlara da pensiya almaq hüququ verilməlidir"

cisindən istifadəni müsbət addım hesab edir: "CESD-in daha bir təklifi qəbul olundu. Ötən il əmək pensiyasının sığorta hissəsi və fərdi hesabın sığorta hissəsində qeydə alınan pensiya kapitalının qeyri-rəsmi məşğulluq səviyyəsini nəzərə alaraq ölkə üzrə orta aylıq nominal əməkhaqqındakı artım faizinə deyil, illik inflyasiya səviyyəsinə uyğunlaşdırılması təklif etmişdik. Eyni zamanda rəsmi illik inflyasiya dərəcəsinin hesablanması mexanizm və metodologiyasının təkmilləşdirilməsini vacib hesab edirik. Belə ki, bəzi illərdə, xüsusən də məzənnədə dəyişiklik baş verən zaman inflyasiya səviyyəsi daha yüksək olur. Nəticədə əmək pensiyasının sığorta hissəsi və fərdi hesabın sığorta hissəsində qeydə alınan pensiya kapitalı belə inflyasiya dərəcəsinə indeksasiya oluna bilmirdi. Təbii ki, bəzi illərdə nominal orta aylıq əməkhaqqındakı artım inflyasiya səviyyəsindən çox ola bilər. Amma strateji olaraq inflyasiya səviyyəsi əməkhaqqı artımından daha çox olur və bu, indeksasiya məbləğinə təsir göstərir. Məsələn, 2017-ci ildə inflyasiya səviyyəsi 12,7 faiz, nominal orta aylıq əməkhaqqında artım 5,7 faiz olmuşdu.

Azərbaycan Prezidentinin "Əmək pensiyaları haqqında" Azərbaycan Res-

publikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" dünən imzaladığı fərmana əsasən, qanunun "Əmək pensiyalarının indeksləşdirilməsi" ilə bağlı 29-cu maddəsinə dəyişiklik edilib. Belə ki, yeni dəyişikliklərə görə, sığortaolunanların fərdi hesabının sığorta hissəsində qeydə alınan pensiya kapitalı hər ilin əvvəli əvvəlki ilin inflyasiya səviyyəsində indeksasiya olunacaq. Məsələn, əgər pensiya kapitalında 10 min manat vəsait varsa və illik inflyasiya səviyyəsi 6 faizdirsə, o zaman həmin məbləğ 600 manat əlavə oluna bilər.

V. Bayramov pensiya qanunvericiliyində islahatların davam etdirilməsini zəruri hesab edir: "Beyin mərkəzi olaraq bu istiqamətdə islahatların davam etdirilməsi və daha iki təklifin nəzərə alınmasını təklif edirik. Əvvəla, əmək pensiyasının sığorta hissəsi ya inflyasiya səviyyəsinə, ya da əhalinin gəlirlərindəki artım faizinə indeksasiya olunsun. İkincisi və ən əsası, inflyasiyanın hesablanması mexanizmi təkmilləşdirilsin. Rəsmi inflyasiya dərəcəsinin real olaraq qəbul olunması çox vacibdir. Bu, indeksasiya məbləğinə birbaşa təsir göstərəcək meyardır".

Qeyd edək ki, bu ildən "Əmək pensiyaları haqqında" qanuna edilən dəyişikliklərə görə, 2006-cı ilin əv-

vəlindən, yəni fərdi uçot sistemi tətbiq olunan sonra 2018-ci il iyulun 1-dək fərdi hesabında toplanan məbləğdən asılı olmayaraq pensiya kapitalı qeydə alınarsa, 2006-cı ilədək 25 il sosial sığorta stajı hesablanır. Yəni əgər vətəndaşın ötən ilin ikinci yarısından fərdi hesabında hər hansı bir vəsait olubsa, o, 25 illik pensiya stajı ilə pensiyaya çıxır: "Bu, yaxşıdır, amma heç də bütün yaşlı insanların pensiya almasına imkan vermir. Məsələn, ondadır ki, elə vətəndaşlarımız var ki, onların 2006-cı ilədək 25 deyil, daha az, məsələn, 22 il iş stajı olub və 2006-cı ildən sonra yığılı da olmayıb. Qaydalara əsasən, belə vətəndaşlarımızın əmək pensiyası almaq hüquqları yoxdur. Qeyd edim ki, son zamanlar bu məsələ ilə bağlı bizə çoxlu sayda müraciətlər olunur. Vətəndaş 2006-cı ilədək hətta 24 il işləyib, amma sonradan əmək müqaviləsi olmadığı üçün yığım edə bilməyib və indi pensiya yaş çatdırsa da, pensiya ala bilmir. Yalnız 67 yaş tamam olan zaman sosial müavinət alacaq. O isə minimum əmək pensiyası ilə müqayisədə kiçik məbləğdir. Bütün bu müraciətləri nəzərə alaraq biz "Pensiya Amnistiyası"nın verilməsini təklif edirik. Yəni əgər vətəndaşın 2006-cı ilədək müəyyən iş stajı olubsa və hətta 2006-cı ildən sonra onun fərdi hesabında heç bir yığım olmayıbsa, onun pensiya yaş çatdıran zaman minimum pensiya məbləği ilə təmin olunmasına ehtiyac var. Bu yaş qrupunda olan insanların sosial təminatda daha çox ehtiyacının olduğunu nəzərə alaraq belə amnistiyanın verilməsi çox vacibdir".

□ DÜNYA,
"Yeni Müsavat"

Məşhurlar onlarla şəkil çəkdirən şəxslərin kimliyinə görə cavabdehirmi...

Bu məsələlərdə də hansısa bir normanın, nizamın olmasına ehtiyac var

Son günlər mediada geniş müzakirələrə səbəb olan bir mövzu da YAP-ın icra katibinin müavini Siyavuş Novruzovun müğənni Afaq Aslanlı ilə yayılan fotoları olub. S. Novruzov bildirib ki, onun Damla ilə də şəkilləri var və hamı bir-biri ilə şəkil çəkdirir: "Gənclər daha çox şəkil çəkdirməyə meyil edirlər. Onların içərisində partiya üzvü olan da var, olmayan da. Təəssübkeşi də var. Onların da bir qrupu partiya üzvü olmaqla bağlı müraciət edib. Vallah, mənəm başım qarışıq idi. Orda 30-a yaxın millət vəkili iştirak edirdi. Başımız tədbirə qarışmışdı. Mənim şəkil çəkdirməyə və yaxud başqa şeyə həvəsim yox idi".

Amma bu, məşhurlarla şəkil çəkdirib, sonradan böyük səs-küy yaranan ilk hadisə deyil. Bundan öncə də istər Azərbaycan, istərsə dünya miqyasında məşhurlarla şəkil çəkdirən sıradan insanlar, fanatlar, pərəstişkarlarla bağlı xeyli maraqlı hadisələr baş verib.

Əslində bu kimi hallar necə baş verir? İstənilən bir məşhur - bu, şou biznes, siyasət, mətbuat dünyasının nümayəndəsi ola bilər - tədbirdə, yolda-izdə gedərkən bir nəfər ona yaxınlaşıb, şəkil çəkdirmək istədiyini deyir. Əgər həmin an durum uyğundursa, bu şəkil çəkdirilir. Hətta dünyada elə insanlar var ki, məşhurlarla şəkillərindən ibarət bir sessiya, fotoalbom yaradır, bunu yayır, bununla fəxr edirlər. Bunun adı hobbisi də ola bilər, psixoloji zəiflik də, özünü təsdiq problemi də.

Amma Azərbaycan kimi ölkələrdə tanınmış siyasi xadimlərlə, həlledici siyasi fiqurlarla, vəzifəli şəxslərlə şəkillər çəkdirənlər bəzi hallardan bundan sui-istifadəyə də yol verirlər. Məsələn, Azərbaycanda bəzi reket jurnalistlər tanınmış şəxslərlə çəkdirdikləri fotolardan şantaj vasitəsi kimi istifadə edirlər; yol polisi saxlayanda, ya da hansısa dövlət idarəsinə xahiş üçün gedəndə bu fotolar onların az qala vizit kartı funksiyasını daşıyır.

Bir neçə ay bundan öncə özünü videoblogger kimi təqdim edən Ata Abdullayevin prezidentlə çəkdirdiyi şəkil də sosial şəbəkədə ciddi müzakirələrə səbəb olmuşdu. Həmin zaman belə təklif səslənmişdi ki, təsadüfi adamların dövlət rəhbərliyində olan şəxslərlə şəkil çəkdirməsinə icazə verilməməlidir. Çünki bu cür şəxslər o fotolardan sui-istifadə edirlər...

Xatırladaq ki, daha öncə də bir PKK-lı gəncin millət vəkili Qənirə Paşayeva ilə çəkdirdiyi şəkil də bu qəbildən problem yaratmışdı. Əslində isə məşhurlar dünyasında bu şəkil çəkdirmə xahişi birmənalı şəkildə qarşılıdır. Burada şəkil çəkdirmə istəyini rədd etmə versiyası nadir hallarda baş verir. Necə deyirlər, bu, məşhur olmağın cilvələrindən biridir. Bu zaman pərəstişkarın kimliyi, hansı məzhəbə qulluq etməsi, keçirdiyi həyat tərzini, kriminal keçmişinin olub-olmaması da məşhuru maraqlandırır və ya onun araşdırılmasını tələb edən məsələ deyil. Buna görə həmin şəxsin bir mənəvi məsuliyyəti də yoxdur.

Amma praktika sübut edir ki, bu məsələlərdə də hansısa bir normanın, nizamın olmasına ehtiyac var. Çünki sui-istifadəçilər artmaqdadır və buna görə qınaqlar da baş verir...

□ SEVİNC,
"Yeni Müsavat"

"Attestatla qəbul" fırladağının yeni seriyası

Xalid KAZIMLI

Uyğun mövzuda yazdığım əvvəlki yazılarda bu əhvalatı bir dəfə qeyd etmişəm. Yenə yeri gəlib.

Çünki həmin problem hələ də aktualdır. Sosial şəbəkələrdə bu cür çağırışlar, tovlamalar, fırladağılara inanan və zülm-zillətlə qazandıqı pulları əlindən qapdıranlar qaldıqca, bu cür yazıları yazanlar da olmalıdır ki, heç olmasa, üç aldandan birini yanlış yoldan döndərmək mümkün olsun.

Tovlama çağırışların məzmunu belədir ki, az bal toplayaraq universitetə daxil ola bilməyən tələbələr üzülməsin, sızlamasın, onlar attestatlarını götürərək Ukraynanın, Türkiyənin, Dağıstanın universitetlərinə daxil ola, tələbə adını qazana bilərlər. Bundan oturu filan ofisə müraciət etmək lazımdır. Həmin ofisdə isə onlardan bir əmək pul alacaqlar.

Bu sövdənin, alış-verişin məbədinin iki variantı var: ya təhsil sövdələri həqiqətən də attestatlı abituriyenti aparıb o fırladağı universitetin tələbəsi edəcəklər, ya da pulları götürüb aradan çıxacaq, tələbə və valideynləri diyircəkli çamadanla küçənin ortasında qoyacaqlar.

Mənim yazacağım hadisə ikinci variantı aiddir. Amma birincisi də bağlı xırdalanması söhbətlər var.

Hadisə belə oldu: 5-6 il öncə qonşunun ali məktəbə daxil olmaq istəyən oğlu "başı olsa da", "cavabları sürüşdürdü" və lazımı qədər bal toplaya bilmədi. Ali məktəblərə qəbulun nəticələri açıqlandıqdan sonra həmin abituriyent barədə belə bir xəbər gəldi ki, heç də hər şey itirilməyib, uşaq Türkiyədə Giresun universitetinə qəbul oluna bilər, Anar adlı bir adam onlara və bir xeyli adama söz verib.

Məndən bu barədə rəyimi soruşdular, bir kəlməylə "fırladağıdır" dedim və əlavə etdim ki, attestatla qəbul olunub oxuyan tələbənin diplomunu tanıyırlar, havayı yerə özünü xərəcə salmayın, uşağa əziyyət verməyin. Dinləmədilər. Proses getdi. Məsələnin məbədindən bir də yeni tədris ili başlananda xəbər tutdum. Məlum oldu ki, universitetə qəbul olunduğu haqda Türkiyədən gəlmiş qırmızı möhürlü, surğuclu, qırmızı qaytanlı məktubu götürüb Giresuna yola düşmək üçün lazımı yerə - "tədris ofisi"ne gedən gənc görüb ki, ofisin qapısından qıfıl asılıb və onlardan başqa burada 50-60 aldadılmış valideyn və "tələbə" var. Təbii ki, abituriyentləri "tələbə" edən şəxsin telefonuna zəng çatmayıb, onu "gördüm" deyən olmayıb. Valideynlərdən bir xeylisi Anar adlı şəxsə qapdırdıqları 5 min manatdan vaz keçiblər, adlarının hallanmasını, fırladağa mürəz qalmalarının faş olmasını istəməyiblər.

Amma mənim qonşum kimi pul-parasını ağır zəhmətlə qazanan, yeganə dərdi övladlarına təhsil vermək olan adamlar bu qərara gəliblər ki, fırladağını boş buraxmasınlar.

Bir axşam qonşu məni evinə dəvət etdi, dərini danışdı, hüquq-mühafizə orqanlarına şikayət etdiyini, bu barədə yazmağımın işin xeyrinə olacağını dedi. Yazdım. Üstündən iki həftə keçmiş xəbər gəldi ki, fırladağını tutublar. Üzləşdirmə zamanı bu adam aldatdığı valideynlərdən aldığı pulları qaytaracağına söz verib. O da məlum olub ki, aldadılmış 60 nəfərdən yalnız 7-8-i şikayətçidir və pullarını geri istəyir. Qalanları isə şikayət ərizə verməyib. Anar bu söhbəti qezetə çıxarılmasından da danışaraq deyib ki, heç nə olası deyil, bir-iki il yatıb çıxacaq və öz fəaliyyətini davam etdirəcək.

Qonşum əlindən verdiyi 5 min manatın təxminən 4 mindən artığını ala bildi və çox məmnun qaldı. Onun oğlu öz bacardığı işin dalınca getdi və hazırda ticarət sektorunda uğurlu fəaliyyətlə məşğuldur. Fırladağı isə camaatdan qapazladığı 250-280 min manat arasında pulun 30-40 minini zərərcəkənlərə, bir o qədərini bu işi "araşdırırlar"a sərf etdi, bir hissəsini isə "içəridəki yaxşı oğlanlar"a sərf etdi, 1-2 il yatıb çıxdı. Hardan baxsan, adam 100-150 min qabağa düşmüşdü. Yəqin ki, o, 1-2 il yatıb-çıxmağı gözə alaraq hələ də o işlə məşğuldur.

Aldanmağa meyilli adamlar hələ də çoxdur. Bundan daha pisi isə ələ fırladağılara 10-15 min dollar "qəbul pulu" verən, gərçəkdən də "kitayski universitet"ə girən, 4 ildə 20-30 min dollar xərcləyib diplom alan və axırda o saxta, tanınmamış karton parçasıyla ortalıqda qalanların aqibətidir.

Həmin ali təhsil almasına ehtiyac yoxdur. Bu, heç lazım da deyil. Və ali təhsilin insanın güzəranına o qədər də təsiri yoxdur. Yaxşı sənətkar, zəhmətkeş (maşın ustasından tutmuş ta santexnikə qədər) olmaqla yüz min ali təhsilli adamdan yaxşı qazanmaq, yaxşı da dolanmaq olur.

Dövlət İmtahan Mərkəzi (DİM) tərəfindən ali təhsil müəssisələrinin boş qalan yerlərinə və tam orta (11 illik) təhsil bazasında kolleclərə qəbul olmaq istəyən abituriyentlərin ixtisas seçimi avqustun 15-dən 19-dək aparılır. Ali təhsil müəssisələrinə qəbul olmuş abituriyentlərin boş qalan yerlərə və kolleclərə qəbul üçün keçirilən müsabiqədə iştirak etmək hüquqları yoxdur.

turiyentlərin sayı 143 nəfər (2018-ci ildə 369 nəfər), 600-dən çox bal toplayan abituriyentlərin sayı 554 nəfər (2018-ci ildə 880 nəfər), 500-dən çox bal toplayan abituriyentlərin sayı 1866 nəfər (2018-ci ildə 2312 nəfər), 400-dən çox bal toplayan abituriyentlərin sayı 3939 nəfərdir (2018-ci ildə 4486 nəfər). Dördüncü ixtisas qrupu üzrə 690 - 700 arası bal toplayan abituriyentlər - 3 nəfər (2018-ci ildə 35 nəfər), 680 - 689 arası bal

də üçüncü ixtisas qrupunda qeydə alınmış ən aşağı bal ADU-da tərcümə alman dili idi. Bu ixtisaslar üzrə keçid balı 200 bal idi. Bu il o ixtisasın keçid balı 455 bal oldu. Beləliklə, 255 bal qalxma baş verdi. Üçüncü ixtisas qrupu üzrə keçid balları öncədən də proqnozlaşdırdığım kimi, ciddi şəkildə qalxdı. Amma digər qruplarda, xüsusilə bir və iki eyni zamanda dördüncü ixtisas qrupu üzrə azaldı. Tibb Universiteti müalicə işi üzrə ödənişli keçid

ikinci qrupda Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetində keçən il tədris dili ingilis dilində olan maliyyə ixtisasına dövlət hesabına 667 balla sonuncu qəbul olubsa, bu il sonuncu qəbul olan şəxs 643,4 balla həmin ixtisasa qəbul olub. Üçüncü qrupda Azərbaycan Dillər Universitetində ingilis dili müəllimi ixtisasına dövlət vəsaiti hesabına sonuncu qəbul olan abituriyent 584 balla keçmişdisə, bu il bu rəqəm 527,4 bal olub. Yaxud həmin ixtisas

Boş qalan yerlərə sənəd verən abituriyentlər üçün vacib xəbər

Təhsil eksperti: "Növbəti tədris ilindən plan yerlərinin sayı artırılmalıdır, çünki..."

Hər il boş qalan yerlərə ixtisas seçimi ərəfəsində abituriyent və onların valideynlərinin məlumatlılığı səbəbindən problemlər yaşanır. Nəzərə alsaq ki, bu il sistem ötən ildən fərqlidir, deməli, problemlərlə üzləşənlərin sayı da arta bilər.

"Yeni Müsavat"a açıqlama verən təhsil eksperti Kamran Əsədov hazırkı mərhələdə hansı addımların atılması olduğunu bildirib. Ekspert söyləyib ki, bu il birinci ixtisas qrupu üzrə 15223 plan yeri ayrılıb: "Müsabiqədə iştirak üçün 17031 nəfər ixtisas seçimi ərizəsini təsdiq edib (15101 abituriyent müsabiqə şərtini ödəyib). İkinci ixtisas qrupu üzrə 14181 plan yeri ayrılıb. Müsabiqədə iştirak üçün 14044 nəfər ixtisas seçimi ərizəsini təsdiq edib (10166 abituriyent müsabiqə şərtini ödəyib). Üçüncü ixtisas qrupu üzrə 11271 plan yeri ayrılıb. Müsabiqədə iştirak üçün 18265 nəfər ixtisas seçimi ərizəsini təsdiq edib (17465 abituriyent müsabiqə şərtini ödəyib). Dördüncü ixtisas qrupu üzrə 3710 plan yeri ayrılıb. Müsabiqədə iştirak üçün 4460 nəfər ixtisas seçimi ərizəsini təsdiq edib (4082 abituriyent müsabiqə şərtini ödəyib). Beşinci ixtisas qrupu üzrə 3462 plan yeri ayrılıb. 5278 nəfər ixtisas seçimi ərizəsini təsdiq edib. Bu il ümumilikdə 46814 abituriyent 150 və daha yuxarı bal toplayaraq ixtisas seçimi etmək hüququ əldə edib. Birinci ixtisas qrupu üzrə 690 - 700 arası bal toplayan abituriyent - 1 nəfər (2018-ci ildə 56 nəfər), 680 - 689 arası bal toplayan abituriyentlər - 14 nəfər (2018-ci ildə 52 nəfər), 670 - 679 arası bal toplayan abituriyentlər - 29 nəfər (2018-ci ildə 63 nəfər), 660 - 669 arası bal toplayan abituriyentlər - 46 nəfər (2018-ci ildə 86 nəfər), 650 - 659 arası bal toplayan abituriyentlər - 53 nəfər (2018-ci ildə 112 nəfər) olub. Ümumilikdə birinci ixtisas qrupu üzrə 650-dən çox bal toplayan abi-

toplayan abituriyentlər - 11 nəfər (2018-ci ildə 58 nəfər), 670 - 679 arası bal toplayan abituriyentlər - 22 nəfər (2018-ci ildə 74 nəfər), 660-669 arası bal toplayan abituriyentlər - 26 nəfər (2018-ci ildə 81 nəfər), 650-659 arası bal toplayan abituriyentlər - 39 nəfər (2018-ci ildə 81 nəfər) olub. Ümumilikdə dördüncü ixtisas qrupu üzrə 650 dən çox bal toplayan abituriyentlərin sayı 101 nəfər (2018-ci ildə 329 nəfər), 600 dən çox bal toplayan abituriyentlərin sayı 378 nəfər (2018-ci ildə 743 nəfər), 500 dən çox bal toplayan abituriyentlərin sayı 1083 nəfər (2018-ci ildə 1591 nəfər), 400 dən çox bal toplayan abituriyentlərin sayı 1831 nəfərdir (2018-ci ildə 2283 nəfər). Yuxarıdakı müqayisədə açıq aşkar şəkildə görünür ki, 400 baldan yüksək nəticə göstərənlər əvvəlki illərdən kəskin şəkildə fərqlənir - azalıb".

Ekspert söyləyib ki, bu il ali məktəblərə qəbul imtahanlarından sonra yüksək keçid balı BANM-da qeydə alınıb: "Belə ki, 673 bal informasiya təhlükəsizliyi ixtisasının keçid balı olub. Qeyd edim ki, 2018-ci il-

balı 575,40, dövlət sifarişi üzrə 578,70 oldu. Bu da keçən illə müqayisədə azalmadı. Ümumiyyətlə, qeyd edim ki, 2019-cu ildə müvafiq olaraq ali təhsil müəssisələrinə qəbul üzrə müsabiqədə 47847 plan yeri uğrunda 58294 nəfər abituriyent və subbakalavr mübarizə apardı. Bu isə o deməkdir ki, 10447 nəfər hazırda plan yerindən kənarda qalır. Bunun da üzərinə təxminən 4300-ə yaxın düzgün seçim etməyərək qəbul ola bilməyənləri gələc. Təxminən 13447 nəfər qəbul ola bilməyən abituriyent və subbakalavr olacaq. Hesab edirik ki, növbəti tədris ilindən plan yerlərinin sayı artırılmalıdır. Çünki burda ali təhsil müəssisəsinə daxil ola bilməyənlər xarici ölkələrə üz tutur və bu da ölkənin həm maddi, həm də beynin axınına itirilməsi deməkdir".

K. Əsədov söyləyib ki, Azərbaycan bölməsində birinci qrup üzrə ən populyar ixtisas Bakı Dövlət Universitetinin riyaziyyat müəllimliyi: "Belə ki, bu ixtisasa dövlət sifarişi əsasında ötən il 540-dan çox nəticəsi olanlar qəbul olunmuşdu. Həmin ixtisasın builki keçid balı 522,3 bal olub.

üzrə ödənişli əsaslarla qəbul 416 bal idisə, bu il 464.6 toplayan abituriyent qəbul olub. Bir faktı da qeyd edim ki, bu il 400-550 arası bal toplayanların sayı artıb. IV qrupda Azərbaycan Tibb Universitetində illərlə populyarlığını itirməyən müalicə işi ixtisasına ötən il dövlət hesabına sonuncu abituriyent 662 balla qəbul olmuşdusa, bu il 578.7 balla qəbul olub. Yaxud həmin ixtisas üzrə ödənişli təhsillə bağlı sonuncu qəbul nəticəsi 609 bal idisə, bu il 575,4 bal toplayan abituriyent qəbul ola bilər. Müqayisələr onu göstərir ki, bu yerlər üzrə sıxıq yüksəkdir. Yəni bu il 600 baldan yuxarı nəticələr çox deyil və keçid balları aşağı düşüb. Bu nəticələrə subbakalavrların (kolleclərin) mövcudluğu heç bir təsir göstərməyib".

Qeyd edək ki, bu il 42 062 nəfər (o cümlədən 3542 subbakalavr) ali təhsil müəssisələrinə qəbul olunub. 17820 (o cümlədən 586 subbakalavr) nəfər dövlət sifarişi əsasında, 24242 (o cümlədən 2956 subbakalavr) nəfər isə ödənişli əsaslarla təhsil almaq hüququ əldə edib.

Qİ RAİS,
"Yeni Müsavat"

ADP sədri Sərdar Cəlaloğlu "Hürriyyət" qəzetinə verdiyi geniş müsahibədə maraqlı bir təkliflə çıxış edib. Partiya sədri türk qoşunlarının Azərbaycana gəlməsinin vacibliyinə toxunub. S.Cəlaloğlu işğal altında olan torpaqlarımızın azad edilməsi üçün bundan başqa yol görmür.

Politoloq Əhəd Məmmədli "Yeni Müsavat"a açıqlamasında ADP sədrinə dəstək verdi: "Biz də bunu dəfələrlə dilə gətirmişik. Naxçıvan və Abşeronda türk silahlı qüvvələrinə hərbi baza yaradılması çox vacibdir. Təhlükəsizlik siyasətimizdə

teji, taktiki, hər baxımdan şimal və cənub sərhədlərimizin təhlükəsizliyinin təminatı bizim üçün həyati vacib məsələdir. Həmçinin unutmaq ki, qaradaş Türkiyə dünyanın ən güclü siyasi-hərbi bloku olan NATO-nun önəmli üzvlərindəndir.

baycan-Türkiyə geniş hərbi təlimlərinin məntiqi gedişatı yuxarıda qeyd edilənlər olmalıdır. Türkiyə ordusunun Azərbaycanda mövcudluğu çox şeyi dəyişə bilər. Qardaş ölkənin Cənubi Qafqazda hərbi bazasının olması region üçün çox

Müxalifət indi də Rusiyadan ruhlanır - səbəb...

Tural Abbaslı: "Kənardan ruhlanıb daxildə nələrsə dəyişməyin tərəfdarı olmamışam"

Qulamhüseyn Əlibəyli: "İstəkdən dolayı xaricdə gedən proseslərə yaxından diqqət ayrılır"

Tural Abbaslı

Qulamhüseyn Əlibəyli

Rusiyada son günlərdə artan etiraz aksiyalarından Azərbaycan müxalifəti ruhlanmağa başlayıb. Bunu müxalif liderlərin və onların tərəfdarlarının virtual məkanda şimal qonşumuzdakı mitinqlərlə əlaqədar sərgilədikləri mövqelərdə görürük.

Görünən odur ki, ölkə müxalifətinin gözü daxildən daha çox xaricə dikilib. Bunun zaman-zaman şahidi oluruq. Hansı ölkədə inqilabi proseslər başlayırsa, yaxud etiraz aksiyaları keçirilirsə, Azərbaycan müxalifəti dərhal ümidləndir. Hətta aylar öncə uzaq Venesuelada belə mitinqlər keçiriləndə demokratik düşürgə onun kölgəsinin Azərbaycana da düşəcəyini dilə gətirirdi. 2011-ci ildəki "ərəb baharı"na da xatırlada bilərik. Ərəb ölkələrindəki aksiyaları müxalifət Bakıya daşımaq üçün dəridən-qabıqdan çıxırdı. Müxalifətin ən çox diqqətçəkən maraqlı tərəfi odur ki, özləri hadisəyə yaratmırlar, ya da yarada bilmirlər, amma xaricdəki bu tipli proseslərə daha çox diqqət ayrırırlar. Rusiyada müxalifət dirənişi sayəsində Moskvanın göbündə mitinq üçün icazə almağa nail olur, amma bir ildən çoxdur ki, mitinq icazəsi (19 yanvar mitinqi istisna olmaqla) ala bilməyən ölkə müxalifəti, sadəcə, aidiyyəti orqana mitinq icazəsi üçün məktubları ard-arda göndərməklə işini bitmiş hesab edir...

AĞ Partiya başkanı Tural Abbaslı xaricdəki hər hansı bir hadisədən ruhlanmağın tərəfdarı deyil: "Əslində bu gün qloballaşma o səviyyədə inkişaf edib ki, artıq dünyanın hər hansı bir nöqtəsində baş verən hadisə tam fərqli və uzaq məsafələrdə də öz təsirini göstərir. Yeni dünyanın hər hansı bir ölkəsində baş verən iqtisadi, sosial və siyasi proseslər domino effekti ilə digərlərinə də təsir göstərir. Buna dünyada kifayət qədər misal göstərmək olar. Amerikada baş vermiş iqtisadi böhranın bütün dünya iqtisadiyyatına təsirini və ya "Narncı inqilabların", "Ərəb baharı"nın öz regionlarına və dünyanın digər dövlətlərinə təsirini ən bariz nümunələr kimi göstərmək olar. Odur ki, qonşu dövlətlərdə baş verən siyasi hadisələrin Azərbaycan müxalifətini ruhlandırmasında qeyri-adi nəşə görmürəm. Ancaq, təbii ki, bütün ümidləri də belə hadisələrə bağlayaraq nələrsə gözləmək də doğru deyil. Müxalifət çalışmalıdır ki, özü siyasi proseslərə yaratsın və inkişaf etsin. Mən şəxsən heç zaman kənardan ruhlanıb daxildə nələrsə dəyişməyin tərəfdarı olmamışam. Biz öz dövlətimizin taleyini özümüz öz fəaliyyətimizlə həll etməyi bacarmalıyıq. Əks təqdirdə, sözün həqiqi mənasında, güclü və müstəqil dövlət olmağı bacarmayacağıq. Məncə, bu məsələ yalnız müxalifətə aid ediləməlidir, Azərbaycan iqtidarı da dövlət idarəçiliyində kənardan metodlar axtarmamalı, öz xalqımıza və dəyərlərimizə uyğun idarəçilik sistemi qurmalıdır. Yoxsa, hər dövlətdən bir nümunə götürərək dövləti idarə etmək heç bir uğur gətirməz".

Aydınlar Partiyasının sədri Qulamhüseyn Əlibəyli məsələyə bu cür şərh verdi: "Azərbaycanda müxalifətin fəaliyyət dairəsi xeyli zəifdir. Bir tərəfdən hakimiyyətin qanunla qoyduğu məhdudiyyətlər, digər tərəfdən qoyulan qanunsuz məhdudiyyətlər faktiki olaraq müxalifətin fəaliyyətini xeyli zəiflədir. O cümlədən müxalifət daxilində gedən didişmələr birliklərin son nəticədə parçalanmasına gətirib çıxarır. Son dövrlərdə müxalifət daha çox virtual məkanda fəaliyyət göstərir. Bu ildəki 19 yanvar mitinqini istisna etsək, müxalifətin faktiki fəaliyyət dairəsi virtual məkandadır. Sosial şəbəkələrdə daha çox aktivlik göstərilir. Müxalifətin fəaliyyətini genişləndirmək istəyindən doğan amildir ki, xaricdə baş verən hadisələrlə daha çox maraqlanırlar. Düzüdü, Azərbaycanın qonşu ölkələrində, o cümlədən Rusiyada baş verən hadisələrin istər-istəməz ölkəmizə müəyyən təsirləri olur. Bu təsirlər həm iqtidara, həm də müxalifətə olur. Müxalifət camie çalışır ki, xaricdə baş verən hadisələrdən yararlanınsın. Bunun üçün də müəyyən cəhdlər edir. Bunları təbii qəbul etmək lazımdır. Həsab edilir ki, Rusiyadakı demokratik hərəkat, mitinqlər güclənirsə, bu, Azərbaycana da təsir göstərməli, aksiyalar yenidən başlanmalıdır. Hakimiyyətə qarşı müəyyən hadisələr baş verən kimi müxalifət düşünür ki, bundan yararlanmaq lazımdır. Bu istəkdən dolayı xaricdə gedən proseslərə yaxından diqqət ayrılır".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Türk qoşunlarının Azərbaycana gəlməsi

çağırışı - politoloqdan ilginç açıqlama

Elxan Şahinoğlu: "Bir gün gələcək, qaradaş ölkənin Naxçıvanda və Abşeronda hərbi bazaları mövcud olacaq, başqa alternativimiz yoxdur"

Əhəd Məmmədli: "Bu, Türkiyə və Azərbaycan üçün ciddi siqnaldir"

Elxan Şahinoğlu

Sitat: "Bizim strateji müttəfiqimiz Türkiyədir. Biz Türkiyə ilə hərbi müttəfiqlik müqavilələrimizi inkişaf etdirsək, hərbi əlaqələrimizi genişləndirsək, bu, bizə kifayət edəcək. Bizə başqa NATO dövlətləri lazım deyil. Türkiyə bizim üçün bəs edər. Biz Türkiyə ilə hərbi müttəfiqliyi Rusiya-Ermənistan arasındakı hərbi müttəfiqlik səviyyəsinə qaldırmalıyıq, türk qoşunları Azərbaycana gəlməlidir. Necə ki, ruslar Ermənistan sərhədlərini ermənilərlə birgə qoruyur, Azərbaycan sərhədlərini də türk qoşunları ilə biz bir yerdə qorumalıyıq. Bizim başqa bir yolumuz yoxdur. Ya Rusiya Ermənistandan çıxmalıdır, biz Ermənistanla tərəf müqabil olmalıyıq, ya da Rusiya Ermənistanı öz dalına alıbsa, biz də Türkiyəni öz yanımıza alıb, hərbi cəhətdən öz təhlükəsizliyimizi təmin etməliyik. Bunun başqa variantı yoxdur. Kim ki, bundan başqa bir yolla Qarabağın azad olunmasını düşünür, o, tamamilə xəyalpərvərdir və reallıqlardan uzaq bir adamdır".

Qeyd edək ki, zaman-zaman türk qoşunlarının Azərbaycana dəvət olunması çağırışları səslənir. Ən müxtəlif sahələrin təmsilçiləri tərəfindən bu dəvətə daim dəstək gəlib. Lakin bu qədər tərəfdarı olmasına baxmayaraq, bu istək hələ də həyata keçməyib. Türk qoşunları ölkəmizə gələrsə, bu proses Naxçıvan üzərindən həyata keçiriləcək ki, bu da muxtar respublikamızın təhlükəsizliyinin daha da möhkəmləndirilməsi baxımından çox önəmlidir.

bu, prioritet məsələ olmalıdır. Həmçinin Azərbaycanın Rusiya və İrənla sərhədlərini türk-yəli həmkarları ilə milli ordumuzun birgə qorunmasının vacibliyini vurğulamışam. Əvəzində də Türkiyənin Suriya və İraqda sərhədlərinin mühafizəsində türk-yəli qaradaşlarla birgə Azərbaycan əsgərlərinin də iştirakını məqbul hesab etmişəm. Bu həm də regionda Azərbaycanın çəkisini artırmış olar. Suriya ermənilərinə humanitar kömək adı ilə Ermənistan Suriyada hərbi mövcudluğunu saxlayırsa, bunun cavabı olaraq Azərbaycanda Türkiyə ilə birlikdə yerli türkmənlərə dəstək verməlidir. Suriyanın türkmənlər yaşayan bölgələrinin müdafiəsində Azərbaycanın zabit və əsgər heyəti iştirak etməlidir. Azərbaycan üçün Türkiyə qoşunlarının torpaqlarımızın, sərhədlərimizin qorunması öncə dövlətimizin təhlükəsizliyi üçün lazımdır. Rusiya Ermənistanla siyasi-hərbi ittifaqdadır. Buna alternativ olaraq da, Türkiyə-Azərbaycan siyasi-hərbi müttəfiqliyinin rəsmi şəkildə zəruriyyəti yaranır. Ermənistanın Türkiyə ilə dövlət sərhəddini rus qoşunları qoruyursa, bu, Türkiyə və Azərbaycan üçün ciddi siqnaldir. Düşmənlərimiz erməniləri qaradaşlarımız türklərdən ruslar qoruyursa, tələb olunur, zərurət yaranır ki, Azərbaycanın da Rusiya ilə sərhədlərini türk ordusu qorusun. Bu həm də Ermənistanla olacaq müharibə zamanı Azərbaycanın şimal və cənub sərhədlərinin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi deməkdir. Strateji

Türk qoşunlarının Azərbaycanda mövcudluğu, NATO-nun ölkəmizdə peyda olması deməkdir. Bununla Azərbaycan həm də NATO kimi bir çətilə müdafiə edilmiş olacaq. Edilən təhlillərdən sonra hər baxış bucağından görürük ki, Türkiyənin Azərbaycanda olması mövcud situasiyada öncə Azərbaycanın özünə lazımdır".

Politoloq bu məsələnin tezliklə reallığa çevrilməsini çox vacib sayır: "Bu məsələnin reallığa çevrilməsi üçün rəsmi Bakı hərəkatə keçməlidir. Türkiyə ordusu rəsmi olaraq Azərbaycana dəvət edilməlidir. Azərbaycanla Türkiyə arasında dəmir hərbi pakt imzalanmalıdır. Bu iki qaradaş ölkə hər hansı üçüncü ölkə ilə müharibə, hərbi münaqişədə olduğu təqdirdə dərhal bir-birinin tərəfində ola biləcək savaşa yer almalıdırlar. Türkiyə ilə Rusiya bu məsələdə anlaşacağı təqdirdə Azərbaycan iqtidarı buna gedə bilər. Yeni ortada belə bir ciddi əngəl də var. Bunu da vurğulamalıyıq ki, ilkin etap olaraq indi belə Naxçıvanda Türkiyə hərbi bazası qurula bilər. Fikrimcə, proses ona tərəf gedir. Türkiyənin Naxçıvanda mövcudluğuna Rusiya da mane ola bilməz. Türk qoşunlarının Naxçıvanda peyda olması ermənilərin də birdəfəlik bu regionumuzu iddialarına son qoya bilər. Tarixi baxımdan da Naxçıvan türk əsgərlərinin yerləşdirilməsi üçün gözəl fürsətdir. Ümid edirik ki, tezliklə Azərbaycan bu imkandan lazımi səviyyədə yararlanacaq. Naxçıvanda keçirilən Azer-

ciddi hadisədir. Türkiyənin Cənubi Qafqazda güclənməsi birmənalı olaraq Azərbaycanın maraqlarına cavab verir. Eyni zamanda Türkiyə qoşunlarının Azərbaycanda olması rəsmi Bakının Qarabağ məsələsində qolunu gücləndirir. Bir nüansı xatırlayaq, Şimali Suriya və İraqda Türkiyə ordusunun anti-terror əməliyyatlarından ən çox narahatlıq keçirilənlər içində ermənilər də var idi. Bu, təbii ki, ermənilər anlayırlar ki, bu gün Yaxın Şərqdə hərbi əməliyyatlar aparılan Türkiyə sabah Cənubi Qafqazda hərbi gücünü göstərəcək. Ona görə türk əsgərlərinin Azərbaycanda olması Qarabağın azad edilməsi yolunda atılacaq mühüm addımdır. Yuxarıda qeyd edilən bütün əngəllərə rəğmən Azərbaycan bu şansıdan artıq yararlanmalıdır".

Məsələyə dair **politoloq Elxan Şahinoğlu** da ilginç açıqlama verib. O qeyd edib: "Qəter əmiri ölkəsini açıq və gizli düşmənlərdən qorumaq üçün Türkiyədən ikinci hərbi bazasını yaratmağı xahiş etdi. Türkiyə Qəterdən əvvəl Azərbaycanın strateji müttəfiqidir. Azərbaycan Ermənistanla bacara bilər. Ancaq tək Ermənistanla iş bitmir ki, inanıram ki, bir gün gələcək Türkiyənin Qəterdə olduğu kimi Azərbaycanda da iki hərbi bazası - Naxçıvanda və Abşeronda mövcud olacaq. Başqa alternativimiz yoxdur. Haqqında çox danışdıqımız arxa səhədən arxayın olmalıyıq..."

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Hər gün erməni saytlarını açıb düşmənin nələr yazdığını bilmək, Ermənistan televiziyalarını izləmək, qələbə eyforiyasında olan düşmən ölkənin təbliğatına birbaşa şahidlik etmək... Təbii ki, tək-cə bu deyil.

Həm müəllif yazıları, həm də müxtəlif media orqanlarındakı şərhlərlə erməni yalanlarını alt-üst etmək... Bu, onun gündəlik iş qrafikinə daxildir. Deyir uzun müddətdir bu fəaliyyətlə məşğul olsa da, ermənilərin Qarabağla bağlı iddialarını öz dillərindən dinləsə də, yenə də bu mənzərələr ona olduqca pis təsir edir. Doğulduğu Qərbi Azərbaycan əraziləri, doğma kəndi ilə bağlı həsrətini ovundurmağa macal tapmamış Qarabağ nisgili də yazıldı onun ürəyinə, hər birimiz kimi. Həmsöhbətimiz ermənişünas alim, Türkiyənin Kayseri şəhərindəki Ərciyəz Universitetində pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olan professor Qafar Çaxmaqlıdır. Tətildə olduğu üçün Bakıya gəldiyini eşidəndə onunla şəhərin sakit bir guşəsində söhbətləşmək istədik.

- Qafar bəy, avqustun 16-da 63 yaşınız tamam olur. Açıq, bu yaş vermək olmur. Siz necə, özünüzü 63 yaşda hiss edirsinizmi?

- Diqqətinizə və təbrikinizə görə minnətdaram. 63 yaş "Peyğəmbər yaşı" sayılır. Keçmişdə bu yaşa çatanlar onu xüsusi qeyd edər, bu qədər "yetər" deyib bundan sonrakı ömrü qazanc hesab edərdilər. İnsanın nə qədər yaşaması da Allahın təqdiridir. Müəyyən sağlq problemlərim olsa da, özüm də özümə o yaş vermərəm, çünki millətə xidmət və yaradıcılıq mənasında əlimdə yarımçıq işlərim var, onlara isə illər və enerji lazımdır. Əslində insanın özünün özü qarşısında borcu olur. Bu borcu yerinə yetirmək öhdəliyi bir ayrı. Mənim belə bir öhdəliyim varmı? Deyə bilmərəm. Amma hər gün bilgisayar arxasına keçib müəyyən işləri görmək "xəstəliyim" var. Bu, daha çox peşəmizlə bağlıdır. Zənnimcə, o, hansı yaşda olur-olsun, məni tərk etməyəcək.

- Bilirik ki, Türkiyənin Ərciyəz Universitetində çalışırsınız. Bir çoxları yay tətিলini Türkiyədə keçirməyə üstünlük verir, amma siz Azərbaycana gəldiniz. Doğum gününü Vətəndə keçirmək istədiniz, yoxsa başqa səbəb var?

- Doğum gününə xüsusi önəm verən adamlardan deyiləm. Məsələn, keçən il ad günümü Kiyev- Trutskavets qatanında qarşılaşmışdım. Ondan əvvəlki il Trabzon-Kayseri avtobusunda. Amma dostlarımla, ailəmlə keçirdiyim, hətta təmtəraqlı ad günlərim də olub. Mənim iş yerində rəsmi təttilim yay aylarına təsadüf etdiyindən həmişə onun çoxunu Bakıda keçirirəm. Qohum-əqrəbə, dost-tanışla bir arada oluram... Bu da bir ehtiyacdır. Zənnim digər aylarda Türkiyədəyəm. Dincəlmək, istirahət etmək anlayışım da bir az fərqlidir. Bəzən heç bir iş görməyən adamlar yekə - yekə özlərinə istirahət heftələri, günləri, ayları ayırırlar. Mən belələrinə deyirəm, "sən nə iş görüb yorulmusan ki, indi də dincəliyə?" Doğum gününü vətəndə keçirməyin heç bir səbəbi yoxdur. Demək, burdayamsa, ailəmlə onu qeyd edəcəyik. Bu il Bakı əsl istirahət yeridir, hava da Kislovodsk havası... Avqust ayında yağış yağdı. Görünməmiş haldır. Hələ ki, o qovuru-

"Ermənilər məni Bakıda

işə götürmək istəmirdilər"

Qafar Çaxmaqlı: "...Sonra daha çox dərk etdim ki, Türkiyəsiz Azərbaycan yetim bir uşaq təsiri bağışlayır"

"Bu günün pəncərəsindən, 63 yaşın uzaqlığından uşaqlığıma boylananda gözümün önünə nədənsə daha çox kədərli günlər gəlir"

cu istilər olmayıb.

- Qafar bəy, Amasiyanın Çaxmaqlı kəndində anadan olmuşunuz. Soyadınızda kəndinizi adını yaşadırsınız. Bas Qərbi Azərbaycan, düşmən əlində qalan yurd yerləri ilə bağlı yaddaşınızda nələr qalıb?

- Kəndimiz 1988-də ermənilər tərəfindən işğal olunduqdan sonra özümə "Çaxmaqlı" təxəllüsünü götürdüm. Başqa bir məqsədim olmayıb, sırf kəndimizin adını yaşatmaq üçün bu addımı atmışam. Və bunu nə qədər doğru etdiyimi indi anlayıram. Bu günün pəncərəsindən, 63 yaşın uzaqlığından uşaqlığıma boylananda gözümün önünə nədənsə daha çox kədərli günlər gəlir. Ona görə ki, kəndimizi əbədi itirdiyimizdən orada keçirdiyimiz xoş günlərə belə qara bir kədər bürünür. Doğulduğum kənd Türkiyə sərhədində yerləşir. Hər gün pəncərələrimizdən Türkiyədən gələn hava ilə qidalanırdıq. Bu sözümlə də qəribçiliyə salma-

yın. İnsana hər yerdə mənəvi qida lazımdır. Onu almısa, yaşaya bilməz. Mənim doğma Bakıda belə mənəvi qidaya ehtiyacım olur. Onu nə dərəcədə təmin edə bilmərəm, bu ayrı bir söhbətdir. İndi düşünürəm ki, biz Türkiyədən gələn ab-hava ilə nəfəs aldığımızı görə ayaqda dura bilirdik. "Bir gün gələcəklər, gəlib, bizi incidənlərin cəzasını verəcəklər", - deyirdik, türkləri arxamızda bilirdik. Elə də var əslində.

- Tale elə gətirdi ki, Türkiyədə çalışmalı oldunuz. Sizcə, Türkiyə Azərbaycan üçün nə deməkdir?

- Orada işləyəndən sonra daha çox dərk etdim ki, Türkiyəsiz Azərbaycan yetim bir uşaq təsiri bağışlayır. O vaxtlarda belə hissələrlə yaşayırdıq ki, sanki bədənimizin bir hissəsi orada qalmışdı... İnanın, bu həqiqətdən də belə idi. Ata nəslimizin, demək olar, hamısı orada qalmışdı. Bizimkilər bir zamanlar orada yaşamışdılar. Sərhədin o tayında daha bir Çaxmaqlı kəndinin olduğunu bi-

həsət yaşanırdı bizim kəndimizdə. 1999-da mənim bir kitabım çıxdı. Adını "Qars adlı Vətən" qoydum. Bu, bir həsrət öyküsüydü. Həm də tək mənim hissələrimdən ibarət deyil, bütün həsrət çəkən insanlar üçündü.

- Bir az da jurnalistikadan danışaq. Siz 1975-80-ci illərdə Azərbaycan Dövlət Universitetinin jurnalistika fakültəsində təhsil almışınız. Həmin ilin noyabrından ermənicə "Kommunist" qəzetində müxbir kimi fəaliyyətə başlamışınız. Bu qəzet Ermənistanında nəşr olunurdu, yoxsa Bakıda? Ümumiyyətlə, jurnalistika fəaliyyətinə ermənicə başlamaq sizin üçün nə demək idi? Hansısa təzyiqlər hiss edirdinizmi?

qəzetdə çalışmadım, şübhəsiz, ermənilərlə bağlı olan hər şeyə maraq oyadırdı və onların xalqımıza qarşı nə dərəcədə düşmənçə davranışlarını bilirdim. Bunları yeni dövr jurnalistikasında reallaşdırmaq imkanlarım oldu. "Millet", "Vətəndaş", "Avrasiya" və b. kimi qəzetlərinin baş redaktoru olmuşam. Gündəlik çıxan qəzet konveyeridir, o səni özünə bağlayır və başqa heç nə barədə düşünməyə qoymur. Bu cəhətində görə deyirlər ki, jurnalistlər ən az ömürlü peşə sahibləridir. Gələn il jurnalistika fakültəsini bitirməyimizin 40 illiyidir. Demək olar ki, hər gün yazmışam...

- Bas necə oldu ki, elm sahəsinə gəldiniz?

Amma burada kimlər yaşayırdı, bizimkilərdən kim var, kim yox, bizim kəndə bənzəri varmı, yoxmu - bunlardan xəbərsiz idik. Digər bir həsrətli kənd anamın kəndi idi - İbiş... Anamın anası - Bahar nənəm Türkiyədəki Köhnə İbiş dediyimiz kənddən bu kəndə erə gəlmişdi. O vaxtlar sərhədlər açıq imiş. Türkiyə ilə SSRİ arasında sərhədlər çəkiləndə bir İbiş bu tərəfdə, o biri İbiş isə digər tərəfdə qalmışdı. Qardaşı bacıdan ayırmışdı bu sərhəd. Demək, nənəmin qardaşları o tərəfdə qalmışdı, nənəmə bu tərəfdə. Bir - birini görə bilmirsən, gedə bilmirsən, gələ bilmirsən - doğmaları əbədiyyə ehtiyacıdır. İnsan üçün bundan böyük faciə varmı?!

- Kəndinizdə olanda necə, Türkiyə həsrətiniz var idimi?

- Kənddə ikən o tərəfin həsrətini çox çəkirdik. İndi adlaşıb. Türkiyə ilə sərhəddəki tikanlı məftillərin içəri tərəfində bir "neytral zona" vardı - tikanlı məftillərlə əhatəli idi, bizi oradan ayıran "ala ağca" - sərhəd boyu yerə basdırılan dirəklərə belə deyirdik - qədər, yeni bir az içərilərə kəndimizin camaatını yalnız xüsusi "propusk"larla buraxırdılar. Oralar bizim kəndin kolxozuna aid olduğundan əkin - biçin vaxtı bizimkilər bu neytral deyilən zonaya işləməyə, daha çox ot biçməyə, yığıb gətirməyə gedirdilər. Bir də buraya yenə xüsusi "propusk"la kəndin mal-qoyununu otarmağa aparırdıq. Sərhəddə əsgərlər bizi ən yaxın yerə buraxmasalar da, bəzən burada türkiyəliləri, yeni bizim o taydakı qohumları görürdük. Amma onları tanıyırdıq. Daha bir faciə də bu idi. O tərəfə boylanmaq belə yasaq idi. Üzünü başqa bir tərəfə tutub qorxa-qorxa bəzi şeyləri soruşanlar olurdu. O gün kənddə elə bil bir bayram yaşanırdı. Hamı bir yerə toplanıb, o tərəfdən bizə fırladılan kəlmələri müzakirə edirdi. Müzakirələr aylarla sürürdü. Türkiyədə ən yaxın adamları olan adamlar göz yaşını axırdılar. Çox böyük

Jurnalistika fakültəsinə yüksək qiymətlərlə girmişəm. Bizim fakültə məzunlarına təyinat vermirdi. Kim harda iş tapdı, tapdı. Ermənicə danışq dilini bilməyim və orta məktəbdə ermənicə dərs keçməyimlə əlaqədar olaraq ermənicə bir qədər hazırlığım vardı və o zaman "Azərbaycan" və "Ulduz" jurnalları üçün bəzi tərcümələr də edirdim. Yox, o qəzet Ermənistanında deyildi, Bakıda çıxırdı. O vaxt Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin üç orqanı vardı: "Kommunist" (azərbaycanca) "Kommunist" (ermənicə) və "Bakinskiy raboçiy" (rusca). Ermənistanında azərbaycanca analoji mətbuat orqanı "Sovet Ermənistanı" idi. Fakültədə dekanımız rəhmətlik Tofiq Rüstəmovun məni ermənicə "Kommunist" qəzetinə işləməyə göndərmək təklifinə çox da yaxşı baxmadım və o dövrün şərtləri çərçivəsində bunu qəbul etməkdən başqa çarəm də yox idi. Çünki təyinat yox, indiki kimi qəzet-jurnallar da az idi. Ermənilər məni işə götürmək istəmirdilər, çünki qəzetdə hansı yazıların, Azərbaycanın əleyhinə hansı fəaliyyətlərin olduğundan xəbərdar olacağımdan ehtiyat edirdilər. Qəzetdə yaradıcı işçi olaraq tək azərbaycanlı olmamaq onları çəkindirirdi. Əlbəttə, mənə Bakıda, Azərbaycanın paytaxtında ermənilər tərəfindən təzyiqlər var idi. Amma onları dəf etmək və bəzi erməni şovinistlərinin ifşa etmək qərarlılığım da olmuşdur. Mənim oraya işə girməyimdə Mərkəzi Komitənin ideologiya katibliyi maraqlı idi. Bunun nə dərəcədə əhəmiyyətli olduğunu bilən və buna çalışmış yoldaşlar vardı. Bu qəzetdə mən düz 9 il, 1989-da o qəzet bağlanana qədər işlədim. 1990-dan başlayaraq yeni dövr jurnalistikasında öz sözümlə deməyə başlamışam. Ermənistanında doğulmuşam, ermənicə bir

2000-ci ildə Bakı Dövlət Universitetində mətbuat xidmətinin rəhbəri kimi işə başladım. Elə burada "Erməni məsələsi" ilə bağlı tarixi həqiqətlərin aşkarlanmasında mətbuatın rolu" adlı dissertasiya yazdım və müdafiə etdim. Türkiyədə isə elmi fəaliyyətimə görə mənə professor elmi dərəcəsi verdilər.

- Bu gün çalışdığınız Türkiyə Universitetində ermənişünaslıq bölümünü yaratmışınız. Görünür ki, Türkiyədə bu sahəyə həssas münasibət var...

- Türkiyənin özündə də uzun illər ermənicə bilən mütəxəssis hazırlığı olmayıb. Bu işə barmaqarası baxıblar, ona ehtiyac olmadığını düşünüb, onu kiçik məsələ hesab ediblər. 80-90-cı illərdən başlayaraq ASALA terroru boy göstərərək, qondarma "erməni soyqırımı" dünyanın gündəminə daşı-narkən və bununla bağlı Türkiyənin özünə təhdidlər ciddi-şəkiləndə araşdırılmağa başladı. Bu, yaxşıdır ki, Türkiyə bu işi alverə çevirmək və onu Türkiyəyə qarşı istifadə etməyə çalışanlara imkan vermədi. "Erməni məsələsi" ilə bağlı elə bir mövzu yoxdur ki, Türkiyənin tarixçiləri ondan yan keçsinlər. Əskik qalan ermənicə qaynaqlardan istifadə edərək bunları ortaya qoymaq idi, onu da etməkdə dövlət qərarlı addımlar atır. Bu addımlardan biri Erciyes Universitetində strateji mərkəzin yaradılması və ermənicə bölümünün açılması idi. Onu qurmaq xoşbəxtliyi 2010-cu ildə mənə nəşib oldu.

- Bas Azərbaycanda necə, ermənişünaslıq ixtisasına ehtiyacın olduğu qənaətindəsinizmi? Qayıdıb burda çalışmaq istəməzdinizmi?

(Davamı növbəti sayımızda)

□ Elşad PASASOY, FOTO: "YM"

Azərbaycanlı iş adamı Mübariz Mənsimova məxsus "Mammad Amin Resulzadə" adlı gəmi ətrafında qalmaqal davam edir. Yada salaq ki, gəmi avqustun 13-də Liberiya bayrağı altında üzən "Doric Warrior" gəmisi ilə toqquşub. Bundan sonra qalmağallar daha da genişləniib. Mənsimova qarşı xeyli ittihamlar səsləndirilir. İddialar var ki, onun Resulzadənin adına inşa etdirdiyi gəmi, əslində ləğv edilmiş sabiq MTN naziri Eldar Mahmudovun atasının adına hazırlanan gəmidir. Sonradan həmin gəminin adı dəyişdirilib, Resulzadə gəmisi kimi açılışı edilib.

Sosial şəbəkələrdə Mənsimova qarşı çıxanlarla yanaşı, ona dəstəyini ifadə edənlər də var.

Mənsimova qarşı müxtəlif ittihamlar yazan jurnalist Eynulla Fətullayev bu olayla bağlı aşağıdakıları bildirib:

"Deməli, Mübariz Mənsimov artıq şoumenliyə başlayıb. Az qalıb... Bir az səbir edin, səsi çox bərk çıxacaq. Bütün kapitalını və perspektivini itirmiş, Rusiyadan, Azərbaycandan, ABŞ-dan rüsvayçılıqla qovulmuş bu defolta uğramış yaramaz fırıldaqçı indi görün hansı libaslara bürünür. Komediant!... Üç cümləni hansısa bir dildə ifadə edə bilməyən gerizəkəli abdal, milli müqəddəs amallarımızı belə ləkələyir. Bizim bu Məşədi İbad görün özünü hansı sərəyaya qoyub, kiminlə müqayisə etdirir. Və 100 dollarlıq əlaqələri bu fotonu bütün internetdə yayır. Ayıb olsun! Ayıb? Məşədi ayıb bilir nədir?"

Bu Məşədi Mübarizdən elə bir fakt açıqlayacam ki, onun bir yolu qalacaq - ya bir gülləni özünə, ya da ki... vuracaq. Amma hələlik bu ucuz şoumenin yeni sənət əsərini sizlərə təqdim edirəm". Fətullayev bu qeydlərdən ardından üzərində "İki Mübariz! Biri milləti uğrunda şəhid olar, biri isə milləti sevərək həyatını sürən Mübariz" yazısı olan Mübariz İbrahimovla Mübariz Mənsimovun kollaj edilmiş fotosunu paylaşdı.

Gəmi ilə bağlı səslənən iddialara münasibət almaq üçün

"Palmali" Şirkətlər Qrupu ilə əlaqə saxladıq. Şirkətin mətbuat xidmətindən bildirildi ki, Eldar Mahmudovun atasının adına olan gəmi ilə Məhəmməd Əmin Resulzadə gəmisi tamamilə fərqli gəmilərdir. Şirkətdən buna dair foto da göndərildi.

Son günlərin ittihamlarına isə Mənsimovun özü sosial şəbəkədə status yazaraq şərt şəkildə münasibət bildirib. Mənsimov konkret ad çəkməyə də, kimlərsə haqqında içərisində təhqir də olduğu cümlələr yazıb. O qeyd edib ki, "MAMMAD AMİN RESULZADEH" gəmisi vuran "Doric Warrior" gəmisi barəsində İstanbul prokurorluğunda cinayət işi açılıb, istintaq gedir:

"Gəmi barəsində isə həbs-qətimkan tədbiri seçilib. Əminəm ki, dünənki hadisədən sevinən bəzi adamların nurdan məhrum üzvləri daha da qaralacaq. Şadlıqlarından çürük və dayaz fantaziyalarını işə salıb gah yazıblar ki, gəmi yüklüdür, gah da yazıblar ki, gəmi köhnədir. Gülürəm bu yazdıqlarınıza, bunların toqquşma ilə nə əlaqəsi var? "Gəmi köhnədir" yazırsız... Mən yorulmuş deməkdən ki, gəmi tanker idi və bütün yeni və müasir standartlarla quru yük gəmisiyə konversiya edilib. Yeni "MAMMAD AMİN RESULZADEH" gəmisi o qədər yenidir ki, hətta bəzilərdən daha uzun ömür sürəcək. "MAMMAD AMİN RESULZADEH" adı nədən sizə belə ağır gəldi? Siz özünüzdən soruşun ki, bu ad üçün siz nə etmisiz?! Bu gəmi ilə

Rəsulzadə gəmisi ilə bağlı qalmaqal davam edir

"Doric Warrior" adlı gəminin "SOCAR Ukraine" şirkəti ilə əlaqələri olmasına dair iddialar təkzib edildi

Eldar Mahmudovun atasının adına olan gəmi

bağlı çox böyük bir şirkətlə müqavilə bağlanmışdı və buna əsasən gəmimiz ilk yükünü daşımaq üçün səfərə hazırlaşdı. Arzunuzu ürəyinizdə qoyacam, çünki 3-4 günə gəmi yenidən hazır olacaq. Haşiyəyə çıxıb bir mühüm məsələni də vurğulamaq istəyirəm. Məndən tez-tez soruşurlar ki, nəyə görə məhz indi gəmiyə "MAMMAD AMİN RESULZADEH" adı qoyulur? Cavab çox sadədir. "Palmali" şirkəti hələ 1996-cı ildə aldığı "Omsk" adlı gəminin adını dəyişdirərək "Məmməd Əmin Resulzadə" qoymuşdu. Yeni "Palma-

li"nın ilk 5 gəmisindən biri Azərbaycan xalqının dahi liderinin adını daşıyıb. Sonradan bu gəmi "Kend Shipping" şirkətinə satıldı. Ona görə, yazdığınız mənasız xəbərlərə görə, minnətdarım, sayınızda gözəl cavabınızı da aldınız. Söz qalmadı sizə deməsinlər. El gözü tərəzidir və sadə insanlar sizin çirkin əməllərinizə qarşı yağdırdıqları nifrət, qəzəb dolu sözləri ilə bir daha sübut etdilər ki, bu tərəzidə sizin mənəviyyatınız, kişiliyiniz, məniyyiniz sıfırdan yuxarı qalxmağa qadirdir. Deyirsiniz ki, gəmilərə görə kişilik şəxsiyyətlərin adlarını

verməklə özümü reklam edirəm. Amma bunu bilin ki, mən sizin səviyyənizdə deyiləm. Mən hər zaman, nə qədər ki, sağam, vətənime, xalqıma xidmət edəcəm. Bu qədər ucuz olmayın, bu Müharibədir, onu da kişi kimi aparın, belə ucuz və əskik mətədlərlə deyil. Mənim adım Mübarizdir, mən Mübarizəni sevirəm, bunu unutmayın".

Onu da qeyd edək ki, sözügedən qəzədə SOCAR-ın da adını hallandıranlar var. Məsələ ilə bağlı SOCAR-ın ictimaiyyətlə əlaqələr və tədbirlərin təşkil idarəsinin reis müavini İbrahim

Əhmədov Report-a aşağıdakıları bildirib:

"Palmali" Şirkətlər Qrupuna məxsus "Mammad Amin Resulzadeh" gəmisi ilə toqquşan "Doric Warrior" adlı gəminin "SOCAR Ukraine" şirkəti ilə heç bir əlaqəsi yoxdur. Sözügedən hadisəni SOCAR-la əlaqələndirmək iddiaları tamamilə həqiqətdən uzaq və mənasız təxribatdır. Bunu Azərbaycanca qarşı yönəldilmiş tamamilə həqiqətdən və məntiqdən uzaq olan, mənasız təxribat kimi dəyərləndiririk."

□ Əİ RAİS, "Yeni Müsavat"

"Saakaşvilisiz Gürcüstanın gələcəyi yoxdur"

Eks-prezidentlə görüşən azərbaycanlı deputat Azər Süleymanov "Yeni Müsavat"a sensasion açıqlamalar verdi; "Bu gün Gürcüstanı Rusiyanın kriminal dairələri idarə edir"

Gürcüstan parlamentinin azərbaycanlı deputatı Azər Süleymanov bu ölkənin sabiq prezidenti Mixail Saakaşvili ilə görüşüb. O bu barədə öz facebook profilində fotolar paylaşdı.

Saakaşvilinin lideri olduğu Vahid Milli Hərəkət Partiyasından millət vəkili olan A.Süleymanov "Yeni Müsavat"a görüş barədə məlumat və sensasion açıqlamalar verdi.

- *Azər bəy, Saakaşvili ilə görüşünüz hansı zərurətdən doğdu?*

- Onunla tez-tez görüşürəm. Bu görüş ilk və son deyil. Həm partiyamın lideri, həm də dostum kimi görüşdüm. Hansısa səbəbdən olmadı. İldə demək olar 1-2 dəfə görüşürük.

- *Sirr deyilsə, görüşdə nələrdən danışdınız?*

- Bir ildən artıq idi ki, görüşümüz alınmırdı. Bu təmasda daha çox Gürcüstandakı problemlərdən, ölkə daxilindəki siyasi durumdan, Azərbaycan-Gürcüstan münasibətlərindən danışdıq. Saakaşvilinin gələcək planlarından da söz açdıq. Çox maraqlı görüş oldu. Saakaşvili gələcəkdə Gürcüstan və Ukraynada nə işlər görəyindən də danışdı. Onunla 20 ildir dostluq edirəm. Biz 90-cı illərdən parlamentdən tanışıq. Mənimlə yanaşı bir qrup azərbaycanlı ilə də görüşdü. Onlarla da maraqlı söhbətləri

oldu. Şam yeməyinə dəvət olunduq. Azərbaycana qarşı öz sevgisini, minnətdarlığını bildirdi. Həmçinin Azərbaycan və onun prezidentinin yanında olduğunu da ifadə etdi. Çox təəssüflər olsun ki, indiki Gürcüstan hakimiyyəti daha çox bunu başa düşməyən qüvvələrdən ibarətdir. Gürcüstan iqtidarı ölkəni uçuruma aparır. "Gürcü Arzusu" və gürcü iqtidarı barədə söhbətimiz də oldu.

- *Gələcək planlar dediniz. Saakaşvilinin bu planları nədən ibarətdir? Azərbaycan ictimaiyyətinə də sualın cavabı çox maraqlıdır...*

- Onun gələcək planları hələlik Ukrayna ilə bağlıdır. Təbii ki, Gürcüstana qayıtmaq istəyi yenə də əvvəlki kimidir. Bu istiqamətdə işlər görünür. Gürcüstanda Saakaşvilini 7 pencyəyə görə cinayət işi qaldırdılar. Amma indiki gürcü iqtidarı ölkənin bütçəsini taladı. Saakaşvilinin ən böyük arzusu Gürcüstana qayıtmaqdır. Amma bugünkü realıqda hələlik bu, mümkün deyil. Çünki onun barəsində həddindən çox saxta işlər gördülər. Onun Gürcüstana qayıtmaması üçün əllərindən gələn

hər şeyi ediblər. Saakaşvili həbsdən belə qorxmur. Hər an Gürcüstana gəlməyə hazırdır. Bugünkü hakimiyyət onu qəbul etməyə hazır deyil. Çünki bilirlər ki, onun gəlişi ölkədəki ab-havanı bir anda dəyişəcək. Saakaşvili harada olmasından asılı olmayaraq hər an Gürcüstanın gələcəyi üçün mübarizə aparır. Onun ölkəsinə özümü zə gələn parlament seçkilərindən sonra qayıda biləcəyini düşünürəm. Bəzi məsələlər var ki, onlar barədə, hələ ki, açıqla-

ma vermək istəmirik. Yaxın zamanlarda, yəqin ki mümkün olacaq.

- *Onun özü bu barədə nə düşünür? Siz də Saakaşvilinin tezliklə Gürcüstana qayıdacağına ümid edirsinizmi?*

- Bəli, çox inanırıq. Saakaşvilisiz Gürcüstanın gələcəyi yoxdur. O bu günü lokomotiv rolunu oynayır. Bu gün Gürcüstanın ona çox böyük ehtiyacı var. Seçkilərə çox az qalıb. İvanışvili iqtidarının sonunun çatdığını deyə bilərik. Seçkilərə qa-

lan bir il müddətində "Gürcü Arzusu"nun hakimiyyəti əlində saxlayacağına inanmıram. Gürcü əhalisinin istəyi ilə o, hakimiyyətə qayıdacaq.

- *Görüş zamanı Saakaşvilinin sizlərə tapşırıqları oldu mu? Partiyasının Gürcüstandakı fəaliyyətindən razıdır mı? Çünki son seçkilərdə şok məğlubiyyətlər alıb...*

- Artıq XXI əsrdir. Bu əsrdə dünyanın harasında olmasından asılı olmayaraq internet üzərindən tapşırıqlar vermək

mümkündür. Saakaşvili bu gün partiyamızın faktiki lideridir. Görüşdə partiyamızın fəaliyyəti və hazırda Gürcüstan siyasətində tutduğu yerlə bağlı xeyli söhbətlərimiz oldu. Gələcək planlarımız zəngindir. Ən böyük planımız odur ki, Gürcüstanı krizisdən necə çıxarmaqla bağlıdır. Biz qurmağı bacarıyıq, uçurmağı deyil. Hər kəs bilir ki, bu gün Gürcüstanın saxta prezidenti mövcuddur. Son prezident seçkiləri bunu bir daha sübut etdi. Özlərinə səs yazdılar. Hazırkı iqtidar daxili və xarici siyasətdə Gürcüstanı bataqlığa aparır. 2020-ci il bizim üçün həlledici olacaq. Gələn il qalib gələcəyimizə inanırıq.

- *Saakaşvilinin Gürcüstandakı son etiraz aksiyalarına münasibəti necədir?*

- Belə aksiyalar artıq xalqın xeyrinə çevrilib. Aksiyalarla xalq istəyinə nail olmağı bacarır. Son istefalar bunu sübut etdi. Bu gün Gürcüstanı Rusiyanın kriminal dairələri idarə edir. Gec-tez bu sistemi mütləq dəyişəcəyik. Artıq Gürcüstanda tək bizim tərəfdarlar etiraz etmir, bütün xalq narazıdır. Sonda istəyimizə nail olacağıq.

- *Rusiya hazırda etiraz aksiyalarını keçirir. Saakaşvilinin düşüncəsi bu barədə necədir?*

- Rusiya artıq bataqlıqdadır. Orada insanlar artıq bu şəkildə yaşaya bilmirlər. Hər kəs öz etirazını ifadə edir.

□ Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"

Toy məbusları

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

"Padşah özünü saxlaya bilməyib dedi:

- A kişi, sənin bu boyda dərdin var idi, bəs niyə özünə baxana elə hirıldayıb gülürdün?"

("Padşah və dəmirçi" Azərbaycan xalq nağılından)

Təzəlikcə alimlər Qrenlandiya adasında dünyanın ən yaşlı akulasını tapmışdılar, yanılmıramsa, bu heyvan ümumən ən yaşlı canlı idi. 500 yaş varmış. Şair demişkən, nələr çəkmiş başın sənin, bilinməyir yaşın sənin. Bunu da onun uzunluğuna görə müəyyən eləyiblər, yoxsa akula at deyil ağzını ayırıb dişlərinə baxsan, çinar ağacı deyil kəşib içində halqaları sayasan, nə bilim, müxalifət partiyasının sədri deyil verdiyi kəskin bəyanatların tarixinə göz gəzdirəsen. Akulanın yaşını uzunluğuna görə ölçürmüşlər, sən demə, bu heyvan hər il bilmirəm neçə-sə millimetr uzanmış, indi tapılan akula müəllim də 500 yaş qədər uzunluqdaymış. Mən faktı oxuyan kimi ağıma bir ideya gəldi. Deyirəm onu dəvət eləyək, üzə-üzə gəlsin Xəzər dənizinə, Bakı buxtasına, tarixçi alimlərimiz toplaşsın, Şah İsmayıl Xətəinin məsələsini bundan dəqiq öyrənək. Çünki Xətəi 1487-ci ildə doğulub, yəni uca hökmdarımız anadan olanda bu akulanın hardasa 32 yaş var imiş. Deməli, biz o dövrdə, elə ondan sonrakı dövrlərdə tariximizdəki mübahisəli məqamları akuladan öyrənə bilərik. Biddə belə məqamlar çoxdur. Kim KGB üzvü olub, filan vaxtı hansı partiya işləyib, filan rayonu kim satdı, behmənkəs adamlığını harda itirdi və sairə - soruşası şeylər çoxdur. Ümid edək, akula bu sirləri bizə açar, yoxsa elə birinci sualımızdan sonra "Məni balalarınızın başına çevirib üzü qibləyə kəsin, heç nə soruşmayın" deyər yalvarmaz. Nə qədər akulalar bizim tarixi öyrənərkən intihar eləmişdir, özünü sahilə atmışdır. İndi yadıma düşdü, 2000-ci ilin deputatxana seçkiləri saxtalaşdırılarda Şəki camaatı etiraz aksiyası keçirtmişdi, o aksiyanı yatırıdnlardan biri rayonun polis roisi Hamlet müəllim idi, camaat ona nəyə görə Akula Hamlet ləqəbi qoşmuşdular. Əlbəttə, bunun bizim temaya heç bir dəxli yoxdur, vaxt öldürürəm. Gələcəkdə ədəbi istedadım fısqırsa "Akula Hamlet" adında pyes yazacağam.

Tema isə daha bir toyumuzda düşən davadır. Binəqədidə "Üzeyir" şadlıq sarayında düşən davada azı 2 nəfər deşici-kəsici-sürtücü-əmicici yara alaraq xəstəxanalıq olmuşdur. Görün Azərbaycan xalqı Üzeyir Hacıbəyovun yaradıcılığına, şəxsiyyətinə necə böyük ehtiram bəsləyir, onun adını şadlıq sarayına qoyur, bununla kifayətlənməyərək obyektə qanını axıdır. Axı şair demişkən, torpaqları torpaq yapan üstündəki qandır. Sözləşib, mən özüm böyük sənətkarımızın "Əlvida keçmişim", "Sevgi yoxdur, inanmıram, abi" mahnılarını seve-seve dinləyirəm.

Ancaq mən dünən təəssüf doğurucu xəbər oxudum, deyir polis orqanları hərəkətə keçmiş, həmin toyxana davasına görə cinayət işi açılmışdır, saxlanılanlar vardır. Niyə, nə üçün? Qoy bir-birlərini öldürsünlər, qırınsınlar da bə. Millət bu yolla təmizlənir, ucalır, Cəmil müəllim demişkən, uca millət olur. Məsələn, 1930-cu illərdə bizim yazıçılar, şairlər bir-birini qırırdılar, nəticədə ədəbiyyatımız təmizləndirdi, gözəl "Lenin" poemaları yazılırdı, yazıçılara komsomol mükafatı verilir, rayona gedəndə kolxoz sədri şairə toğlu kəsir, hələ qayıdanda baqaja cəmədəyin yansımasını atırdı. İndi isə idarədə qan axmır, nəticədə deqradasiya baş verir, bəzən görürsən üç burnufırtıqlı şair birdən sədrin yerinə göz dikir. Heç olmasa bəzi illərdə dövlət yardım fondunun köməyi ilə AYB-də imkansız şairləri sünnet edirdilər, indi bu proqram da aradan qalxmışdır, idarənin pilləkənlərindən neçə illərdir qan şoralanmır.

Mən hökumətdən qətiyyətlə tələb edirəm ki, o məbusları azad eləsinlər. Ümumən bütün toy məbuslarına azadlıq tələb edirəm, Novella xanımı, Səidə xanımı, başqa QHT-lərimizi bu siyasi etiraza qoşulmağa çağırıram. Belə getsə heç kim evlənmək istəməyəcək. Güc-bəla 10 milyon olmuşuq, bizə bu lazımdır?

Ermənistan baş naziri Nikol Paşinyan sentyabrın 22-də ABŞ-a səfərə gedəcək. Bundan cəmi 10-15 gün sonra - oktyabrın əvvəllərində Rusiya prezidenti Vladimir Putin Ermənistanla görüşəcək (Türkiyə lideri R.T. Erdoğan isə oktyabrda Bakıda olacaq). Görünür, hələ də "iki stul" siyasətinə ümidli olan Paşinyan Putinlə görüşdən öncə Amerikaya baş çəkmək zərurəti duyub, bir daha Moskva qarşısında özünü "qərbçi" kimi göstərmək ehtiyacı hiss edib - təbii ki, Rusiyadan əlavə nəse qopartmaq naminə.

Ermənistandakı "məxməri inqilab"dan sonra İrəvana ilk dəfə səfər edəcək Putinin orada nələri müzakirə edəcəyi, hansı bəyanatlar verəcəyi, təbii ki, Azərbaycan üçün xüsusi önəm kəsb edir. Çünki Er-

Kreml emissarının kritik İrəvan

səfəri, Bakının ABŞ üçün artan önəmi

Patruşev getdi, suallar qaldı - mühüm gəlişmə; Putinin Ermənistan səfəri öncəsi Paşinyan ABŞ-a niyə gedir, Moskva Ermənistan hökumətində "təmizlənmə"yə nail ola biləcəkmi?...

mənistan Azərbaycanla müharibə vəziyyətindədir, işğalçı ölkədir, Rusiya isə onun 1 nömrəli hərbi-siyasi müttəfiqi, eyni zamanda ATƏT-in Minsk Qrupunun üç həmsədrindən biri, Ermənistan isə Kremlin bölgədəki yeganə legitim forpostudur.

Böyük ehtimalla, İrəvanda tərəflər arasında təbii qazın qiyməti ilə bağlı da müzakirə olacaq. Paşinyan hökuməti üçün bu məsələ indi olduqca mühüm önəm daşıyır, oktyabr isə qışın astanası hesab olunur. İstisna deyil ki, Rusiya Təhlükəsizlik Şurasının katibi Nikolay Patruşev məhz Putinin tapşırığı əsasında bu günlərdə İrəvana baş çəkib və hədəf həm də səfər öncəsi Ermənistanda, bölgədə situasiyanı dəqiqləşdirmək olub.

Gerçək belədir ki, Moskva hələ də Nikol Paşinyan və komandasına ürək qızdırır. Hərçənd erməni baş nazir inam-etimadın yaranması üçün ilk baxışda hər şeyi edir; verdiyi vədlərə rəğmə, Rusiyani qəzəbləndirəcək heç bir addım atmır, əksinə, tənqid elədiyi sələflərindən, Qarabağ klanından da çox Rusiyaya yaxınlaşma kursu aparır, hətta Rusiyanın

istəyi ilə Suriyaya humanitar missiya göndərir - hansı ki, ABŞ-ın sərt reaksiyasına səbəb olmuşdu.

"İrəvan-Moskva münasibətlərində bəzi qaranlıqlar qalır - baxmayaraq ki, Ermənistan rəhbərliyi nümayişkarane şəkildə Kremlə bir sıra jestlər edib, Suriyaya humanitar missiya göndərmiş, Gürcüstandakı NATO təlimlərindən imtina edib, "Avrasiyayönlü" bəyanatlar verib və s".

"Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, bunu erməni siyasi texnoloq Armen Bədəlyan Patruşevin İrəvan səfəri və Ermənistan-Rusiya münasibətlərini "Sputnik"ə şərh edərkən deyib. Onun sözlərinə görə, Ermənistanda son hakimiyyət dəyişikliyi inqilab nəticəsində baş verib ki, Rusiya da inqilablara ehtiyatlı yanaşır.

"Moskvada, şübhəsiz ki, Ermənistanda yaşananları "rəngli inqilab" hesab eləmir. Ancaq bununla belə, müəyyən sınıtı qalır. Üstəlik, rəsmi İrəvanın uzunmüddətli inkişaf strategiyasını, uzunmüddətli vektoru təqdim etməyə hazır və ya həvəsli olmaması da belə bir anlaşılmazlıq yaradır. İstənilən halda baş nazir Nikol Paşinyan əlindən gələni edir ki, Rusiya-

nin etimad və dəstəyini qazansın", - deyər söyləyib.

Bədəlyanın nəzərcə, Ermənistanın hazırkı hakimiyyəti sələflərindən də güclü Rusiyayönlü kurs həyata keçirir. Erməni şərhçi istisna etmir ki, zamanı gəlincə Ermənistan hökuməti Rusiya rəhbərliyi üçün daha proqnoza yatımlı olacaq. "Xüsusən də o halda ki, Paşinyan keçmişdə anti-Rusiya mövqeyi ilə tanınmış bəzi kadrları həlledici postlardan uzaqlaşdırarsa", - deyər əlavə edib.

Mümkündür ki, Nikolay Patruşevin təzəcə başa çatan İrəvan səfərində bağlı qapılar arxasında bu məsələyə də toxunulub. Bütün hallarda müşahidələr göstərir ki, Moskva "qərbçiyönlü" Paşinyan hökumətini öz orbitində saxlamaq üçün hər şeyi edəcək. Lazım gəlsə, qış öncəsi qaz şantajına da gedəcək.

Əslində Paşinyanın özü də Rusiyadan uzaqlaşmaq tövrü nümayiş etdirmir, nədə ki, Qərb - ABŞ və Avropa Birliyi iki ildir israr edir və yalnız o halda Ermənistanla maddi dəstək vəd edir.

Diqqətçəkəndir ki, bu fonda Qərbin, ABŞ-ın Azərbaycana maraq və simpatiyası artmaqdadır. Son illər Va-

şinqtonun İrəvana və separatçı rejimə yardımları kəskin azaltması, Bakıya isə artırması, iki Ermənistan şirkətinin ABŞ-ın "qara siyahı"ya salınması qənaətimizi gücləndirir.

Bu da təbii. Rəsmi Bakı hər halda uğurlu şəkildə balans siyasətinə üstünlük verir, ən əsası, Ermənistandan fərqli olaraq, Azərbaycan Rusiyanın satelliiti, "süni peyk" deyil. Üstəgəl, ölkəmizin əlavə rəşli coğrafi mövqeyi, Qərblə Şərqlə arasında unikal körpü olması reallığı var. Bundan əlavə, ölkəmiz Avropa üçün təkcə mühüm neft-qaz tədarükçüsü deyil, həm də Orta Asiya ölkələri üçün "Avropaya pəncərə"dir.

Başqa mühüm gəlişmə və yeni reallıqlar da var. Məsələn, ABŞ-ın ağır sanksiyalarının təsiri altında olan İrana görə də Azərbaycanın Qərb üçün, özəlliklə Vaşinqtondan ötrü müstəqil ölkə qismində önəmi artmaqdadır. Elə İranın özü üçün də. Balanslı siyasət bu önəmi artırır ki, azaltmır. Bu xüsusda Ermənistan qat-qat qəliz durumdadır və çətin ki, Paşinyanın ABŞ səfəri bu reallığı dəyişə bilsin...

□ **Siyasət şöbəsi, "Yeni Müsavat"**

Türkmənistanda keçirilən Birinci Beynəlxalq Xəzər İqtisadi Forumunun gedişində Türkmənistan qazını Azərbaycan üzərindən Avropaya çatdırmaq üçün planlaşdırılan "Transxəzər" boru kəməri layihəsi ilə bağlı müzakirələr aparılıb. Müzakirələr zamanı həm Rusiya, həm İran nümayəndələri bu layihəyə qarşı olduqlarını nümayiş etdiriblər.

Avropaya daşınması üçün Xəzərin dibi ilə boru kəməri layihəsinin çəkilməsi məsələsini bir neçə dəfə səsləndirib. İdeya Rusiyadan qaz asılılığını azaltmağa çalışan Avropa Birliyinin də müsbət rəyinə malikdir. Həm ABŞ, həm də AB Azərbaycanı layihənin aktiv iştirakçısı, hətta təşəbbüskarı kimi görmək istəklərini dəfələrlə nümayiş etdiriblər. Azərbaycanın isə layihə ilə

larnı qorumaq üçün Qərblə sövdələşmə predmeti kimi yararlanmağa çalışır. Buna görə də Xəzərin hüquqi statusu ilə bağlı proses bu qədər uzandı. Hazırda həm Rusiya, həm də İran ABŞ və Avropanın ağır sanksiyaları altındadır. Bu sanksiyalar ildən-ile daha da ağırlaşdırılır. Belə bir şəraitdə Qərbin dəstəyi olan layihələrlə bağlı məsələdə həm Tehranın, həm də Moskvanın Türkmənistanda

Ekspert bildirir ki, Rusiya və İranın etirazı olmasa belə, "Transxəzər" qaz kəmərinin çəkilməsi layihəsinin perspektivi xeyli dumanlı görünür: "Burada birinci məsələ, türkmən qazını almaq istəyənin olmasıdır. Necə ki, neft ağır və yüngül olur, təbii qaz da iki cür olur: turş və şirin. Tərkibində qarışıqlar, xüsusilə kükürdü çox olan qaz turş hesab olunur. Belə qazı boruya vurana qədər ciddi emal prosesindən

Düşməne qarşı son çarə - türkəçarə

Zahid SƏFƏROĞLU
 zsafaroglu@gmail.com

Müasir təbabətdə konservativ müalicə deyilən üsul var. Əsasən kimyəvi və bitki mənşəli dərman preparatları ilə müalicəni, bir az da fizioterapiyanı nəzərdə tutur. Cərrahi müdaxiləyə isə bu üsul səmərə verməyəndə və ya radikal müdaxiləyə təcili göstəriş olanda əl atılır.

Qarabağ məsələsi də, obrazlı desək, artıq dərman-iyənədən, fizioterapiyadan, işğalçının "sığallanması"ndan, masajdan keçib. Bu üsul işə yaramadı. İndi hamı yaxşı fərqindədir ki, daha konservativ yolla - danışiq-dilə tutmalarla "donuz dan"dan, çağırlımamış qonaqlar evimizdən çıxması deyil.

Müxtəsəri, Qarabağ dərindən çarəsi üçün radikal həll çoxdan "tibii göstəriş"dir. Bu göstəriş illərlə əldə olunan anemnez və analizlər (oxu: mənasız danışığıqlar) əsasında formalaşmış. Qalır onun tətbiqi. O da, yəqin ki, zamana bağlıdır. Ona görə ki, "baş həkim", yəni Rusiya hələlik "cərrahi" üsula razılıq vermir.

Moskvada deyirlər ki, tələsməyin, konservativ vasitələr hələ tükənməyib və guya nə vaxtsa mütləq nəticə verəcək. Gəl ki, 25 ildir "yük öz köhnə yerindədir", düşmənin "miatsum" xəstəliyi getdikcə daha dərinə işləyir, residiv və fəsadlar verir, xroniki hal alıb. O zaman gözləməyin anlamı nə?

İki yol mümkün görünür. Biri odur ki, Moskvanın saqqızını oğurlayana kimi gözləməliyik. İkincisi isə "baş həkim"nin daha təcürbəli və obyektiv birisi ilə əvəzlənməsinə çalışmalıyıq.

Kremlin saqqızını oğurlamaq asan məsələ deyil. Etiraf edək ki, 25 ildə bunu bacarmamışıq. Əgər Rusiyaya etdiyimiz bunca yaxşılığın, onun bölgədəki maraqlarını gözləməyin qarşılığında, o sırada neytral qalıb bloklaşdırılmamağın, tolerant qalmağın, ölkədə rus dili və rusca təhsilə xüsusi qayğı göstərməyin əvəzində Moskvadan "çirt" da yoxdursa, Kremlə xətir suyu belə üfürə-üfürə içməyimizin qarşılığında bir rayonumuz belə qayıtmayıbsa, Rusiya hələ də işğalçının başını əzməyə qoymursa, tam əksinə, işğalçını faktiki, bəsləyirsə, demək, boşuna vaxt itiririk. O zaman ümid qalır ikinci variantda.

Ya da "baş həkim"nin başına elə bir iş, faciə gəlməlidir ki (misal üçün, Rusiyada daxili silklənmələr, inqilabi proseslər və üsyanlar), nəticə etibarilə başı bir müddət özünə bərk qarışsın və biz də fürsətdən yararlanıb 1-2 həftəyə təcavüzkarın işini bitirək.

Hələlikse, siyasi terminlə desək, status-kvo qalır. Erməni rusun küreyi arxasından bizə diş qıcıdır, yumruq silkləyir, "müharibə olsa, yenə torpaq alarıq" deyər bizə hədə biçir, "Qarabağ Ermənistanındır, nöqtə!" deyib əsəblərimizlə oynayıb. Hərçənd biz də deyər bilərik ki, "Qarabağ Ermənistanındır, vergül, Ermənistan da bizim!"

Di gəl, bununla Qarabağın, Şuşanın yarası sağalmır, ürəyimiz soyumur. Adamı yandıran həm də odur ki, "Qarabağ Ermənistanındır, nöqtə!" deyən bir ölkənin ordusu bu dəqiqə ac-yalavac gündədir, əsgəri ağı bayraq qaldıraraq Azərbaycan tərəfinə keçir, bizə sığınır, bizdən imdad diləyir...

Bəziləri deyir ki, erməni ilə müzakirə aparmağın nə mənası, ən yaxşısı, gedib onun yiyəsi ilə danışmaq. Yəni təklif edilir ki, "baş həkim"lə - Rusiya ilə ciddi Qarabağ söhbəti edək. İnsafən buna cəhdlər olub. Hətta Türkiyə prezidenti Ərdoğan da sөy göstərib. Moskvadan isə bəyan ediblər ki, öncə gedin özünü ermənilərlə razılığa gəlin, biz də bu anlaşmaya qarant duraq. Amma altıdan-altıdan Kreml İrəvana göz ağardır ki, birdən ondan xəbərsiz Bakı ilə anlaşmaya gedər.

Odur ki, daha bizə Rusiya timsalında "həkim" yox, başqa bir dövlət və ya beynəlxalq təşkilat timsalında ədalətli və qərəzsiz "hakim" lazımdır. Rusiyadan nə yaxşı həkim çıxdı, nə də obyektiv hakim. Elə bir obyektiv hakim ki, qonşusunun torpaqlarını zəbt etməklə dünyanın yazılmış qayda-qanunlarını tapdayan ermənilərə, nəhayət, öz yerini göstərsin, işğalçının "qapısı"na onun çoxdan haqq etdiyi "11 metr"liyi təyin etsin - BMT qətnamələri əsasında. Tərəddüdsüz-filansız. Sonrası bizlikdir.

Ya da ümid qalır Türk-Azərbaycan əsgərinə - "türkəçarə"yə...

Rusiya və İran Qərblə sövdələşməyə çalışır - "Transxəzər" üzərindən

İlham Şaban sanksiyalar altında olan Moskva və Tehranın layihəyə qarşı getməsinin əsas səbəbindən danışdı...

"İran Xəzər dənizində şərqdən qərbə qaz kəmərlərinin tikintisinə qarşı çıxır, çünki bu, regionun ekologiyasına ciddi zərər vura bilər", - deyər İranın "National Gas Company" şirkətinin nümayəndəsi Bəhruz Namdari Xəzər forumunda çıxışı zamanı bildirdi. O xatırladı ki, İran qonşu ölkələrə karbohidrogen resurslarını dünya bazarlarına çıxarmaq üçün öz infrastrukturunu - qaz kəmərlərini və terminalarını təklif edir.

Rusiyanın baş naziri Dmitri Medvedev də forumda çıxışı zamanı Xəzərdə neft-qaz kəmərlərinin çəkilməsinə dair layihələrin əvvəlcə bütün sahilyanı ölkələr tərəfindən ekoloji ekspertizadan keçirilməli olduğunu deyib. Belə müddəə Xəzərin statusuna dair konvensiyada da əksini tapır. Hərçənd konvensiyanın digər müddəasına görə, Xəzərdə neft-qaz kəmərlərinin çəkilməsi həmin kəmərlər hansı ölkənin milli sektorlarından keçirsə, onların öz aralarında razılaşdırılmalıdır.

Daha əvvəl Rusiya hökumətinin aparat rəhbəri Sergey Prikhodko da "Transxəzər" qaz kəməri ideyasını məqsəduyğun saymadığını deyib: "Xəzərin unikal ekosisteminin qorunub saxlanması maraqları istənilən hipotetik iqtisadi layihələr üzərində prioritet təşkil edir".

Qeyd edək ki, uzun müddətdir fasilələrlə gündəmə gətirilən "Transxəzər" qaz kəməri ideyası son vaxtlar ABŞ tərəfindən aktiv müdafiə olunur. Bu ölkənin prezidenti Donald Tramp bu ilin əvvəlindən bəri Orta Asiya qazının

bağlı mövqeyi belədir ki, "Transxəzər" barədə qərarı kəmərin başlanğıcını götürdüüyü ölkə qəbul etməlidir. Azərbaycan isə ancaq bundan sonra tranzit ölkə kimi öz mövqeyini ortaya qoyacaq.

Rusiya və İranın "Transxəzər"ə qarşı açıq mövqə nümayişinə keçməsi layihənin taleyinə necə təsir edə bilər? Doğrudanmı, onları yalnız Xəzərin ekologiyası maraqlandırır? ABŞ və AB bu iki ölkənin müqavimətini dəf edib, layihənin reallaşmasına nail ola bilərmi?

Sualları cavablandıran enerji məsələləri üzrə ekspert, "Neft" Araşdırmaları Mərkəzinin rəhbəri İlham Şabanın "Yeni Müsavat"a verdiyinə görə, həm şimal, həm də cənub qonşumuzun Xəzərin hüquqi statusu, həmçinin "Transxəzər" boru kəmərləri layihələri ilə bağlı mövqeyi siyasi məqsəddir: "Hər iki ölkə bu məsələlərdən özünün siyasi-iqtisadi, strateji maraq-

sərgilədiyi mövqə gözlənilən idi, burada təəccüblü bir şey yoxdur. Həm İran, həm də Rusiya məsələni qabartmaq- la Qərblə sövdələşmə üçün müstəvi açmağa çalışırlar. Rusiya dünyanın ən böyük qaz ölkəsidir, İran isə ikinci böyük qaz ölkəsidir. Yeni bu iki ölkənin imkanları qarşılığında 10-20 milyard kubmetr Türkmənistan qazının Avropa bazarına çıxması onlar üçün, demək olar ki, heç bir təhlükə yaratmır. Yeni burada hər hansı iqtisadi maraq axtarmaq lazım deyil, söhbət sırf siyasi sövdələşmə cəhdindən gedir. Buna görə də həm Rusiya, həm İran mətbuatı məqsədyönlü şəkildə məsələnin iqtisadi əhəmiyyətini şişirdirlər. Məqsəd diqqəti güdülen siyasi maraqlardan yayındırmaqdır. Bu maraqlar sanksiyaların ən azı yumşaldılması, ölkələrin strateji layihələrinin icrasına icazə verilməsi və sair məsələləri əhatə edir".

keçirmək lazım gəlir. Türkmənistan qazı turş qazlardandır, kükürdü hədsiz çoxdur. Ümumiyyətlə, Mərkəzi Asiya qazının hamısı belədir, xərcləri yüksək olduğuna görə bahalı qaz hesab olunur. Belə bahalı qazı kim almaq istəyəcək? İndiyədək hansısa Avropa şirkətinin bu qazı almaq istəyini ifadə etdiyini gören olmayıb. Digər tərəfdən, hətta kimsə almaq istəsə belə, kəməri kim çəkəcək? Nə qaz sahibi olan Türkmənistan, nə də Azərbaycan çəkiliş məsələsində təşəbbüskarlıq göstərmir. Bütün bunlar ideyanın reallaşmasını indiki halda mümkün etmə: məsələni siyasi həll yolu məlum deyil, iqtisadi baxımdan cəlbədiçi deyil, nəhayət, kimsə kəməri tikmək məsuliyyətini üzərinə götürmək istəmir. Bir sözlə, Rusiya və İran perspektivi aydın görünməyən bir layihədən siyasi məqsədlərlə bəhrələnməyə çalışır".

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

Bu günlərdə Sərdar Cəlaloğlunun öz elmi tədqiqatlarını davam etdirməsi və bu il biologiyadan "həyatın əmələ gəlməsi haqqında" Nobel Komitəsinə əlavə nəzəriyyə göndərəcəyi ilə bağlı anons verməsi təhsil eksperti Etibar Əliyev və deputat Fazil Mustafa tərəfindən ironiya ilə qarşılanıb.

E.Əliyev facebook səhifəsindəki statusunda S.Cəlaloğluna kinayə ilə yazıb: "Sərdar bəy Nobel Komitəsinə o qədər bezdirəcək ki, axırda deyəcəklər, qardaş, qadan alim, balana qurban olum, biologiyadan Nobel verilmir, ancaq daha sənə, bizi dilə-dişə salma, gəl medalını və pulunu götür..."

Fazil Mustafa isə bu statusu davam etdirərək yazır ki, onun fikrincə, burada ağlamlı olan jurnalistikamızın durumudur: "Elementar bilgisi olan jurnalist bu əbləhə dərhal sual yönəltməliydi ki, biologiyadan Nobel mükafatı, ümumiyyətlə, nəzərdə tutulmadığı halda, bunu hansı ünvana və necə göndərəcəksən? Necə ki, yüz il öncə Şeyx Nəsrullahdan da Kefli İsgəndərdən başqa soruşan olmadı ki, aye, cənab şeyx-lotu, bu ölümləri necə dirildəcəksən? İnanın ki, bu adamın tarixdən, dindən yazdıqları, danışdıqları da beləcə cəfəngiyyətdir, bunu tirajlayanda bir az diqqətli olmaq lazımdır".

Musavat.com olaraq bu məsələyə tərəflərin mövqeyini öyrənməyə çalışdıq.

Sərdar Cəlaloğlu adıçəkilən şəxslərə cavab olaraq bildirdi ki, bu yanaşma Azərbaycan xalqını kiçik görməkdir: "Əgər biologiya üzrə Nobel mükafatı yoxdursa, nəzəriyyə geri qaytarılacaq, niyə narahat olursunuz? Hələ mən göndərməmişəm, bir imkan verin, yazım göndərim, dünya alimləri fikir bildirsinlər. Oradan geri qaytarsalar sevinərsiniz ki, nə yaxşı oldu, Sərdar Cəlaloğlunun nəzəriyyəsini qaytardılar. Onlar mənim nəzəriyyəmin mahiyyətindən xəbərsizdirlər. Bir maraqlansınlar görək, nə ilə bağlı yazıram. Elə hay salıblar ki, Nobeldə bu yoxdur. Məgər tibblə bağlı Nobel mükafatı verməyiblər, bioloji kəşflərə görə, bitkilərlə bağlı Nobel mükafatı veriblər?! Nobel yalnız riyaziyyat üzrə yoxdur, o da Nobelin öz vəsiyyəti ilə bağlıdır. Qalan bütün sahələrdə fundamental, dünyaya miqyasında elmi nailiyyətiniz varsa, Nobelle təqdim oluna bilər. Mən iki dəfə fizika üzrə Nobel mükafatına müraciət etmişəm, bu il də biologiya sahəsində "həyatın əmələ gəlməsi haqqında" nəzəriyyə ilə müraciət edəcəyəm".

S.Cəlaloğlunun fikrincə, onun əleyhinə səslənən fikirlər paxılıqdan doğur: "Etibar Əliyev guya mənə lağ edir. Sən niyə narahat olursan, ermənisen? Qoy Nobel Komitəsi özü desin ki, bəsdir, mənim başımı xarab eləmə. Maraqlan, gör mənim göndərdiyim nəzəriyyəyə Nobel Komitəsi hansı münasibəti göstərir, sən hansı münasibəti göstərsən. Get

Sərdar Cəlaloğlu ilə Etibar Əliyev arasında "Nobel" qalmaqalı

Partiya sədri: "Niyə narahat olursan, ermənisen?"

Təhsil eksperti: "Dünyada Nobel mükafatına ciddi yanaşılır, heç bir ölkədən bu komitəyə belə sayğısızlığın şahidi olmamışam"

Nobel Komitəsinə məktub göndər, etiraz elə ki, Sərdar Cəlaloğlunun nəzəriyyələrini niyə qəbul edirsiniz, niyə baxırsınız? Niyə tələsirsən? Qoy bir göndərim, oradan geri qaytarsalar, ondan sonra get çal-oyna. Niyə Nobel Komitəsinin əvəzinə narahat olursan ki, onları boğaza yığacaq. Bu qədər paxılıq, gerizəkəllilik olar? Get sən də göndər də, demirsən aliməm? Özünü böyük elmi iş görə hesab edirsən, get göndər. Mən hesab edirəm ki, nəzəriyyələrim dünyaya miqyasında nəzəriyyədir və göndərirəm. Qoy mənə gülsünlər, lağ ələsinlər. Sənə nə düşüb? Onları bu məsələ o qədər narahat edir ki, sanki şəxsi maraqlarını tapdalaşmışam. Ötən dəfə mənim nəzəriyyəmi Nobel Komitəsində gizli səs verməyə qədər getmişdi. Hamısı üstümə necə gəldilərsə, peşman oldum. Mən etdiyim işimin əhəmiyyətini, onun dünyaya miqyasında yenilik olduğunu bilməsəm, əlbəttə, eləmə-rəm".

ADP sədri həmçinin şikayətləndi ki, Azərbaycanda bu cür elmi nəzəriyyələrin müzakirəsi üçün mühit yoxdur: "Azərbaycanda elmlə maraqlanan yoxdur ki, mən elmi nəzəriyyəmi müzakirəyə verirəm, Etibar Əliyev də, Fazil Mustafa da gəlsinlər oraya. Yoxdur belə bir mühit. Ona görə də işlərimi birbaşa göndərirəm. Heç narahat olmasınlar. Onlar azərbaycanlılar haqqında o qədər kiçik fikirdədilər ki, lağ edirlər. Mən inanıram ki, bir neçə adam Nobel mükafatına layiq görülməli. Mən birinci dəfə Nobelle nəzəriyyəyə göndərəndə bir neçə gənc alim də mənə müraciət etdi ki, bizim də belə elmi işlərimiz var. Mən onları da həvələndirdim ki, utanmayın, elmdə fundamen-

tal bir yenilik etmisinizsə, Azərbaycanda kimin nə deməsinə baxmayın, göndərin. İl ərzində Nobel Komitəsinə 2000-3000 elmi iş gedir. Bu, o demək deyil ki, göndərilən bütün nəzəriyyələr mükafat almamalıdır. Ən azı ilkin mərhələdə ekspertlər yoxlayır və bilirlər ki, Azərbaycanda da elmlə məşğul olan insanlar var. Onlara sözümlər odur ki, facebookda əziyyət çəkməsinlər, Nobel Komitəsində facebooku oxumurlar və Azərbaycan dilində bilmirlər. Fikirlərini ingilis dilində tərcümə edib göndərsinlər, etirazlarını qlobal şəkildə etsinlər".

Təhsil eksperti Etibar Əliyev isə Musavat.com-a açıqlamasında fikirlərini ətraflı izah edərək bildirdi ki, Azərbaycandan Nobel Komitəsinə bu cür nəzəriyyələrin gətirilməsi utançvericidir: "Mən də istəyərdim ki, Azərbaycandan da kimsə Nobel mükafatı alsın. Bu, Sərdar Cəlaloğlu da ola bilər, başqa şəxs də. Ancaq Nobel mükafatını qazandıqca sadə bir proses deyil. Əgər sadə olsaydı, məsələn, Türkiyə kimi elm və təhsil inkişaf etmiş bir ölkədə cəmi iki nəfər bu mükafat layiq görülüb. Əziz Sancar kimya sahəsində, Orhan Pamuk isə ədəbiyyat sahəsində alıb. Gürcülər, ermənilər, Ukrayna alimləri, Belarus alimləri mükafata layiq görülə bilməyiblər. Mən 15-20 ildir ki, Azərbaycanda bu mükafatı öyrənirəm, araşdırıram. Bu sahədə iki kitabım var. Sərdar Cəlaloğlunun dedikləri Nobel mükafatı sferasına yaxın gəlir. Sərdar bəy əvvəlcə nisbilik nəzəriyyəsinin üzərində dayanırdı, o, cəfəngiyyət idi. İndi özünün dediyinə görə, biologiyadan nəzəriyyəyə göndərib. Sərdar bəyin bu ifadəsində

iki səhv var. Birincisi, biologiyadan Nobel mükafatı verilmir, bu, birmənalıdır. Nobel fizika, kimya, tibb, ədəbiyyat, sülh və iqtisadiyyat sahəsində verilir. İkincisi isə, mükafat nəzəriyyəyə deyil, praktik işə, kəşfə verilir.

Məsələn, "C" vitaminini kəşf edənə, Rentgen şüasını kəşf edənə, zərdabı kəşf edənə, elektronu kəşf edənə uyğun sahələr üzrə Nobel mükafatı verilir". E.Əliyev hesab edir ki, S.Cəlaloğlu ictimaiyyəti savadsız hesab edir və onun bu fikirləri Azərbaycanda alimləri, ziyalıları ələ salmağa xidmət edir: "Sərdar bəy iddia edir ki, onun nəzəriyyəsi dünyanın yaranışına aiddir və yeni nəzəriyyədir. Nobel mükafatı laureatı Stiven Vaynberqin və böyük fiziki Stiven Xokinqin dünyanın yaranış sahəsində mükəmməl işləri var, yəqin ki, Sərdar bəy bunlardan məlumatlıdır. Birdən-birə hər hansı bir nəzəriyyənin irəli sürülməsi və onları təkzib etmək asan məsələ deyil.

Məni heç nə qıcıqlandırmır. Mən istərdim ki, Azərbaycandan kimsə bu mükafatı alsın. Ancaq mükafatın fəlsəfəsini bilmədən bu cür yanaşmaları sərgiləmək doğru deyil. Bu işdən xəbəri olan insanlar da təəssüflənirlər. Onlardan biri də mənəm, etiraz edirəm və fikirlərimin üstündə dayanıram. Sərdar bəy ixtisasca həkimdir, həm də siyasətlə məşğul olur. Ona ən yaxın olan sahə isə tibb sahəsidir. Gah fizikadan, gah da biologiyadan hansısa bir işin müəllifi olmaq mümkündür. Ancaq Nobel prosedurları çox çətinidir.

Dünyada Nobel mükafatına ciddi yanaşılır, heç bir ölkədən bu komitəyə belə sayğısızlığın şahidi olmamışam. Bu, bizim cəmiyyətə sayğısızlıqdır, cəmiyyəti savadsız yerinə qoymağdır. Nobel mükafatına namizədi ya dünyanın aparıcı universitetləri, yaxud təhqiqat mərkəzləri və ya uyğun sahələr üzrə Nobel mükafatı laureatları irəli sürürlər. Sərdar bəyin belə dəstəyi varsa, həmin faktı ortaya qoya bilər. Bu, çox ciddi platformadır və elmdə belə imitasiyalarla Nobel mükafatını ələ salmaq doğru deyil".

□ Nərgiz LİFTİYEVƏ,
Musavat.com

Ölkə iqtidarı müxalifətin təkliflərini nəzərə alırmı?

İqbal Ağazadə: "Çox istərdik ki, daha çox hökumət təkliflərimizdən istifadə etsin"

Fuad Əliyev: "ALDP olaraq, demək olar ki, yaranan gündən müxtəlif sahələr üzrə təkliflər göndərmişik"

Zaman-zaman ölkə müxalifəti hakimiyyət qarşısında müxtəlif təkliflərlə, iqtisadi proqramlarla çıxış edir. Bunlardan hansının iqtidar tərəfindən qəbul edildiyi hər zaman müəmmal qalır. Bəzi hallarda isə hökumət müxalifətin göndərdiklərini, ümumiyyətlə, qəbul etmir.

Maraqlıdır, indiyə qədər hansı siyasi partiyaların təklifləri, paketləri iqtidar tərəfindən qəbul edilib...

Ümid Partiyasının sədri İqbal Ağazadə "Yeni Müsavat"ə açıqlamasında zaman-zaman hakimiyyətin onların proqramlarından istifadə etdiyini söylədi: "Devalvasiyadan sonra göndərdiyimiz rəsmi antiböhran proqramına Nazirlər Kabineti və Mili Məclisdən rəsmi cavab gəldi. Sonradan o paketlərdə hökumətin atdığı addımların içərisində xeyli dərəcədə verdiyimiz təkliflərin həyata keçdiyinə nüanslarını gördüm. Hələ 2001-ci ildə Avropa Şurasında beynəlxalq aləmdə informasiya müharibəsini necə udmalı adlanan Qarabağ məsələsi ilə bağlı proqram verdik. Böyük proqram idi. Təxminən yüz səhifədən ibarət idi. O proqramdan Avropa Şurasında istifadə edildilər. O zaman Səməd Seyidov sədr müavini idi. Ona hətta mətbuat konfransının birində sual vermişdilər ki, o proqramdan istifadə etmisiniz. O da bunu açıq şəkildə etiraf etmişdi. Parlamentdə də verdiyimiz təkliflər az olmayıb. Bunlardan da istifadə olunub. Hökumət işinə yarayanda istifadə edir. Bu istifadələri normal qəbul edirəm. O proqramları özümüz üçün saxlayas deyəlik ki. Çox istərdik ki, daha çox hökumət təkliflərimizdən istifadə etsin. Qarşılıqlı görüşlər olarsa, problemlər masa ətrafında həll edilərsə, çox yaxşı olar. Hakimiyyət yanında analitik mərkəzlər olmalıdır ki, onlar müxalif partiyaların, ictimai təşkilatların nümayəndələrini dinləməli və onlardan nəticə çıxarmalı, bəlli yerə qədər istifadə etməlidirlər".

Vətəndaş və İnkişaf Partiyasının sədri Əli Əliyev: "Hakimiyyət müxalifəti sayı almır, görməzdən gəlir. Bu üsulla da dövlət, sonra da hamımızı dalana dirəyiblər. Təkliflər mütəmadi səsəndirilib. Öz adımdan, demək olar ki, hər çıxışmada müxtəlif sahələrdə təkliflər söyləyirəm. Bacarmadıqları ortada, bir qismini də sadaladım, heç kəsə də hesablaşmırıq. Nə demək olar?!"

Azərbaycan Liberal Demokrat Partiyasının sədri Fuad Əliyev yarandıqları gündən bu işlərlə məşğul olduqlarını qeyd etdi: "Müxalifətin illər boyu islahatlarla bağlı təklifləri olub. ALDP olaraq, demək olar ki, yaranan gündən müxtəlif sahələr üzrə təkliflər paketləri Prezident Administrasiyasına, Milli Məclisə göndərilib. Sonuncu iki il bundan qabaq proporsional seçki sisteminin bərpası ilə bağlı, Milli Məclis üzvlərinin sayı ilə bağlı təkliflər göndərmişik. İqtisadi, sosial problemlərin qaldırılması ilə bağlı təkliflərimiz də olub. Təəssüf ki, iqtidar açıq şəkildə bu təklifləri qəbul etmir".

□ Cavanşir ABBASLI,
"Yeni Müsavat"

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

**Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi**

Ermanın baş naziri Nikol Paşinyanın işğal altındakı Xankəndi şəhərində səsləndirdiyi sərsəm bəyanatın sülh danışıqlarını dalana dirədiyini anlayan və Azərbaycanın hərbi əməliyyatlara hər an qərar verəcəyi barədə məlumatlar ermənilərin özlərində də ciddi narahatlıq yaradıb. Bu səbəbdən Paşinyana etiraz edənlər sırasında ermənilərin özləri də yer almaqdadır.

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan sələfi Serj Sərkisyanın səhvlərini təkrar etməməli və bütün qarabağlıların adından danışmamalıdır. Bu barədə Qarabağ erməni Artur Ağacanova rəhbərlik etdiyi "Alban Avtokefal Kilsəsinin və türk-xristianların irsinin bərpası üzrə hərəkət" in bəyanatında bildirilib.

Sənəd Tiflisdə təsis olunan Ümumqafqaz Evi beynəlxalq sülhməramlı qeyri-hökumət təşkilatının təqdimat tədbirində oxunub. Report-un xəbərinə görə, bəyanatda qeyd olunub ki, 30 ildən sonra Xankəndidə meydana keçirilən mitinqdə yenidən "miatsum" çağırışı səslənib və bu da yolverilməzdir və Qarabağ münaqişəsində yeni gərginliyin yaranmasına aparır: "Biz Qarabağ azərbaycanlıları ilə birgə münaqişəni Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll etməliyik". Sənədi "Alban Avtokefal Kilsəsinin və türk-xristianların irsinin bərpası üzrə hərəkət" in fəalları imzalayıblar.

Qeyd edək ki, Ermənistan XİN başçısı Zöhrab Mnatsakanyan da Paşinyanın bəyanatını müdafiə edib. O deyib ki, "Ermənistanın baş naziri İrəvanın mövqeyini dəqiq formalaşdırıb. Stepanakertdə (Xankəndi - red.) deyilənlər nəse əlavə etməyə ehtiyac yoxdur". Bununla da İrəvan danışıqların perspektivləri ilə bağlı gözləntilərin üstündən xətt çəkmiş olub.

Reallıq budur ki, N.Paşinyan və onun "qərböyümlü" komandası müharibə partiyasının liderlərindən - Sərkisyan və Köçeryandan radikal mövqə sərgiləməkdədir. Bu il ərzində ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrliyi olan ölkələrin paytaxtlarında - Paris, Moskva və Vaşinqtonda - keçirilən danışıqların və əldə olunan razılaşmaların ardınca Paşinyanın sərgilədiyi mövqə savaşı tətikləməkdən başqa bir şey deyil.

Azərbaycan XİN İrəvandan səslənən bəyanata cavabında bildirib ki, erməni nazir Paşinyanın Xankəndi şəhərində səsləndirdiyi absurd bəyanatı bir daha təkrarlaması əslində onu beynəlxalq birlik, xüsusilə də ATƏT-in Minsk Qrupu həmsədrliyi qarşısında pis vəziyyətə salır. **Azərbaycan XİN-in mətbuat katibi Leyla Abdullayeva** deyib ki, həqiqətdən də, bu cür məsuliyyətsiz ritorika nəinki beynəlxalq hüquqa və beynəlxalq vasitəçilərin mövqeyinə tamamilə ziddir, eyni zamanda münaqişənin sülh yolu ilə tənzimlənməsinə yönələn bütün səyləri heçə endirə bilər: "Ermənistan tərəfinin əsl simasının üzə çıxması və

maskalarının atılması danışıqlar prosesinin pozulmasına yönələn Ermənistan hökumətinin rəsmi mövqeyinə beynəlxalq təsisatların diqqətinin cəlb edil-

səti yürütdüyünü təsdiq edir"-deyilən məktubda qeyd edilir ki, Paşinyanın bu sayıqlamaları əslində Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli istiqamətində aparılan danışıqların ruhuna zidd olmaqla yanaşı, öz ata-baba yurdlarından didərgin düşmüş yüz minlərlə azərbaycanlının hiddətinə səbəb olub".

"Biz, Azərbaycan Respublikası Dağlıq Qarabağ Bölgəsinin Azərbaycanlı İcmasının üzvləri, ATƏT-in Minsk Qrupunu Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın bu ilhaqçı siyasətini pisləməyə çağırırıq", - deyər etiraz məktubunda bildirilir.

Qeyd edək ki, bu məktub ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrliyi ilə yanaşı, Minsk

Paşinyanın Xankəndi bəyanatı Qarabağ ermənilərində də etiraz doğurdu

Ermənistanın baş naziri ABŞ səfəri öncəsi erməni diasporunu ələ almaq, pul toplamaq üçün bəyanatlarının "doza"sını artırır; Azərbaycan XİN və Dağlıq Qarabağın Azərbaycanlı İcması İrəvana cavab verdi; **politoloq:** "Bu mövqə həm də separatçılara vurulan zərbədir..."

məsi üçün ciddi əsas təşkil edir. Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi, BMT və ATƏT-in Baş katiblərinə, habelə ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrliyi və bu Qrupun digər üzv ölkələrinin Xarici İşlər nazirlərinə məktublara ünvanlayaraq, burada N.Paşinyanın bəyanatları səbəbindən meydana gələn təhlükəli vəziyyətlə bağlı artıq mövqə bildirib. Azərbaycan tərəfi Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həll olunmamasının, habelə Ermənistan tərəfindən Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınan ərazilərinin işğalının ağır nəticələrini xatırladaraq, Ermənistan baş nazirinin son bəyanatlarını vəziyyətin daha da gərginləşməsinə gətirən "qırmızı xəttin" aşılması kimi qiymətləndirir".

Hələlik nə ATƏT, nə BMT-dən, nə də həmsədr ölkələrin paytaxtlarından Paşinyanın dediklərinə reaksiya yoxdur. Z.Mnatsakanyan isə sərsəm bəyanatının ardınca utanmazcasına azərbaycanlı həmkarı ilə görüşdən dem vurub.

N.Paşinyan isə ABŞ-dakı erməni diasporu ilə görüşü öncəsi bildirib ki, "Ermənistan "müdafiə ordusu" hərbiçilərinin yaşayış problemlərinin həlli üçün 2,9 mlrd. dram ayıracaq". "Biz "müdafiə ordusu" nun yaşayış problemlərini 2023-cü ilədək həll etmək niyyətindəyik". Qeyd edək ki, 2,9 milyard erməni dramı təxminən 10, 2 milyon AZN deməkdir. Sözsüz ki, Paşinyan bununla erməniləri ruhlandırmaq, paralel olaraq ABŞ səfəri öncəsi diasporadan pul dilənmək üçün "əsas" yaratmağa çalışıb. Ancaq istənilən halda bu, quru söz olsa belə, beynəlxalq aləmə meydan oxumaq və Azərbaycanla aparılan danışıqlar-

dan dolayı imtina xarakteri daşıyan mövqedir. Üstəlik, danışıqlarda Elmar Məmmədya-rovla qarşı-qarşıya oturan Mnatsakanyanın da birmənalı şəkildə Paşinyanın hədəyalarını müdafiə etməsi sülh danışıqlarına yer qoymur.

Politoloq Arzu Nağıyev "Yeni Müsavat"a Ermənistan XİN rəhbərinin mövqeyindən bəhs edərkən dedi ki, Zöhrab Mnatsakanyan başqa cür danışıq da bilməzdi: "Çünki tək o yox, artıq bir neçə məmur məhz Paşinyanın qeyri-konstruktiv və qeyri-adekvat bəyanatlarından bezib. Paşinyanın bir-birinə uyğun gəlməyən bəyanatları bütün siyasi elitani biabırçı vəziyyətə salıb. Bundan başqa, Mnatsakanyan bu haqda İrəvanda uruqçaylı həmkarı ilə görüş vaxtı deyib. Məlumdur ki, Uruqçay erməni diasporasının güclü olduğu ölkələrdən biridir".

Lakin A.Nağıyev də təkrarladı ki, Paşinyanın Xankəndidə verdiyi bəyanat ermənilər arasında da birmənalı qarşılanmayıb: "Bu mövqə həm də separatçılara vurulan bir zərbədir. Onlar "müstəqillik" arzusu ilə yaşadığı bir vaxtda, "qeyri-legitim" adlandırıldı və bir qurum olmadıqlarını eşitdilər. Təbii ki, həmin bəyanatlar əgər Rusiya Təhlükəsizlik Şurasının rəhbəri Patruşevin səfəri vaxtı səslənirsə, bu, heç də təlimatsız məsələyə oxşamır. Rusiya ATƏT-in Minsk Qrupunun üzvü olan mühüm bir dövlətdir

və bu bəyanatlara, təəssüf ki, ciddi cavab vermir. Məlumdur ki, belə sərsəm bəyanatlara Bakıdan sərt cavab oldu, lakin bu bəyanatlardan sonra ikitərəfli görüşlərin keçirilməsi sual altına düşür".

Politoloq Paşinyanın sentyabr ayının 20-də Los-Ancelesə səfəri və diaspora ilə görüşü haqqında da şərhini bölüşdü: "Fikrimcə, bu ərəfədə belə bəyanatların verilməsi də düşünülmüş siyasi gedişdir. Təəssüf doğuran həm də odur ki, avqust ayının 5-də səslənən bu sərsəm bəyanatların üstündən ATƏT susqunluqla keçir. Təbii ki, bu danışıqlara son demək deyil, lakin artıq konstruktiv addımların atılmasının vaxtı çatıb".

Azərbaycan Respublikası Dağlıq Qarabağ Bölgəsinin Azərbaycanlı İcması" Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın Azərbaycanın işğal altında olan ərazilərinə səfər etməsi və səfər zamanı səsləndirdiyi tənqib bəyanatı etiraz olaraq ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrliyinə məktub ünvanlayıb. Məktubda deyilir: "5 avqust 2019-cu ildə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın Azərbaycanın işğal altında olan ərazilərinə səfər edib, "Pan-Ermənistan" oyunlarının açılışına qatılıb. Açıq "mərasim"ində Nikol Paşinyanın tənqib bəyanatları səsləndirərək Qarabağı Ermənistanın tərkib hissəsi adlandırıb. Ermənistan baş naziri bununla da Azərbaycan ərazilərinin ilhaq siyasəti

Qrupunun digər üzv dövlətlərinə və qurumun Parlament Assambleyasına, BMT-nin baş katibinə, Avropa Şurası, Avropa İttifaqının müvafiq qurumlarına və digər beynəlxalq təşkilatların ünvanlarına göndərilib.

Məktubu Azərbaycan Respublikası Dağlıq Qarabağ Qölgesinin Azərbaycanlı İcmasının rəhbəri Tural Gəncəliyev, icmanın idarə heyətinin üzvləri Flora Qasımov, Asif Cahangirov, Dürdanə Ağayeva, Xatirə Vəliyeva, Samirə Hüseynova, Nigar Mövsümlü və s. imzalayıblar.

Azərbaycan işğal altındakı torpaqlarına sahiblənmiş ermənilərin 82, 3 faizi isə guya hərbi əməliyyatların bərpaya oluncayaq tədqirdə Azərbaycan ordusuna qarşı döyüşə yollanmağa hazır olduğunu bildirib. Moderator.az xəbər verir ki, işğalçı ölkənin "Aravot" nəşrinin yaydığı məlumatla görə, bu rəqəm ermənilərin "EMPIRICA" tədqiqat və konsaltinq firması tərəfindən Qarabağda keçirilmiş sorğu zamanı meydana çıxıb. Bildirilir ki, guya Qarabağdakı erməni respondentlərin 57 faizi Ermənistandakı dəyışikliklərə və baş nazir Paşinyana rəğbətə yanaşır.

Beləliklə, erməni ictimaiyyəti də savaşa istəyir. Ən azı təqdimat belədir. Bununla nümayiş olunur ki, Paşinyan radikal bəyanatlar verərək həm də xalqının mövqeyini nəzərə alır. Deməli, savaş qaçılmaz ola bilər...

Nazirlik hansı tələbələrin təhsil haqqından azad olunduğuna aydınlıq gətirib

“Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum edilmiş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında” qanuna görə, hər iki valideynini itirmiş, valideynlərindən biri vəfat edən, digər valideyni valideynlik hüququndan məhrum edilmiş və ya valideynlərindən biri vəfat edib, digər valideyni I və II qrup əlil şəxslər, habelə bu kateqoriyadan olan digər şəxslər dövlət, habelə özəl təhsil müəssisələrində təhsil alarkən təhsil haqlarından dövlət hesabına azad olunurlar”.

APA ttps://apa.az/ xəbər verir ki, bunu Təhsil Nazirliyinin sektor müdiri Bəhruz Müslümov bildirib. Sektor müdiri qeyd edib ki, həmin tələbələr dövlət təhsil müəssisələrinin bakalavr, magistratura və Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasında (AMEA) magistratura səviyyəsində təhsil alarkən tam dövlət hesabına təhsil haqlarından azad olunurlar. Həmin şəxslər üçün qanunvericilikdə digər imtiyazlar da nəzərdə tutulub:

“Qanuna görə, həmin şəxslər əyani şəkildə təhsil aldıqda 23 yaşına qədər, qiyabi təhsil aldıqda isə 18 yaşına qədər təhsil haqlarından dövlət hesabına azad olunurlar. Həmin şəxslər təhsil alarkən qanunvericilikdə müəyyən edilmiş tələbə təqaüdünün iki misli qədər təqaüd alırlar, onlar həmçinin təhsil almaları üçün müvafiq dərəcə vəsaitləri ilə təmin edilir. Eyni zamanda həmin tələbələrin istehsalat təcrübəsinin haqqı dövlət hesabına ödənilir”.

B.Müslümov bildirib ki, qanunvericilikdə qeyd olunan şəxslərlə yanaşı, “Şəhid adının əbədiləşdirilməsi haqqında” qanuna uyğun olaraq, şəhid ailəsinin üzvləri bakalavr və magistratura səviyyəsində, habelə AMEA-nın magistratura səviyyəsində təhsil alarkən dövlət hesabına təhsil haqqından azad olunurlar: “Eyni zamanda Azərbaycanın ərazi bütövlüyü, Konstitusiyaya quruluşu və torpaqların müdafiəsi zamanı həlak olmuş və itkin düşmüş şəxslərin övladları da qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada təhsil haqqından azad olunurlar. Bundan əlavə, məcburi köçkünlər dövlət təhsil müəssisələrində təhsil alarkən Nazirlər Kabinetinin müəyyən etdiyi miqdarda təhsil haqqından azad edilir. 2019-cu ilin may ayının 3-də qəbul edilmiş Sərəncama əsasən, I və II qrup əlilliyi olan şəxslər və sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaqlar da təhsil haqlarını müddətdə tam şəkildə təhsil haqqından azad olunurlar. Bu sahədə olan qanunvericilik aktlarının əsas mahiyyəti ondan ibarətdir ki, tələbələr mütəmadi olaraq təhsil alsınlar və maddi vəziyyətlərinin ağır olması səbəbindən təhsildən yayınmasınlar”.

Azərbaycandan Gürcüstana pul köçürmələri artıb

Bu ilin iyun ayında Azərbaycandan Gürcüstana pul köçürmələri 1.16 faiz artaraq 1.67 mln. dollar təşkil edib.

APA ttps://apa.az/-nin yerli bürosu xəbər verir ki, bu barədə Gürcüstan Mərkəzi Bankının hesabatında məlumat verilib. Bildirilib ki, Azərbaycandan pul köçürmələrində illik artım tempi 3.92 faiz qeydə alınıb.

Hesabata əsasən iyun ayında Gürcüstana xarici ölkələrdən ümumilikdə 143.6 mln. dollar məbləğində pul köçürmələri olub. Bu, ötən ilin hesabat dövrü ilə müqayisədə 6.3 faiz və ya 8.5 mln. dollar çoxdur. Köçürmələrin 93.5 faizi 17 ölkənin payına düşüb.

İyul ayında isə Azərbaycandan Gürcüstana köçürmələr 2,11 mln dollar təşkil edib. Bu ötən ilin analoji dövrü ilə müqayisədə 21,8 faiz çoxdur.

Ötən ay Azərbaycandan edilən köçürmələr ümumi köçürmələrin 1.4 faizini təşkil edib.

Hesabat ayında Gürcüstana ümumilikdə 154.5 mln dollar pul köçürmələri baş tutub.

Avqustun 15-i Azərbaycanın milli valyutası olan manatın dövriyyəyə buraxılması 27 ili tamam oldu.

Mərkəzi Bankın məlumatına görə, Azərbaycanda müstəqil pul emissiyasının tarixi Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründən başlanır. Belə ki, ilk dəfə 1919-cu ilin əvvəlində Demokratik Respublika tərəfindən 25, 50, 100 və 250 manatlıq əskinaslar tədavülə buraxılıb. Əskinasın üz tərəfində Cümhuriyyət, arxa tərəfində isə rus dilində «Azərbaycanskə Respublika» ifadələri, əskinasın nominal dəyəri və buraxıldığı tarix göstərilir.

1919-1920-ci illərdə buraxılmış pul vahidlərinin adları Azərbaycan dilində manatla, rus dilində isə rubl ilə verilib. Burada əsas məqsəd uzun illər işlədilmiş və hələ də dövriyyədə qalan Rusiya pul nişanlarına öyrəşən əhəlinin təcridən yeni milli pul vahidinə inamının artırılması idi. Eyni zamanda Azərbaycan Cümhuriyyətinin bu sahədəki iqtisadi siyasəti milli valyuta - manatın beynəlxalq miqyasda tanınması ilə bağlı olub. Məhz buna görə də Fransa hökumətinin dəstəyini hiss edərək (qismən də fransız dilinin beynəlxalq dil olduğunu nəzərə alaraq), Cümhuriyyət 500 manatlıq əskinasların üzərində Respublikanın və nominalın adlarını fransız dilində də verməyi lazım bilmişdi.

Azərbaycan bolşevik Rusiyası tərəfindən yenidən işğal olunduqdan sonra 1920-ci ildə Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikasının (ASSR) adından ikinci pul emissiyası həyata keçirilib. Bu emissiya çərçivəsində birinci əskinas - 1.000 rubl (böyük formatda), sonra isə 5 (2 variantda), 100 (2 variantda) və 1.000 (kiçik formatda) manatlıq, 1921-ci ildə isə yeni dizaynla döndürəni nominal - 5.000, 10.000, 25.000 (2 variantda) və 50.000 manatlıq əskinaslar tədavülə buraxılıb.

Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikasının 1920-23-cü illərdə həyata keçirdiyi emissiyasının əskinaslarının üzərində onların dəyəri Azərbaycan dilində manatla, rusca isə rublla göstərilmişdi. Bütün əskinaslarda dövlət atributlarının elementləri - “aypara və ulduz”, “oraq və çəkiç” təsvir edilmiş, üzərində buraxıldığı tarix əks olunmuşdu.

1923-24-cü illər ərzində Azərbaycan ərazisində Zaqafqaziya Sovet Federativ Sosialist Respublikasının (ZSFSR) 4 pul emissiyası olub. Bu dövrdə ZSFSR-in pul təsərrüfatı dövriyyəyə dünya pul tədavülü tarixində yalnız bir dəfə 10 milyard nominalı əskinas buraxması ilə xarakterikdir.

ZSFSR pul vahidləri Azərbaycan, Gürcüstan və Ermənistanda dövriyyədə olub. Bu üç respublika arasında iqtisadi durum Azərbaycanda yüksək olduğundan Azərbaycan manatı - ZSFSR rublundan dəyərlidir.

1923-cü ildə SSRİ Dövlət Bankı yaradıldı və onun Bakı filialı açıldı, bununla da Azərbaycanın bank sistemi Moskvadan idarə olunmağa başladı. 1936-cı ildə SSRİ-nin qəbul

27 yaşlı manatımız

Bir denominasiya, iki devalvasiya keçən milli valyutamız ilyarımdır məzənnə sabitliyini saxlayır

edilmiş Konstitusiyasına əsasən, Azərbaycan SSRİ-nin tərkibinə daxil oldu. SSRİ Dövlət Bankının Azərbaycan filialı 1991-ci ilədək fəaliyyət göstərdi və SSRİ məkanında vahid valyuta funksiyasını sovet rublu həyata keçirdi.

Sovet dövründə 3 pul islahatı (1947, 1961, 1991) həyata keçirilib.

Ötən əsrin 90-cı illərində müstəqillik əldə edən Azərbaycanda milli valyutanın dövriyyəyə buraxılması Prezident Əbülfəz Elçibəyin 15 iyul 1992-ci il tarixli “Milli valyutanın dövriyyəyə buraxılması haqqında” fərmanı əsasında həyata keçirilib. İlk mərhələdə 1, 10 və 250 manatlıq əskinaslar, 1992-ci ilin noyabrında 5, 10, 20 və 50 qəpiklik sikkələr, dekabrında 5 manatlıq əskinaslar, 1993-cü ilin martında isə 50, 100, 500 və 1 000 manatlıq əskinaslar dövriyyəyə buraxılıb.

Azərbaycanın ilk pulları Fransa Mərkəzi Bankında hazırlanıb. 1992-ci ilin avqustundan 1994-cü ilin yanvarına qədər Azərbaycan ərazisində 1 manat 10 rubla bərabər olub, yeni hər iki valyutadan istifadə edilib.

Prezident Heydər Əliyevin 11 dekabr 1993-cü il tarixli “Milli valyutanın respublika ərazisində yeganə ödəniş vasitəsi elan olunması haqqında” fərmanın-

dan sonra Azərbaycan rubl zonasından çıxıb. Bununla da Milli Bank müstəqil pul və məzənnə siyasəti həyata keçirməyə başlayıb.

90-cı illər, 2000-ci illərin əvvəllərində iqtisadi problemlər milli valyutanın dəyərşərtləşməsinə səbəb olub. 1994-cü ildə Almaniyanın “Giesecke & Devrient” şirkəti tərəfindən 10 000 manatlıq, 1996-cı ildə isə İngiltərənin “De La Rue” şirkəti tərəfindən 50 000 manatlıq əskinaslar çap edilərək dövriyyəyə buraxılıb. Sonuncu həm də 2001-ci ildə 1 000 manatlıq əskinasın yeni dizaynda hazırlanmasını həyata keçirib.

Ümumilikdə Milli Bank tərəfindən ölkə iqtisadiyyatının nəqd pulu olan tələbatının ödənilməsi məqsədilə 1992-2005-ci illər ərzində təxminən 5,239 trilyon manatlıq 692,5 milyon ədəd əskinas istehsal olunaraq dövriyyəyə buraxılıb. Köhnə nominalı pul nişanları 2006-cı ilin sonuna qədər tədavülə olub və denominasiya çərçivəsində dövriyyədən çıxarılıb.

2005-ci il fevralın 7-də Prezident İlham Əliyev ttps://report.az/persona/il-

ham-%C9%99liyev/ “Pul nişanlarının nominal dəyərinin və qiymətlər miqyasının dəyişdirilməsi (denominasiyası) haqqında” fərman imzalayıb. Fərmana uy-

ğun olaraq 2006-cı il yanvarın 1-dən etibarən Azərbaycan ərazisində yeni manatdan istifadə edilməsinə başlanılıb. Bu zaman 1 yeni manat 5 000 köhnə manata bərabər tutulub və bir il hər iki pul qüvvədə olub. 2007-ci il yanvarın 1-dən isə tamamilə yeni manata keçilib. Dövriyyəyə buraxılan yeni manat 1, 5, 10, 20, 50, 100, 200 ekvivalentində olan əskinaslardan və 1, 3, 5, 10, 20, 50 qəpik metal pul nişanlarından ibarətdir.

Bir müddət Cənubi Qafqazın ən güclü və sabit valyutası kimi qiymətləndirilən Azərbaycan manatı neftin dünya bazar qiymətinin kəskin ucuzlaşması nəticəsində 2015-ci il fevralın 21-də güclü məzənnə dəyişikliyinə məruz qalıb. Mərkəzi Bank milli valyutanın 34 faiz ucuzlaşdırılmasına qərar verib. Daha sonra həmin il dekabrın 21-də manat yenidən dəyərşərtləşib. Beləliklə, 1 dollar 0,78 manatdan 1,90 manata qədər bahalayıb. 2017-ci il fevralın 1-2-də 1 dollar 1,92 manata bərabər olub. 2016-cı il mayın 25-26-da isə dolların qiyməti minimum həddə - 1,49 manata düşüb.

Hazırda rəsmi məzənnə 2018-ci ilin martından bəri dəyişməyərək 1 dollar 1,7 manata bərabərdir.

□ İqtisadiyyat sөbəsi, “Yeni Məsavət”

Dilənçilərlə bağlı İsveç qanunu Azərbaycanda da tətbiq oluna bilərmi...

İsveçin Eskilstuna şəhərində dilənçiliklə mübarizənin yeni növü tətbiq olunub. Belə ki, avqustun 1-dən etibarən 70 min əhalisi olan bu şəhərdə dilənçiliklə məşğul olmaq üçün yerli polisdən rəsmi icazə almaq lazımdır. İcazənin məbləği isə 25 avro təşkil edir. Bundan başqa, icazəni alan şəxs İsveç ərazisində leqal şəkildə yaşamaq və İsveç sosial sığorta nömrəsinə malik olmalıdır. Şəhər rəhbərliyinin sözlərinə görə, bu addım dilənçiliyi daha da çətinləşdirmək üçün atılıb.

Qaydaya əsasən, icazə 3 ay ərzində qüvvədə qalır, arzu edənlər onu almaqdan ötrü internet saytına müraciət edə bilərlər. Eyni zamanda lisenziyası olmayan dilənçiləri 4 min İsveç kronuna (təxminən 370 avro) cərimə gözləyir.

Qeyd edək ki, dilənçilik uzun illər İsveçdə siyasi mübahisələrin mövzusu olub, bəziləri ümummilli qadağa da səsləyiblər. Ötən ilin fevralında İsveçin cənubundakı Velling şəhər şurası bir-başqa qadağa üçün səs verib. Lakin bu addım hüquq müdafiəçiləri tərəfindən ciddi tənqiddə məruz qalıb və məhkəmə tərəfindən ləğv edilib. Bununla yanaşı, İsveç hökuməti dilənçilikdən gəlir əldə etməyə qadağa qoyan qanunvericiliyi tədqiq edir.

Beləliklə, lisenziyalaşdırılma sxemi kompromisə çevrilib. Lakin təşəbbüsün qüvvəyə minməsi üçün bir ildən artıq hüquqi mübahisələr tələb olunub. Eskilstuna-nın yerli hakimiyyət orqanları qeyd edirlər ki, bu qanun imkansız və evsiz-əşiksiz insanların hakimiyyət orqanları və sosial xidmətlərlə daha sıx təmasına yardımçı olacaqdır.

Bu gün dünyanın istənilən ölkəsində dilənçilər var. Hətta ən böyük dövlətlər belə, o cümlədən ABŞ və Avropa dilənçi problemini həll edə bilməyib.

Azərbaycanda da son illərdə dilənçilərinin sayının artdığı müşahidə olunur. Paytaxt Bakıda hər gün küçə və meydanlarda, yeraltı keçidlərdə, avtobuslarda, metro vaqonlarında dilənçilərə rast gəlmək olur. Onların dəyiq sayı barəsində isə rəsmi statistika yoxdur. Hətta qeyri-hökumət təşkilatlarında da

Hüquqşünas: "Qanunu sərtləşdirməklə bu problemi həll etmək mümkün deyil"

dilənçilərin sayı barədə məlumat yoxdur. Onlara qarşı mübarizə tədbirləri isə, demək olar ki, zəif aparılır. Belə ki, polis tərəfindən saxlanılan dilənçilər məntəqəyə aparılaraq şəxsiyyəti müəyyənləşdirilir, daha sonra isə onları öz yaşadıqları yerlərə göndərirlər. Amma məlum məsələdir ki, yaşadığı ərazilərə göndərilən dilənçilər az keçməmiş yenidən paytaxta üz tuturlar. Onların arasında qadın və uşaqlar çoxluq təşkil edir.

Rəsmi məlumata görə, ötən il polis orqanlarına 3000 azyaşlı gətirilib ki, onların da 450-si avaralıq və dilənçiliklə məşğul olanlar olub.

Mütəxəssislər qeyd edirlər ki, ölkəmizdə dilənçilik probleminin köklü surətdə həll olunması üçün dilənən insanlara fərdi yanaşılmalı, hüquq-mühafizə orqanları bununla bağlı ciddi işlər aparmalıdır. Bir qisim isə bildirir ki, İsveçdə tətbiq olunan qayda ölkəmizdə də qüvvəyə minsə, həm bu problem həllini tapar, həm də dövlət büdcəsinə xeyir vermiş olar.

Mövzu ilə bağlı **iqtisadçı Natiq Cəfərli** "Yeni Müsavat"a danışıb. İqtisadçı qeyd edib ki, İsveçdə dilənçilərlə bağlı verdiyi qərarın Azərbaycanada da tətbiqinə ehtiyac yoxdur:

"Öncə onu qeyd edim ki, İsveçin yalnız bir şəhərində

şəhər merinin qərarı ilə belə bir eksperiment aparılıb. Yəni qanun bütün İsveç ərazisinə əhatə etmir. Bu qərarın da verilməsində əsas məqsəd qeydiyyata aparmaqdır. Yəni məsələnin kökündə vergi amil deyil, sosial ehtiyacı olan vətəndaşların qeydiyyatını aparmaq durur.

Azərbaycana gəldikdə, bu qanunun tətbiqinə, ümumiyyətlə, ehtiyac yoxdur. Əslində çalışmalıyıq ki, elə bir sosial vəziyyət yaransın ki, insanların dilənçilik etməsinə ehtiyac qalmasın.

Ümumiyyətlə, ölkəmizdə sosial müdafiənin gücləndirilməsi üçün ciddi addımlar atılmasına ehtiyac var. Bu, çox ciddi bir məsələdir. Belə bir vergi sisteminin tətbiqinə şəxsən mən əleyhinəyəm. Amma ümumilikdə sosial ehtiyacı olan insanları yenidən siyahıya almaq, onlarla iş aparmağa ehtiyac var".

Hüquq müdafiəçisi Əlövsət Allahverdiyev isə mövzuya bu cür şərh verib: "İsveçin verdiyi qərarın ölkəmizdə də tətbiq edilməsi yolverilməzdir. Kim düşüncəyə gəlsə ki, qanun qəbul etmək, vergi tətbiq etməklə bu məsələni həll etmək olar, bu, yanlışdır. Əksinə, bu cür qərar vəziyyətdən sui-istifadələrin sayının artmasına səbəb olacaq, kimlərsə pul qazanmağa çalışacaq və sairə, amma

dilənçiliyin qarşısı alınmayacaq. Belə bir qərar olarsa, bir çoxları düşüncəyə gəlməyəcək ki, vergini ödəməklə daha rahat yolla, dilənçiliklə pul qazanacaq. Təsəvvür edin, onda nə baş verəcək? Bu, işsizlər ordusunun yaranmasına, cəmiyyətin mənəvi həyatının pozulmasına gətirib çıxaracaq. Belə olan halda həm dilənçiliyin, həm oğurluğun sayı artmış olacaqdır. Yəni düşüncəyə gəlsə ki, bu qanun, cəmiyyətimiz üçün faydalı olsun.

Ümumilikdə isə ölkəmizdə dilənçilər qanunvericiliyə əsasən cəzalandırılır. Məsələn, onlara cərimə tətbiq edilir, inzibati cəzalar verilir, bir neçə sutka əzaldıqdan məhrum edilir. Lakin gördüyünüz kimi, bu cür qayda və yaxud cəzanı sərtləşdirməklə dilənçiliyin qarşısını almaq mümkün olmur.

Bəzən eşidirik ki, dilənçilərin arxasında ciddi vəzifəli şəxslər dayanır. Yəni bu məsələni tam həll etmək mümkün deyil. Dünyanın hansı ölkəsinə getsək, bu cür dilənçilərlə rastlaşırıq.

Dilənçiliyə qarşı formal olaraq deyil, daha ciddi tədbirlər həyata keçirmək lazımdır. Bu cür şəxslər görsə ki, onlara qarşı ciddi mübarizə aparılır, cəzalar var, əlbəttə ki, bu cür halların sayı azalmış olar".

✉ **Xalida GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Şimal qütbündə göydən plastik yağır Təbiət və heyvanlar böyük təhlükə altındadır

Şimal qütbündə göydən yağan qar ilə birlikdə mikroplastik hissəciklərin də düşdüyü qeyd olunub.

Musavat.com xəbər verir ki, bununla bağlı dünya alimləri heyəcan təbili çalıb.

Mütəxəssislər bunun təbiət və heyvanlar üçün böyük təhlükə yaratdığını bildirib. Araşdırmalar zamanı bir litr qarda 10 mindən çox mikroplastik hissəciklər aşkar edilib. Hazırda bunun insan həyatı üçün nə qədər təhlükəli olması araşdırılır.

Bundan əlavə, Şimal qütbü dünyanın ən çirkli yeri kimi tanınır. Bu haqda məlumatları almaniyalı və isveçrəli alimlər yayıb.

Mütəxəssislər qarı qaşığıla şüşə butulkalara dolduraraq araşdırmağa başlayıblar. Araşdırma Almaniyanın Bremerhaven şəhərində Alfred Vegener institutunda baş tutub. Araşdırmalar zamanı gözləniləndən daha çox mikroplastik hissəciklər aşkar edilib. Hətta bəzi parçaların irihəcmli olduğu bildirilib.

Araşdırma heyətinin sədri Melaniya Bergman məsələ ilə bağlı bunları deyib: "Biz havanın nə qədər çirkli olduğunu yoxlamaq istəyirdik. Mikroplastik hissəciklər aşkar etdikdə çox təəccübləndik. Hazırda bunun insan həyatı üçün təhlükəli olub-olmadığını araşdırırıq".

Bundan əvvəl Çinin sənaye şəhəri sayılan Dongguanda, Teh-randa və Parisdə də bu cür mikroplastik hissəciklər aşkar edilmişdi. Mütəxəssislər bunun gəmilərin buzları qıraraq keçməsindən və külək türbinlərindən yarana biləcəyini bildirib.

✉ **Turan ORUC,**
Musavat.com

Azərbaycanın milli antivirus proqramı gələn ay istifadəyə veriləcək

Azərbaycan gələn ay milli antivirus proqramını istifadəyə verməyə hazırlaşır.

Bu barədə "Report"a hökumətdəki mənbə bildirib.

"Hazırda antivirus proqramının üzərində son işlər gedir. Bu işlərin sentyabrda yekunlaşdırılması nəzərdə tutulub. Proqramın adı, hələ ki, müəyyən edilməyib", - deyən mənbə qeyd edib.

Xatırladaq ki, proqramın hazırlanması barədə ilk dəfə bu ilin mart ayında Bakıda keçirilmiş "Kibertəhlükəsizlik həftəsi" çərçivəsində məlumat verilib.

Hacıların ilk qrupu avqustun 21-i Bakıya yola düşəcəklər

Azərbaycanlı zəvvarlar Həccin bütün əməllərini yerinə yetirərək həcc olublar.

"Report" xəbər verir ki, müqəddəs Həcc ziyarətinin bütün əməllərini bitirən azərbaycanlı hacılar avqustun 18-də Mədinə şəhərinə gedəcəklər. Orada üç gün qaldıqda Mədinəyi-Münəvvərə şəhərindəki Məscidi-Nəbəvib və Bəqi qəbiristanlığında olacaqlar.

Hacıların ilk qrupu avqustun 21-i Bakıya yola düşəcəklər. Həmin gün Bakıya ümumilikdə üç reys nəzərdə tutulub.

Hacıları Vətənə gətirəcək ilk təyyarə reysi Səudiyyə Ərəbistanından Bakı vaxtı ilə saat 10.00-da yola düşəcək. Təyyarə saat 14.20-də Heydər Əliyev beynəlxalq hava limanında olacaq.

Avqustun 25-nə qədər davam edəcək reyslər gün ərzində bir və ya iki dəfə planlaşdırılır.

Qeyd edək ki, bu il üçün Azərbaycandan Həcc ziyarətinə getmək üçün 1400 (ötən il 1440) nəfərlik kvota ayrılıb. Bu il Həcc ziyarətinin qiyməti 4225 ABŞ dolları (ötən il 4150 dollar) təşkil edib.

“Anam mənə görə adam döydürüb. Üç nəfər ailəmin içi kimi idi. Mənə qarşı səhv etmişdilər, anam da paylarını verdi”.

Bu sözləri müğənni Rəqsanə İsmayilovanın qızı Aysun son müsahibəsində qeyd edib. Gənc sənətçinin bu açıqlaması sosial şəbəkələrdə, mətbuatda müzakirələrə səbəb olub, birmənalı qarşılanmayıb. Əksəriyyət müğənni Rəqsanə İsmayilovanın özünü “avtoritet” kimi aparmasını tənqidlə qarşılayıb, bu cür davranışın cinayət əməli olduğunu qeyd edib.

Qeyd edək ki, buna qədər bir çox sənətçilərin özlərini kriminal avtoritet kimi apararaq adam döydürdüyü, “razborka”ya çağırıldığı barədə məlumatlar yayılıb. Məsələn, 2015-ci ildə müğənni Rəya Ayxan “razborka” qalmaqalı uzun müddət gündəmdən düşməmişdi. Belə ki, müğənni özünün “Instagram” səhifəsində gizli çəkilmiş bir video paylaşmışdı. Videogörüntülərindən belə bəlli olurdu ki, müğənni sosial şəbəkədə onun ünvanına təhqiramiz ifadələr işlədən gənci taparaq, onunla şəxsən “razborka” aparıb. Bundan sonra bir sıra güc strukturları məsələyə qarışaraq, müğənninin qanundankənar hərəkətlə yol verdiyi üçün onun cəzalandırılacağını bildirmişdi.

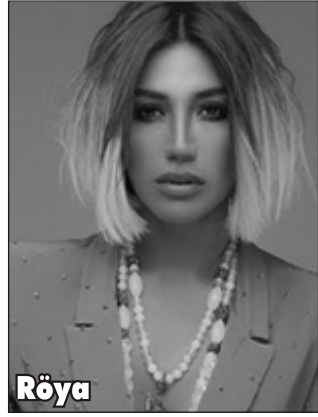
Vəkil Adəm Məmmədov isə Rəyanın bu əməlinin cinayət xarakteri daşdığını və müğənninin cəzalandırılmalı olduğunu bildirmişdi. Vəkil müğənninin gizli çəkiliş edib, yaymaqla vətəndaşın konstitusional hüquqlarını pozduğunu qeyd etmiş və bununla bağlı hüquq-mühafizə orqanlarının rəhbərlərinə müraciət ünvanlamışdı. Bir qədər sonra müğənnini təhqir edən şəxs on-

Adam döydürən, “razborka” apararı müğənnilərimiz

Özlərini “avtoritet” hesab edən xanım sənətçilərin sayı daha çoxdur

Rəqsanə

Rəya

Manaf Ağayev

dan şikayətçi olmadığını və müğənni ilə barışdığını qeyd etmişdi. Bununla belə, müğənni tələsik olaraq ölkəni tərk etmişdi. İddialara görə, müğənni olaylara tab gətirə bilmədiyindən ölkə xaricinə çı-xıb.

Rəya Ayxanın 2012-ci ildə də “razborka” aparması ilə bağlı məsələ ortalığa çıxmışdı. Mətbuatda yayılan məlumata görə, məclislərin birində Rəya Ayxan və həmkarı Elton arasında mübahisə düşüb. Rəya bununla bağlı uzun müddət dostluq etdiyi, hüquq-mühafizə orqanlarında işləyən dostundan Eltonu cəzalandırmasını istəyir. Həmin şəxs də Eltonun üstünə silahlı adamlar göndərmişdi. Həmin adamlar mü-

ğənnini sillələyəndən sonra onun başına silah dirəyiblər. Ona “bir də Rəyaya gözün üstə qaşın var, desən, səni öldürərək” tipində hədə-qorxu gəlirlər.

Başına gələn bu hadisəni yaxın ətrafına danışandan sonra dostlarından kimə Eltona başa salıb ki, bununla bağlı hüquq-mühafizə orqanlarına müraciət etsin. Elton da şikayət ərizəsi yazdıqdan sonra əməliyyat hazırlanır. “Bandotdel”in əməkdaşları Rəyanı gözəllik salonunda makiyaj masasının arxasından götürərək, idarəyə aparırlar. Bundan sonra Elton da BMCML-yə dəvət olunur. Müstəntiq müğənniləri üzləşdirib və Rəya hüquq mühafizə orqanında işləyən dos-

tunun vasitəsilə cəzalandırıldığını rəsmən etiraf edib. Bundan sonra həmin şəxsin də “Bandotdel”də ifadəsi alınır və işdən azad edilir. Müğənni Rəya Ayxan isə həmin ərəfələrdə telekanallara müsahibəsində artıq səhnədə olmaq istəmədiyini, Azərbaycandan gedəcəyini bildirmişdi. Deyilənə görə, o zaman onun ölkədən getmək istəyi bu hadisə ilə bağlı olub.

İllər öncə mərhum İlhamə Quliyevanın da dəfələrlə adam döydürdüyü barədə iddialar yayılmışdı. Həmin iddialardan birini məşhur ifaçı Flora Kerimova irəli sürmüşdü. Onun sözlərinə görə, müğənni Teymur Əmrah “Flora Kerimova mənim ustadımdır” deməsi-

nə görə İlhamə Quliyeva onu döydürüb. Teymur da bununla bağlı ATV-də “Çal-çağır” verilişində açıqlama vermişdi. Müğənni Teymur Əmraha bununla bağlı sual ünvanlananda, o, bu barədə danışmaq istəmədiyini demişdi.

Müğənni Manaf Ağayev də ötən il “razborka” qalmaqalının cənginə düşmüşdü. Mətbuatda yayılan iddialara görə, müğənni yaxın dostu və həmkarı Mətanət Əsədovanın videosunu yayınan şəxsi “razborka”ya çağırıb. Həmin şəxsin anası oğlunun baş-ğışlanması üçün müğənniyə yalvarıb. Yenicag.az-a açıqlama verən M.Ağayev həmin qadının şəhid anası olduğu üçün onun övladını bağışlayıb:

“Mətanətlə 20 ilin dostlarıyıq. Adamlar bilirdilər ki, Mətanətin dostuyam. Buna görə də mənə zəng etdilər. Hadisəni araşdırmaq üçün həmin adamları çağırıb, bir məkana yığdım. Bəlli oldu ki, həmin videonu yayınan oğlanın anası şəhid anasıdır. Anası bizə yalvardı, həmin adam qarşımızda diz çökdü. Biz anaya dedik ki, sən niyə üzr istəməlisən, sən şəhid anasısan, başını dik tut. O yalvardı ki, oğlumu bağışlayın. Buna görə də həmin adamı bağışladım, məsələni həll et-

dik”. Lakin müğənni sonradan bu cür açıqlama vermədiyini, dediklərinin təhrif olduğunu demişdi.

Müğənni İzzət Bağirovun da 2017-ci ildə restoranda adam döydürdüyü barədə məlumatlar yayılmışdı. İddialara görə, toy məclisində yaranmış insidentə görə müğənninin Elçin adlı cəngüdəni və sadıq evinin mühafizəçisi məclis sahibinin yaxın qohumunu döymüşdü. Məlumata görə, davaya səbəb qonaqlar arasında bəzilərinin operatordan müğənnini deyil, onları lentə almağı tələb etməsi və İ. Bağirovun təhqir etmələri olub. Bu zaman müğənni buna etiraz etməyi olaraq mikrofonu yerə qoyub. Nəticədə restoran işçiləri ilə qonaqlar arasında əlbəyaxa dava olub.

Müğənni Afət Fərmanqızı isə ötən il televiziya verilişlərinin birində “El arasında Afətə niyə “anakonda” deyirlər?” sualına belə cavab vermişdi:

“El arasında mənə “avtoritet” deyirlər. Mənə deyirlər, filankəs özünü yaxşı aparmır. Mən də bir zənglə həll edirəm. Təbii ki, söhbət şou-biznesdən gedir”.

□ **Xalidə GƏRAY,**
“Yeni Müsavat”

Həkimlə əməliyyat olunan qadın arasında məhkəmə çekişməsi

Tənzif xəstənin qarınında qalıb

Əməliyyat olunan qadın və həkimin məhkəmə çekişməsi davam edir. Həkim bəraət, zərərçəkən isə həkimin həbs edilməsini istəyir.

Musavat.com xəbər verir ki, Ali Məhkəmədə Nərmin Məmmədova və Nərgiz Bicolovanın şikayətləri əsasında məhkəmə iclası keçirilib. Bildirək ki, məhkəmə çekişməsinə səbəb olan hadisə Balakəndə baş verib.

Belə ki, Nərmin Məmmədova Balakən Rayon Mərkəzi Xəstəxanasında qeysəriyyə əməliyyatıyla uşaq dünyaya gətirib. Bu zaman onun qarın boşluğunda tampon unudulub və əməliyyat başa çatdırılıb. Bir müddət keçəndən sonra durumunun pisləşdiyini görən Nərmin Məmmədova bu dəfə Zaqatala Müalicə Diaqnostika Mərkəzinə üz tutub.

Müayinə zamanı məlum olub ki, aylardır qarın boşluğunda qalan tampon Məmmə-

dovada “çənber bağırçağın perforasiyasına və irinli peritonitin inkişafına” səbəb olub. Bu proses 6 ay çəkib. Təkrarən əməliyyat olunan 29 yaşlı qadının bağırçağının bir hissəsini kəsib götürüblər.

Baş verən hadisə ilə bağlı Nərmin Məmmədovanı əməliyyat edən, Balakən Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının doğum şöbəsinin müdiri, baş mama-ginekoloq Nərgiz Bicolova cinayət məsuliyyətinə cəlb olunub. Qeysəriyyə əməliyyatını apararı həkim qarın boşluğunu yoxlamadan tikib və o, orada tamponu unutmaqda yanaşı, həm də tibbi göstəriş olmadığı halda qadını qeysəriyyə əməliyyatı eləməkdə suçlanıb.

Bu əməlinə görə Bicolovaya qarşı Cinayət Məcəlləsinin 314.2-ci (səhlənkarlıq, ağır nəticələrə səbəb olduqda) maddəsilə ittiham elan edilib. Onun barəsində başqa yerə getməyə dair iltizam-qətimkan

tədbiri seçilib. Balakən Rayon Məhkəməsi onun barəsində 2 il şərti cəza təyin edib. Bu qərardan hər iki tərəf narazı qalıb. Hər iki tərəf apelyasiya şikayəti versə də, təmin edilməyib.

Daha sonra tərəflər Ali Məhkəməyə müraciət edib. N.Məmmədova həkimə yüngül cəza verildiyini bildirib, onun

həbs olunmasını tələb edib. Şikayətində bildirib ki, başına gələnlərin səbəbkarı təkəcə N.Bicolova deyil, həm də Balakən Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının əməliyyat blokunun tibb bacısı Elnarə Bodurova və xəstəxananın gunekologiya şöbəsinin mama-ginekoloqu Sevil Mehdiyevdir. Zərərçəkən onların

da cinayət məsuliyyətinə cəlb olunmasını istəyir.

Həkim Bicolova isə şikayətdə ona bəraət verilməsini is-

təyib. Təqsirləndirilən həkim bildirir ki, qeysəriyyə əməliyyatını düzgün aparıb, uğurla da başa çatdırıb. O, zərərçəkmiş N.Məmmədovanın qarın boşluğunda tənzifin qalmasına və bu üzəndən onun səhhətinin ağırlaşmasına şübhə etdiyini vurğulayıb.

Həkim deyir ki, ona qarşı elan olunan ittiham sübut edilmir: “Maddi sübut olunan tənzif, kəsilməmiş bağırçaq ekspertizaya təqdim olunmayıb. Xəstənin qarından tampon aşkar edildiyi iddia olunsada, bu barədə akt və ya protokol tərtib olunmayıb”.

Amma həkimin sonuncu məhkəmədə fərqli fikir dediyi üzə çıxıb. Belə ki, cinayət işinin materiallarından belə görünür ki, N.Bicolova Balakən rayonunda məhkəmənin sonunda müdafiə çıxışı vaxtı özünü təqsirli bildiyini deyib, ona yüngül cəza verilməsini istəyib. Məhkəmə şikayətləri təmin etməyib.

□ **İlkin MURADOV,**
Musavat.com

Elan

Kazimov Mütəlif Kazım oğlunun adına olan Səməd Vurğun küçəsi 48, ev 4-ün 30/33797 sayılı 19.08.1994-cü ildə verilmiş qeydiyyat vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Cümə söhbətləri
B ismilləh-Rahim-nir-Rahim!
Qədir-Xum bayramı günlərinin astanasındaydıq. Bu, çox mübarək bir bayramdır. Bu bayramın əzəməti, böyüklüyü, möhtəşəmliyi haqqında bir çox dəlillər vardır. Bir onu demək kifayətdir ki, bu bayram İslam mətnlərində "eydül-əkbər" - yəni "bayramların böyüyü", "ən möhtəşəm bayram" kimi qeyd edilmişdir.

İki seçim

Qədir-Xum bayramında özümüzdə edəcəyimiz ən böyük hədiyyə - hansısa çatışmazlıqımızdan qurtulmaqdır. Bu gün bəhs edəcəyimiz mənfilik - demək olar ki, hamı üçün aktualdır və ondan qurtulmaq - hamı üçün arzuolunandır.

Öncə qeyd edək ki, İslam dünyasının və sivilizasiyasının ən böyük çətinliklərindən biri budur ki, malik olduğu böyük dəyərlərə ya tanışlığı azalıb, ya da onlar adılşib. Bu qəbul olunmalı bir faktır ki, biz o qədər ki, inancımızın, dinimizin içərisində potensial var - həyatda onu çox az üzə çıxara bilir. Burada obyektiv və subyektiv səbəblər sözsüz ki, var. Amma insanlar sanki hər zaman iki seçim qarşısında qoyulub və görşən odur ki, şeytan (lən) də daha çox bunun üzərində işləyir.

İnsanlara ya bu yanlış fikir çatdırılır, inandırılır ki, dünya və onun nemətləri, dünyada olan uğurlar, nailiyyətlər, kəşflər, ixtiralar boş şeylərdir, mühüm odur ki, sən yalnız elə düzgün insan olasan.

Ya da əksinə - insana təlqin edilir ki, sən bu dünyada yaşayırsan, mühüm odur ki, bu dünyada önəmli nailiyyətlərə çatasan, özünü düzəltməklə bağlı da bir xüsusi şey göstərməyə ehtiyac yoxdur.

Təəssüflər olsun ki, inancla, İslama bağlı birinci yanlış təsəvvür bu gün dominant, əsas baxışdır.

İslam dünyasına təlqin edilmiş yanlış təfəkkür

Bu yaxınlarda bir sorğu keçirildi ki, nəyə görə İslam dünyasında ixtiralar, kəşflər qədim zamanlardakı səviyyədə deyil. Bizim belə məsələyə bir neçə reaksiyamız ola bilər. Ya bu sorğunu keçirənləri təfəkkür ediblər, ya ümumiyyətlə bunun yanlış olduğunu, İslam dünyasının bu sahədə zirvədə olduğunu bildirə bilərlik və s.

Amma reallıq odur ki, heqiqətdən də İslam dünyası bu sahədə o qədər ki, irəlidi ola bilər, o səviyyədə deyil. Bəs buna səbəb nədir? Araşdırmaçılar verdikləri səbəblər sırasında həm də bunu verirlik, müsəlman toplumunda, müsəlman ümmətində hansısa mərhələdə insanlara inandırılıb ki, dünya həyatındaki uğurlar, na-

Böyük bayramda özümüzdə böyük hədiyyə verək

Hacı İlqar İBRAHİMOĞLU, ibrahimoglu@gmail.com
İlahiyyatçı-filosof, iğrışəhər Cümə məscidinin imam-camaati

İlahiyyatçı, nəticələr sənə aqibətdən və axirətdən ayrı sala bilər, ona görə də sən bu mövzularda çox diqqət etmə.

Zahirən yaxşı səslənən, əslində isə çox pis nəticələrə gətirən bir təsəvvürdür. Əgər müsəlmanlar bu cür düşüncələr və bu cür yaşasaqlar, elmə yiyələnməsələr, texnologiyada inkişaf etməsələr, ixtira və kəşflər etməsələr - bu mövzuda nəyəsas çatılarda buna yad bir şey kimi baxacaqlar. Və həm də bir mömin bir ixtira, kəşf edəndə, ya elmdə bir nailiyyətə, uğura çatanda buna ibadətə bir təzahürü kimi baxmayacaqlar. Beləliklə, istənilən halda bir natamamlıq yaşanacaq.

Təəssüflər olsun ki, müsəlman toplumunun içərisində bu yanaşma formalaşdırılıb və nəticədə inkişaf edib. Bu gün baxdığımız bu budur ki, elmdə, texnologiyada, ixtirada, bütün bu sahələrdə inkişaf olmasa, nəticə etibarilə müsəlmanlar tam başca bir dəyərlər sisteminin, dünyagörüşünün içərisində əriməli olacaqlar.

İkinci bir faciə budur ki, biz guya özümüzlə məşğul olmalı olan bir sivilizasiya iddiasında bulunaraq, özümüzlə də məşğul olmağı lazım olan keyfiyyətdə həyata keçirmirik.

Bütün bunları nəticələndirsək, gəlib ona çatırıq ki, biz qəflət etmişik. Bu barədə düşünməyin özü fürsət yaradır ki, biz öz durumumuza yenidən baxa bilək.

İnsanın daxilində olan iki böyük qüvvə

Allah-Təala insana çox böyük nemətlər verib. İnsanın daxilində çox böyük imkanlar, potensiallar qoyulub. O cümlədən insanın daxilində iki mühüm qüvvə qoyulub: şəhvet qüvvəsi və qə-

zəb qüvvəsi. Əgər insan özünü tanımasa, ya bu qüvvələrlə bağlı təfəkkür edəcək, ya da ifrat edəcək. Hər iki halda yanlış nəticələr hasil olacaq.

Belə deyə bilərlik ki, insan nəfsinin, insan varlığının, kimliyinin özünü təzahürünün iki əsas çıxış qüvvəsi var: şəhvet və qəzəb qüvvəsi. Əgər onlar təfəkkür olunsun, söndürülməyə, məhv olunmağa doğru getsə - nəticədə bir toplum meydana gələ bilər ki, uçuruma gedər. Əgər bunlar ifrat olunsun, necə istəyir özünü göstərsə, faciəli, ağırlı nəticələr meydana gələ bilər.

Allah-Təala insana bu nemətləri idarə etmək üçün ağıllı adında bir nemət vermişdir. Bu iki qüvvə ağıllı nəzarəti ilə insanı bir vəziyyətə çatdırır bilər ki, insan mənəviyyat aləmini, yüksək ruhiyyə üfüqlərini fəth edə bilər.

Inancımız bu iki qüvvənin məhvində də, bu iki qüvvənin başlı-başına buraxılmasında da inkişaf görmür. Bu iki qüvvəni ağılla tənzimləməklə insanın təkamülə ucalması mümkündür. Əgər bu cür olmasa, nəticələr çox pis olar.

İslamın bu mövzularda bağlı sözlərinə, çatdırışlarına diqqət etdikdə, biz görürük ki, nə zaman ki, bu iki qüvvə başlı-başına buraxılıb, şeytan (lən) insana ən yaxın vəziyyətdədir.

Qəzəbin ağıldan kənar istifadəsi insanı məhv edər

Qəzəb qüvvəsi - o qüvvələrdəndir ki, insan onu yaxşı tanımalıdır. Əgər bu qüvvə söndürülsə, insan məhv olar, ağılsız, nəzarətsiz istifadə olunsun, yəne də məhv olar. Əgər ağıllı nəzarəti ilə istifadə olunsun, insanı ən yüksək inkişaf mərhələlərinə çatdırır.

Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: "Qəzəb - şeytanın (lən) alovunun bir hissəsidir".

Ona görə də insan qəzəbli halda, o halda ki ağıllı yox, qəzəb ona hakimdir, heç bir qərar verməməli, heç bir addım atmamalıdır. Labüddür ki, şeytanın (lən) alovunun bir hissəsi olan bir vəziyyətdə atılan addım, insanı məhz şeytani (lən) nəticələrə aparacaq. Ona gə-

rə də bizlər bu praktik məsələdə diqqətli olmalıyıq.

Biz bilməliyik ki, qəzəbli olduğumuz vaxtda, bizi ağıllı deyil, qəzəb idarə etdiyi zaman istər qərarlarımızda, istər addımlarımızda şeytanın (lən) istədiyi baş verir.

Qəzəb bütün mənfiliklərin platformasıdır

Qəzəb - bütün mənfilik və pisliliklərin platformasıdır. Əgər insan ağılla yox, qəzəb qüvvəsi onu idarə edərkən addım atarsa - bütün pisliliklər, mənfiliklər, rəzilətlər qapısı açılmış olur.

İnsan söyüşü qəzəbli halda söyür, qeybət qəzəbli halda edir, qəzəbli halda şər atır və s. Qəzəbli hal - insanın nəzarətdən çıx-

də elə davranır və nəhayət etibarilə, çox ağırlı nəticələrə çatdırılır.

Qəzəblənməyə səbəb olan amillər

Müxtəlif amillər var ki, insanın qəzəblənməsinə, əsəbiləşməsinə səbəb olur. Bunlardan biri və ən əsası - insanın özünə vurğunluğudur. Əgər insan özünə vurğun olsa, öz eqosuna, bütünlüyünə vurğun olsa, hər nə ki, onun marağına, eqosuna, özü üçün özündən düzəltdiyi bütün ziddinə olsa - onu əsəbiləşdirir və qəzəbləndirir. Deməli, qəzəblənmə amillərindən biri budur ki, insan özünə vurğun olsun.

İnsanın qəzəblənməsinə səbəb olan ikinci amil - nadanlıqdır. Təəssüflər olsun ki bizim toplum-

u olduğunu dərk edir, amma ən güclüyə, ən Aliyə bağlandığı halda güclüyə çevrilə biləcəyini başa düşür. Necə ki, əziz Peyğəmbərimiz (s) ən Alinin qulu, bəndəsi oldu və insanların ən əşrəfinə çevrildi.

Ona görə də bizlər önəmli mənəvi fürsətdə diqqətli olmalıyıq ki, özümüzdə tanımağa vaxt ayıra bilək.

Qədir-Xumun dərsəri

Qədir-Xum mövzusunda təxunduqda, ilk öncə onu qeyd etmək lazımdır ki, bu böyük tarixi mahiyyətinə varamadan, onun tələyüklü əhəmiyyətini dərk etmək mümkün deyil. Məlumdur ki, Həzrət Peyğəmbər (s) vida həccindən sonra, Qədir-Xum adlı məkəndə 100 mindən artıq müsəlmanın önündə İmam Əlinin (ə) özündən sonra vəsi və İlahi canişin olması barədə çatdırışını ümmətə bəyan etdi. Bu, elə öz-özlüyündə böyük və əlamətdar hadisədir. Amma mövzu bununla da bitmir. Görək ki, bu seçimin mahiyyətində nə dururdu?

Məsələ ondadır ki, dəyərlər, aliliklər, təqva, bütün işlərdə ilahilik tək Həzrət Peyğəmbər (s) dönəminə aid göndəriş, bu dönəmlə məhdudlaşan məsələ deyildi. İslam yalnız bu dönəm üçün göndərilmişdi. Rəsuli-Əkrəmdən (s) sonra da bu mübarəkliyin, nuraniyin davamlılığını təmin etmək lazımdır. Necə təmin etmək olar bu nuraniyyəti? Şərtlərin, qaydaların təmin olunması ilə. Dəyərləri əmələndirməklə. İmam Əlinin (ə) rəhbərliyə seçilməsi - İlahi dəyərlərin yaşadılmasında davamlılığı və aramsızlığı demək idi. Yeni, bu müqəddəs insanın Peyğəmbərimizdən (s) sonra ümmətə rəhbər seçilməsi - İlahi çatdırışın fasiləsizliyini və orijinallığını təmin edən bir mübarək akt idi.

Reyğəmbərimiz (s) Qədir-Xumda əslində bir formül verir: ümmət ona nə qədər riayət edəcəksə, o qədər də nuraniyyətdə, iz-zətə sahib çıxacaq. Yeni, bu dəyərlərin yaşadılması - dəyərləri yaşadan qaydaları, şərtləri təmin edəcək nurlu simanın ardınca getməkdən asılıdır. Və bu getmək də hər insanın iradəvi seçimdən asılı olan məsələdir. Allah-Təala cəmi insanlara seçimi hər zaman düzgün etmək tofiqatını nəsib etsin!

Dinin ikmal olduğu gün

Təbii ki, Qədir-Xum bayramının belə adlandırılması qətiyyətlə təsadüfi deyildir. Quran-Kərimin "Maide" surəsinin 3-cü ayəsinin açıq bəyanı ilə bu gün "Dinin ikmal olan gündü, kamil duruma yetişdiyi gün", "İlahi nemətlərin itması, tamam edilməsi", "İslamın din olaraq İlahi razılıq həddinə çatması" kimi yüksək epitetlərlə səciyyələndirilmiş, tanıtılmışdır.

Bu gündə din bütün bəşəriyyət üçün, insanlıq üçün kamil bir duruma gətirilib. İlahi nemətlər tamamilə edilib ümmət üçün. İslam din olaraq o duruma gəlib ki, Allah Təbarəkə və Təala bu vəziyyətdən, bu günle bağlı olan İslamdan din olaraq razılığını bəyan edir. Bu gün dinin kamil duruma gəlməsi ilə yanaşı, bu gündən öncəki bütün əməllərin, nazilləmələrin yekunu kimi tanıtılır. Ən uca zirvəsidir Qədir-Xum bayramı bütün öncəki məlumat çatdırılmasının. Mahiyyətdə, Qədir-Xum bayramı bütün öncəki bayramların ən mühümüdür. Zira, mahiyyətinə görə onları təsdiq və təqdir, habelə kamil duruma çatdırıldığından, Qədir-Xum bayramı İslamın ən böyük bayramları ilə həmahəng çıxış edir və onları tamamlayan bir səciyyə daşıyır.

Allahım, bizlərə Qədir-Xumu dərk etməyi nəsib et!

Allahım, bizlərə qəzəb qüvvəmizi daim nəzarətdə saxlamağı nəsib et!

Allahım, bizə bu mənəvi zamanlarda Sənə doğru yaxınlaşmanı nəsib et! Amin!

da bu amil çox ciddidir. İnsanın qəzəblənməni yaxşı, kamal sifət kimi görməsi və hətta qəzəblənməsi ilə öyünməsi - ən ciddi amillərdəndir. Bir var ki, Allahın razılığını əldə etmək üçün, Allah düşmənləri müqabilində qəzəblənmə, bir də var ümmətin özü-özlüyündə əsəbiləşməni, qəzəblənməni insan kamal bil və həyata keçirdə.

Amillərdən biri də dünyaya bağlılıqdır. İnsan dünyaya bağlı olsa, vurğun olsa - hər nə ki, onun dünyaya vurğunluğuna xələl gətirər, onu əsəbiləşdirir. Bəzən bir şeylər olur ki, insanın dünyaya bağlılığını zərər vermiş olur və bu, onu qəzəbləndirir.

Dördüncü amil - tələsik qərar vermə və tələsik dəyərləndirməkdir. İnsan gün ərzində çoxlu bilgi və məlumat alır, qabağına çoxlu bilgilər çıxır. Bunlardan təcili qərar çıxarması, qərar verməsi də onun qəzəblənməsinə səbəb olar. Ailədə, işdə, toplumda bu hallar çox yaşanır. Tələsik dəyərləndirmə adətən yanlış olur və səhv dəyərləndirmə nəticəsində insan qəzəblənmiş olar.

İnsanın qəzəblənməsinə münbit şərait yaradan amillərdən biri də - şit zarafat, məsxərə, lağ-lağa, mübahisədir. Bunlar da qəzəb və əsəbiləşməyə səbəb olan ciddi məsələlərdir.

Özümüzdə tanımaq üçün fürsət

Bizlər bu yaşadığımız zillətdə ayında yeri var ki, özümüzdə tanımaq məşğul olaq. Çünki, insan özünü tanısa, Rəbbini tanıyır. Əgər özümüzdə tanısaq - görürük ki, nə qədər acizlik, nə qədər ehtiyacılıq, zəiflik, məhdudluq, kənar amillərdən asılılıq.

Əgər insan öz acizliyini, zəifliyini, asılılığını hiss etsə və bütün vəziyyətini ödəyə biləcək ali varlığın olduğuna gəlib çatsa - həyatında bir dəyişiklik olar. Bu ehtiyacların ödənməsi, bu asılılıqların təmini Allaha bağlıdır. İnsan varlıq olaraq özünün acizliyini nə qədər hiss etsə, deməli ağıllı işə düşür.

Ağıllı insan o insan deyil ki, bütün mövzularda özünü üstün bilsin. Ağıllı insan odur ki, özünün zə-

MÜSAVAT

Son səhifə

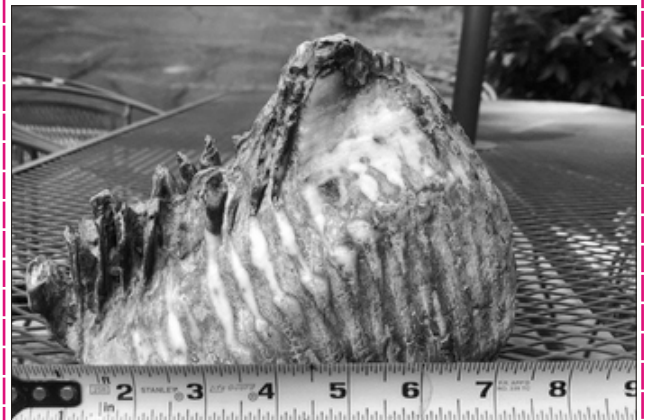
N 169 (7339) 16 avqust 2019

Bunları bilirsinizmi?

- * Bir kilo limonda, bir kilo çiyələkdən daha çox şəkər olur.
- * Ən çox asfaltlı yola sahib olan ölkə Fransadır.
- * Yarım kilo bal üçün arılar iki milyondan artıq çiçəkdən bitki şirəsi çəkir.
- * Yalnız erkək bülüllər oxuyur.
- * Timsahlar rəng görmə qabiliyyətindən məhrumdurlar.
- * Su hörümçəyi olan tarantul hörümçəklər iki il yarım heç bir şey yemədən yaşaya bilərlər.
- * Donuzlar bədən quruluşlarına görə heç bir zaman başlarını qaldıraraq göy üzünə baxa bilmirlər.
- * İnsanlar şiddətli asqırırlarsa, qabırğalarını qıra bilərlər.
- * İnsanlarda barmaq izləri kimi dil izləri də özəl və fərqli olur.
- * Bir saat davamlı olaraq qulaqlıqlardan bir şeyi dinləmək, qulaqdakı bakteriyaları 700% artırır.
- * Xiyarın 96%-i mayedir.
- * İnsan əlində ən gec uzanan dirnaq baş barmaq, ən tez uzanan isə orta barmağındır.
- * Bethoven mahnı bəsdələmədən əvvəl başını soyuq suya soxmuş.
- * Gözlərimiz açıq şəkildə asqırmaq mümkün deyil.
- * Bir insan gündə orta hesabla iyirmi üç min dəfə nəfəs alıb verir.
- * Sutka ərzində insan o qədər istilik toplayır ki, o, hətta buzlu (-33 dərəcə) suyu da qaynar vəziyyətə gətirib çıxara bilər.
- * İnsan gözü temperaturu hiss etmir.
- * Bilirsinizmi rep nə vaxt yaranıb? Bir gün DJ Kul Xerk yamaykalı emmiqrant, breyk zamanı mikrofonu söndürməyi unudub və rəqs edən insanlarla söhbət edib. İnsanlara belə bir yenilik çox xoşa gəlib və onlar belə musiqinin davamlı olmasını tələb ediblər.
- * Əgər peçenye südlə içilərsə, onun tamı 11 dəfə çox hiss olunur. Yox, əgər, kofe ilə peçenyenin dadına baxılırsa, peçenyenin ləzzəti itir.
- * İlk cooğrafi qlobus Nürnberq şəhərində, 1492-ci ildə cooğrafiyaşünas Bexaym tərəfindən hazırlanmışdır.
- * Yerin atmosferi 5 300 000 000 000 tondur.
- * Ağlayan insanın 43 üz əzələsi, gülən insanın isə 17 üz əzələsi qırış əmələ gətirir.
- * Ən iri rubinin çəkisi 7 kg.
- * Vaşinqtonda telefon sayı insanların sayından çoxdur.
- * Ağcaqanadın ağızında 22 diş var.
- * Plutofobiya-varlı olmağının qorxu hissəsinə deyilir.
- * Ginofobiya- qadınlardan qorxanlara, Ablütofobiya- vanna qəbulundan qorxanlara deyilir.
- * Hərdən elə olur ki, yuxularımızda tanımadığımız insanları görürük. Bu simalar real insanlardır, biz nə vaxtsa onlarla rastlaşmışıq.
- * Hamilə qadınlarda 29-cu həftədən başlayaraq ürək, böyrək və ağız ciyərinin fəaliyyəti 2 dəfə aktiv fəaliyyət göstərir.

- * Bir kilo limonda, bir kilo çiyələkdən daha çox şəkər olur.
- * Ən çox asfaltlı yola sahib olan ölkə Fransadır.
- * Yarım kilo bal üçün arılar iki milyondan artıq çiçəkdən bitki şirəsi çəkir.
- * Yalnız erkək bülüllər oxuyur.
- * Timsahlar rəng görmə qabiliyyətindən məhrumdurlar.
- * Su hörümçəyi olan tarantul hörümçəklər iki il yarım heç bir şey yemədən yaşaya bilərlər.
- * Donuzlar bədən quruluşlarına görə heç bir zaman başlarını qaldıraraq göy üzünə baxa bilmirlər.
- * İnsanlar şiddətli asqırırlarsa, qabırğalarını qıra bilərlər.
- * İnsanlarda barmaq izləri kimi dil izləri də özəl və fərqli olur.
- * Bir saat davamlı olaraq qulaqlıqlardan bir şeyi dinləmək, qulaqdakı bakteriyaları 700% artırır.
- * Xiyarın 96%-i mayedir.
- * İnsan əlində ən gec uzanan dirnaq baş barmaq, ən tez uzanan isə orta barmağındır.
- * Bethoven mahnı bəsdələmədən əvvəl başını soyuq suya soxmuş.
- * Gözlərimiz açıq şəkildə asqırmaq mümkün deyil.
- * Bir insan gündə orta hesabla iyirmi üç min dəfə nəfəs alıb verir.
- * Sutka ərzində insan o qədər istilik toplayır ki, o, hətta buzlu (-33 dərəcə) suyu da qaynar vəziyyətə gətirib çıxara bilər.
- * İnsan gözü temperaturu hiss etmir.
- * Bilirsinizmi rep nə vaxt yaranıb? Bir gün DJ Kul Xerk yamaykalı emmiqrant, breyk zamanı mikrofonu söndürməyi unudub və rəqs edən insanlarla söhbət edib. İnsanlara belə bir yenilik çox xoşa gəlib və onlar belə musiqinin davamlı olmasını tələb ediblər.
- * Əgər peçenye südlə içilərsə, onun tamı 11 dəfə çox hiss olunur. Yox, əgər, kofe ilə peçenyenin dadına baxılırsa, peçenyenin ləzzəti itir.
- * İlk cooğrafi qlobus Nürnberq şəhərində, 1492-ci ildə cooğrafiyaşünas Bexaym tərəfindən hazırlanmışdır.
- * Yerin atmosferi 5 300 000 000 000 tondur.
- * Ağlayan insanın 43 üz əzələsi, gülən insanın isə 17 üz əzələsi qırış əmələ gətirir.
- * Ən iri rubinin çəkisi 7 kg.
- * Vaşinqtonda telefon sayı insanların sayından çoxdur.
- * Ağcaqanadın ağızında 22 diş var.
- * Plutofobiya-varlı olmağının qorxu hissəsinə deyilir.
- * Ginofobiya- qadınlardan qorxanlara, Ablütofobiya- vanna qəbulundan qorxanlara deyilir.
- * Hərdən elə olur ki, yuxularımızda tanımadığımız insanları görürük. Bu simalar real insanlardır, biz nə vaxtsa onlarla rastlaşmışıq.
- * Hamilə qadınlarda 29-cu həftədən başlayaraq ürək, böyrək və ağız ciyərinin fəaliyyəti 2 dəfə aktiv fəaliyyət göstərir.

Amerikalı qədim varlığın dişlərini tapdı

Amerikanın Ohayo ştatında bir oğlan qədim bir varlığın böyük dişlərini tapıb. Bu barədə lenta.ru saytı məlumat verib. 12 yaşlı Cekson Hepner Holms ətrafında istirahət edərkən qiymətli bir qazıntı tapıb. Ailə onun tapıntısını arxeoloji muzeyə yönləndirib ki, orada araşdırılsın. Mütəxəssislərin fikrincə, bir neçə min il yaşı olan nəhəng dişlər mamont, ya da mastodont məxsusdur. "Ümid edirəm ki, mən çox tezliklə bu dişləri ala biləcəm. Mən bunu öz dostlarıma verəcəm" - Henner bunu dostlarına məktubda yazıb. Amerikanın bu qeydini əllə çəkilmiş bir sxem də müşayiət edirdi ki, bu da dişin tapıldığı məkana aid idi.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

İnkassator maşınından pullar yola səpələndi, qəzalar yaşandı

Amerikanın Nyu Cersi ştatında sürətli magistrallardan birində inkassator maşınından yərər pullar səpələndi. Lenta.ru saytının xəbərinə görə, bu, ciddi qəza situasiyası yaradıb. İnsident İst-Raterford rayonunda, 13 dekabrda, ən qaynar saatda baş verib. Şahidlərin dediyinə görə, insanlar maşınlarını bir kənara qoyub, inkassatordan yağın pulları yığmağa çalışırdılar. "İnsanlar pulu gördə azacıq da olsa, ağıllarını itirmişdilər. Belə bir təəssürat yaranırdı ki, onlar hər kəsə tüpürməyə hazır idilər, əsas məsələ pullar idi. Ona görə də maşınların magistrall yolun ortasında park edirdilər", - bunu da həmin vaxt avtobusla oradan keçən Daniel Şah deyib.

Polis kapitanı Fil Taormin deyib ki, inkassator maşınının arxa qapısındakı qfıl qırıldığı üçün belə vəziyyət yaranıb. Bundan başqa, baş vermiş hadisə iki qəzaya səbəb olsa da, hər hansı insan tələfatı baş verməyib.

Taormin qeyd edib ki, yola nə qədər pul səpələnməsi barədə məlumatı yoxdur. Amma o, vətəndaşlardan yerdən yığıqları pulları geri qaytarmağı tələb edib və belə çağırış səsləndirib. O, vəd edib ki, yerdən pul götürən vətəndaşlara qarşı hər hansı hüquqi məsuliyyət irəli sürülməyəcək. Artıq bir neçə nəfər pulları geri qaytarıblar.

Pendiril makaron sevdası qadını milyoner edib

Amerikanın Cənubi Karolina ştatının Qrinsboro şəhər sakini Stefani Kouç mağazaya makaronla pendir almağa gedib və ordan həm də uduşlu lotereya bileti alıb. Bu barədə UPI saytı xəbər verib. Qadın uduş nəticələrini iki gün sonra yoxlayıb. Məlum olub ki, xoşbəxt lotereya bileti amerikalı qadına 250 min dollar qazandırır: "Mən eynəyimi çıxardım, gözümlü sildim və biletimi növbəti dəfə yoxladım. Mən əmin olmağa çalışdım ki, bütün bunlar yuxu deyil və gözümə görünür".

Qalib bu pulla evindəki vanna otaqlarını təmir etdirməyi planlaşdırır. Daha öncə avqustda xəbər verilmişdi ki, Amerikanın Cənubi Karolina

ştatının Şarlott şəhər sakini bir xeyriyyə addımı atıb və nəticədə lotereya udub. Belə ki, o, evindəki köhnə yatağı bir xeyriyyə

Kişi 50 il sonra itmiş atasının skeletini zirzəmidə gördü

Nyu York ştatının sakini xəbərsiz-ətərsiz itən atasının skeletini evlərinin zirzəmisindən tapıb. Bu barədə New-York Post nəşri xəbər verib. DNK testi nəticəsində skeletin kimə məxsus olduğu təsdiqlənib.

Mayk Keroll və onun uşaqları Hellouen bayramı ərəfəsində zirzəmidən sümük tapıblar. 12 dekabrda polis təsdiqləyib ki, qalıqlar ataya məxsusdur. "Bu, qeyri-adi olay olsa da, şok edici deyil. Təbii ki, biz acı çəkirik, amma bunun öhdəsindən gələcəyik", - bunu da Keroll deyib.

Koreya müharibəsində iştirak edən Corc Kerol 1961-ci ildə xəbərsiz-ətərsiz itib. Həmin vaxt Mayk 8 aylıq olub. Bütün həyatı boyu amerikalı müəyyənləşdirməyə çalışırdı ki, onun atasına nə olub. 1998-ci ildə o, anasından qalan evə sahib olub və daha sonra illərlə qalıqları axtarmaq üçün zirzəmidə axtarış işləri aparıb. Maykın sözlərinə görə, falçı ola nə vaxtsa deyib ki, atasının izlərini məhz orda axtarmalıdır. "Falçı mənə dedi ki, o, başına dəyən küt zərbədən ölüb. O, deqiqləşdirib ki, onu turba ilə başından vurublar və diri-diri zirzəmidə basdıblar", - Mayk jurnalistlərə belə deyib. Polislərin versiyasına görə, kişi heqiqətdən də başına dəyən küt alətdən dünyasını dəyişib.

Polis baş vermiş bu hadisəni qətl kimi araşdırır. Bundan başqa, Keroll istintaqın davamını istəyir. O, indi atasının hərbi dəfnini təşkil etmək istəyir.

Balıq yeyirsinizsə, depressiyaya düşməyəcəksiz

Aparılan araşdırmalar tez-tez balıq yeyənlərin depressiyaya düşmədiyini sübut edib. 150 mindən çox insanın iştirak etdiyi 26 müxtəlif araşdırmanın nəticələri balığın depressiyaya düşmək riskini təxminən 17 faiz azaltdığını göstərib. Tədqiqatçılar bunu balığın tərkibindəki yağ turşuları ilə əlaqələndirirlər. Belə ki, balığın ehtiva etdiyi omega3 yağ turşuları dopamin və serotonin hormonlarının daha aktiv olmasını təmin edir. Bu da insanın özünü daha xoşbəxt hiss etməsinə və depressiyadan uzaqlaşmasına səbəb olur. Ancaq araşdırmaçılar depressiyaya qarşı hansı balıq növünün daha təsirli olduğunu müəyyənləşdirə bilməyiblər. Tədqiqatlar davam edir.

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYSAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni MÜSAVAT"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-cü məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elşad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 3.050